

Is crtavanje lokalnih inicijativa koje tretiraju tematiku Žena, Mira i Bezbednosti preduzetih na Kosovu u periodu između 1999-2012. godine

Projekat izveli:

Partnerski projekat Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost
i osnaživanje žena, Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Evropske Unije

Izveštaj o obavljenom zadatku

Iscrtavanje lokalnih inicijativa koje tretiraju tematiku žena, mira i bezbednosti preduzetih na Kosovu u periodu između 1999. i 2012. godine

Project: Naziv projekta: Povećanje učešća žena u izgradnji mira i planiranju posle sukoba

Projekat izveli: Partnerski projekat Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Evropske Unije

Izveštaj pripremljen za: Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj

Izveštaj pripremili: Linda Hoxha i Ada Shima

Funded by the
European Union

Empowered lives.
Resilient nations.

Skraćenice

AGE	Agencija za rodnu ravnopravnost
AOGG	avetodavna kancelarija za dobro upravljanje
CEDAW	Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena
ECLO	Kancelarija za vezu Evropske komisije
EU	Evropska unija
EULEKS	Misija vladavine prava Evropske Unije na Kosovu
EUSR	Specijalni predstavnik Evropske Unije na Kosovu
ICO	Međunarodna civilna kancelarija
KCPSED	Centar za javnu bezbednost, obrazovanje i razvoj na Kosovu
KCS	Kazneno-popravna služba na Kosovu
KGSC	Centar za rodne studije na Kosovu
KJC	Sudski savet Kosova
KJI	Kosovski institut za pravosuđe
KJA	Udruženje sudija na Kosovu
KOSSAC	Inicijativa za kontrolu malokalibarskog naoružanja na Kosovu
KtK	Fondacija Kvinna till Kvinna
KPC	Zaštitni korpus Kosova
KWN	Mreža žena Kosova
NATO	Severno-atlantski sporazumni savez
NCA	Norveška crkvena pomoć
OHCHR	Kancelarija Visokog komesarijata Ujedinjenih Nacija za ljudska prava
OIK	Kancelarija ombudsmena na Kosovu
OSCE	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
RWL	Regionalno lobiranje žena za mir, bezbednost i pravdu u Jugoistočnoj Evropi
SGCG	Koordinaciona grupa za bezbednost i rod
UN Women ¹	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena
UNDP	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj
UNFPA	Populacioni fond Ujedinjenih Nacija
UNIFEM	Razvojni fond Ujedinjenih Nacija za žene
UN-HABITAT	Program Ujedinjenih Nacija za ljudska naselja
UNHCR	Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice
UNICEF	Dečji fond Ujedinjenih Nacija
UNMIK	Misija privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu
UNOPS	Kancelarija Ujedinjenih Nacija za projektne usluge
UNSCR	Rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija
USG	Vlada Sjedinjenih Američkih Država
VAAD	Resor za prava i pomoć žrtvama
WHO	Svetska zdravstvena organizacija
WSI	Indeks osećaja bezbednosti kod žena
WSSI	Inicijativa za sigurnost i bezbednost žena

¹ Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je osnovana kao sastavno telo Ujedinjenih Nacija u januaru 2011. godine nakon spajanja organizacija Razvojni fond Ujedinjenih Nacija za žene, Međunarodni institut za istraživanje i unapređenje položaja žena, Kancelarija Specijalnog savetnika za rodna pitanja i Resor za unapređenje položaja žena. Ranije je Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena radila na Kosovu pod imenom Razvojni fond Ujedinjenih Nacija za žene. Kako bi se izbegla zabuna između dve organizacije, u ovom izveštaju će biti korišćeno ime Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena kako bi se označile trenutne aktivnosti Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena i predhodne delatnosti Razvojnog fonda Ujedinjenih Nacija za žene.

Sadržaj

Skraćenice	4
Prvo poglavlje: Uvod u rezolucije koje tretiraju pitanje žena, mira i bezbednosti	6
Drugo poglavlje: Metodologija i ograničenja	10
Treće poglavlje: Iscrtavanje institucionalnog okvira i celokupna primena Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija	11
3.1. Državne institucije	11
3.2. Međunarodne organizacije	19
3.3. Građansko društvo	28
Četvrto poglavlje: Baza podataka inicijativa odn. projekata o ženama, miru i bezbednosti	30
Peto poglavlje: rezultati i zaključci	54
Reference	59
Dodaci	60
Dodatak 1: Rezolucija 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija	60
Dodatak 2: Rezolucija 1820	65
Dodatak 3: Rezolucija 1888 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija	71
Dodatak 4: Rezolucija 1889 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija	82
Dodatak 5: Rezolucija 1960 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija	89
Dodatak 6: Globalni pokazatelji Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija	96
Dodatak 7: Pitanja vodilje za iscrtavanje inicijativa o ženama, miru i bezbednosti	98
Dodatak 8: Spisak institucija.....	106

Prvo poglavlje: Uvod u rezolucije koje tretiraju pitanje žena, mira i bezbednosti

Rezolucija 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija potvrđuje značaj uloge koju žene igraju u sprečavanju i rešavanju sukoba, mirovnim pregovorima, izgradnji mira, održavanju mira, humanitarnom odazivanju i obnovi nakon sukoba. Rezolucija također naglašava značaj ravnopravnog učešća i potpunog uključivanja žena u sve napore za održavanje i promovisanje mira i bezbednosti. Rezolucija 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija prepoznaje nesrazmeran uticaj koji rat i sukobi imaju na žene i decu i ističe činjenicu da su žene od davnina izostavljane iz mirovnih procesa i napora za stabilizaciju. Rezolucijom se naglašava značaj ravnopravnog učešća i potpunog uključivanja žena u održavanje i izgradnju mira, kao i da vojnom i civilnom osoblju treba obuka o pitanjima zaštite, prava i potreba žena u državama članicama. Rezolucija 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija pokušava da reši pitanje ugroženosti i potreba žena tokom i posle sukoba, naročito u vremenu neprovođenja zakona, prisustva naoružanja i privrednih i društvenih previranja. Rezolucija takođe poziva sve strane da preduzmu posebne mere zaštite žena i devojčica od rodno zasnovanog nasilja, posebno silovanja i drugih oblika seksualnog zlostavljanja, tokom oružanih sukoba. Rezolucija 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih

Nacija poziva sve države članice da usvoje planove aktivnosti za primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Ujedinjene nacije², Evropska unija³ i NATO⁴ su već usvojili planove aktivnosti koji imaju za cilj primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Ova Rezolucija se može koristiti, kao što je već korišćena, kod aktivnosti lobiranja građanskog društva pred domaćim i međunarodnim vlastima u rešavanju ovih zabrinutosti tokom oružanih sukoba i u procesu izgradnje mira nakon sukoba.

Rezolucija 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija je „prva rezolucija Saveta bezbednosti koja povezuje iskustva žena tokom sukoba sa održavanjem međunarodnog mira i bezbednosti. U Rezoluciji se ističe liderska uloga žena u rešavanju sukoba, mirovnim pregovorima i sanaciji za čiju realizaciju je potrebna koncentracija veština za rešavanje problema u mirovnim misijama na rodnoj osnovi i održavanje tečajeva o rodnom pitanjima za sve koji učestvuju u procesima održavanja mira i bezbednosti“⁵. Iako je su sklopu Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija pružen opšti pregled aktivnosti koje međunarodne organizacije i domaće institucije trebaju da preduzmu po pitanju žena, mira i

² Plan aktivnosti Ujedinjenih Nacija o učešću žena u izgradnji mira je razvijen 2010. godine: http://www.un.org/en/peacebuilding/pbso/pdf/seven_point_action_plan.pdf

³ Sveobuhvatni pristup Evropske Unije: Veće Evropske Unije je 2008. godine usvojilo sveobuhvatni pristup za primenu odredaba Rezolucija 1325 i 1820 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija koje tretiraju pitanje žena, mira i sigurnosti.

⁴ Pristup je razvijen sa NATO partnerima u Savetu za evroatlantsko partnerstvo 2007. godine, a revidiran 2011. godine.

⁵ http://www.unwomen.org/wp-content/uploads/2011/10/UNSC-resolutions-on-women-peace-and-security_Poster_English.pdf

bezbednosti, naredne Rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, tačnije Rezolucija 1820 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija koja je usvojena 2008. godine, zatim Rezolucije 1888 i 1889 koje su usvojene 2009. godine i Rezolucija 1960 koja je usvojena 2010. godine (v. Dodatke 1-5) upotpunjuju Rezoluciju 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija u tome što naglašavaju i ojačavaju obaveze država i omogućuju primene njihovih obaveza. Rezolucija 1820 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija naglašava da je važno stvoriti svest o seksualnom nasilju tokom i nakon oružanih sukoba u svrhe taktike ratovanja i poziva države da spreče, reaguju i usvoje odgovarajuće mere za hvatanje u koštac sa široko rasprostranjenim seksualnim nasiljem. Ova Rezolucija takođe zahteva da se razvije i sprovede odgovarajuća obuka za osoblje, vojnike i policiju koji se bave humanitarnim radom i održavanjem mira. Rezolucija 1820 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija je „prva Rezolucija Saveta bezbednosti koja prepoznaje da je seksualno nasilje tokom sukoba taktika ratovanja i pitanje međunarodnog mira i bezbednosti koje zahteva odgovor mirovnjaka, pravde, ostalih službi i pregovaračkih ekipa“⁶.

Rezolucija 1888 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija je usmerena na uspostavljanje mehanizama za koordinaciju između domaćih institucija pravde i službi za podršku u postojećim međunarodnim ljudskim resursima kako bi došlo do zaštite žena i devojčica nakon sukoba. Rezolucija podstiče države

da iskoriste pomoć međunarodnih organizacija i povećaju pristup žrtvama seksualnog nasilja tokom sukoba zdravstvenoj zaštiti, službama za psihosocijalnu podršku, pravnu pomoć i društveno-privrednu integraciju. Rezolucija 1888 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija poziva na rodno usklađivanje na svim nivoima i obezbeđivanje odgovarajućih budžeta relevantnim institucijama koje se bave zaštitom, promovisanjem i zagovaranjem prava žena i devojčica. Ova Rezolucija takođe poziva na adekvatno prijavljivanje slučajeva seksualnog nasilja agencijama za primene zakona i pravosudnim institucijama.

Rezolucija 1889 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija je uglavnom usmerena na učešće žena u aktivnostima izgradnje mira. Pored toga, Rezolucija je usmerena i na uključivanje i određivanje prioriteta među potrebama žena kako bi se obezbedila veća fizička bezbednost žena i bolji društveno-privredni uslovi za žene kroz aktivnosti za stvaranje prihoda, pristup osnovnim službama, posebno zdravstvenim službama u koje ubrajamo službe za seksualno, reproduktivno i mentalno zdravlje. Ova Rezolucija poziva na veće učešće žena u političkim i privrednim procesima donošenja odluka počevši od najranijih faza procesa sanacije i izgradnje mira. Rezolucija poziva na uspostavljanje načina kojima bi se obezbedilo primene Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, kao i uspostavljanje pokazatelja i mehanizama za praćenje procesa primena Rezolucije 1325.

Rezolucija 1960 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija je usmerena na obustavu prakse nekažnjavanja, kao i na prihvatanje odgovornosti otkrivanjem počinitelaca seksualnog nasilja tokom oružanog sukoba. Rezolucija poziva na prikupljanje više podataka i odgovarajućih informacija o oblicima seksualnog nasilja tokom oružanog sukoba.

Kako bi pratilo primene Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, u svom godišnjem izveštaju Savetu bezbednosti za 2010. godinu o ženama, miru i bezbednosti, Generalni sekretar Ujedinjenih Nacija je predstavio 26 globalnih pokazatelja (v. Dodatak 6) koji trebaju da posluže kao sredstvo za izveštavanje o primenu odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Savet bezbednosti je usvojio Predsedničko saopštenje u kojem se izražava podrška za poduzimanje pokazatelja. Izveštaj Generalnog sekretara (S/2010/173) organizuje ovih 26 pokazatelja u četiri sledeća glavna nosioca aktivnosti: sprečavanje, učešće, zaštita i pomoć i saNacija. Ovi glavni nosioci aktivnosti odražavaju Plan aktivnosti za period između 2008. i 2009. godine koji važi za celokupni sistem Ujedinjenih Nacija, a koji će 2010. godine zameniti strateški rezultati okvira za žene, mir i bezbednost (za period između 2011. i 2020. god.), koji će voditi IMPLANTATION agencija Ujedinjenih Nacija do 2020. godine.

⁶http://www.unwomen.org/wp-content/uploads/2011/10/UNSC-resolutions-on-women-peace-and-security_Posters_English.pdf

- Sprečavanje: „Smanjenje svih oblika strukturalnog i fizičkog nasilja protiv žena, uključujući nasilje tokom sukoba, a posebno seksualnog i rodno zasnovanog nasilja“;
- Učešće: „Uključivanje žena i njihovih interesa u procese donošenja odluka vezanih za sprečavanje, upravljanje i rešavanje sukoba“;
- Zaštita: „Postizanje bezbednosti, fizičkog i mentalnog zdravlja, privredne sigurnosti žena i poštovanje njihovih humanih prava“;
- Pomoć i saNacija: „Zadovoljenje specifičnih potreba žena tokom i posle sukoba“.

Pokazatelji su podeljeni u podkategorije koje prikazuju kako se obaveze koje proizilaze iz Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija mogu ispuniti u odnosu na vreme i napore koje je potrebno preduzeti kako bi se postigao napredak u njihovom primenu, ali i kako se mogu prikupiti podaci o napredovanju u njihovom primenu pošto neki od pokazatelja iziskuju znatno prikupljanje podataka. Odgovornost za primene Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija i dopunskih rezolucija podjednako leži i na međunarodnim i na regionalnim i na domaćim zainteresovanim stranama. Samim time, pokazatelji prikazuju obaveze i Ujedinjenih Nacija i drugih zainteresovanih strana, kao što su države članice, ali oni takođe prikazuju ono što ima da kaže građansko društvo, kao i komentare građanskog društva o njihovom praćenju primena odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.

Evropska unija je 2010. godine razvila 17 pokazatelja (v. Dodatak 6) u okviru sveobuhvatnog pristupa Evropske Unije primenu odredaba Rezolucija 1325 i 1820 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Pokazatelji Evropske Unije pokušavaju da ojačaju odgovornosti Evropske Unije u primenu obaveza koje se tiču žena, mira i bezbednosti, otkrivanju napretka i uspeha, propusta i slabosti u samom primenu obaveza, kao i olakšavanje naknadnog donošenja političkih odluka i postavljanje prioriteta kod aktivnosti i eventualno propisivanje merila. Sveobuhvatni pristup Evropske Unije za primene odredaba Rezolucija 1325 i 1820 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija je usvojen 2008. godine zajedno sa operativnim radom nazvanim „Primena odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija u smislu ojačanja odredaba Rezolucije 1820 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija“ u kontekstu evropske bezbednosno-odbrambene politike. Međutim, određivanje i procena inicijativa iz ovog izveštaja su zasnovani na glavnim nosiocima aktivnosti Ujedinjenih Nacija.

Oko 40 država je razvilo državne planove aktivnosti za učinkovito primene odredaba Rezolucije 1325. Svrha državnih planova aktivnosti je da pojačaju posvećenost i odgovornost i da obezbede praćenje i izveštavanje o napretku u primenu odredaba Rezolucije 1325 na domaćem nivou. Što je još važnije, takvi planovi aktivnosti takođe uzimaju u obzir kontekst i druge važne specifičnosti države na koju se odnose među koje ubrajamo napredak i propuste u obezbeđivanju primena odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Kosovo tek treba da usvoji plan aktivnosti za usvajanje odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Međutim, mnoge međunarodne i domaće organizacije koje rade na Kosovu su koristile odredbe Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija za usmeravanje svojih aktivnosti na polju usvajanja novih zakona na polju bezbednosti, za obuku svog osoblja i praćenje procesa primena. Kancelarija Premijera je u februaru 2012. godine imenovala radnu grupu koja će izraditi plan aktivnosti za primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija na Kosovu zajedno sa Agencijom za rodnu ravnopravnost koja će voditi proces uz tehničku i finansijsku pomoć Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena i Visokog komesarijata Ujedinjenih Nacija za ljudska prava. Radne grupe su sastavljene od zainteresovanih strana koje dolaze iz različitih sektora: resorna ministarstva, Policija Kosova, Kosovske snage bezbednosti, građansko društvo, sudovi, tužilaštva, itd. Predstavnici institucija sa kojima su vođeni razgovori se slažu da je

plan aktivnosti izrađen na osnovama participativnog pristupa u okviru kojega su sve institucije posvećene primenu prihvaćenih odgovornosti. Pored toga, ovo je prvi plan aktivnosti na Kosovu koji uključuje proračun troškova i odgovarajući budžet. Razmatranje budžeta od strane Ministarstva finansija je u toku.

Ovaj Izveštaj o obavljenom zadatku predstavlja iscrtavanje identifikovanih inicijativa ili projekata lokalnih i međunarodnih struktura, u koje ubrajamo i bilateralne donatore, koje se bave tematikom žena, mira i bezbednosti na Kosovu između 1999. i 2012. godine. Iscrtavanje ovih aktivnosti čini sastavni deo projekta Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj pod nazivom „Povećanje učešća žena u izgradnji mira i planiranju posle sukoba“. Ovaj projekat, koji finansira Evropska unija, predstavlja partnerstvo između Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Evropske Unije.

Izveštaj se sastoji od tri glavna dela. U prvom delu su predstavljene ključne institucije koje su neposredno radile na rešavanju pitanja koja se tiču žena, mira i bezbednosti na Kosovu. U drugom delu su izložene sve inicijative pronađene tokom istraživanja koje su preduzele domaće ili međunarodne institucije. Inicijative su razvrstane prema konkretnim glavnim nosiocima aktivnosti Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, tj. sprečavanje, učešće, zaštita i pomoć i sa Nacija. U poslednjem poglavlju predstavljamo zaključke i preporuke koje proizlaze iz ovog istraživanja.

Drugo poglavlje: Metodologija i ograničenja

Aktivnosti iscrtaavanja lokalnih, nacionalnih i međunarodnih inicijativa koje se tiču žena, mira i bezbednosti su započete razmatranjem svih rezolucija Ujedinjenih Nacija u kojima se tretira položaj i uloga žena nakon sukoba, tačnije Rezolucija 1325, 1820, 1888, 1889 i 1960. Za potrebe konkretnog praćenja i merenja procesa primena Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija i za potrebe šireg praćenja i merenja procesa primena drugih Rezolucija, Generalni sekretar Ujedinjenih Nacija je predložio pokazatelje podeljene među četiri glavna nosioca aktivnosti. Ovi glavni nosioci aktivnosti, odn. sprečavanje, učešće, zaštita i pomoć i saNacija, se sastoje od konkretnih pokazatelja mere primena Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Ovi glavni nosioci aktivnosti se koriste kao sredstvo za određivanje i razvrstavanje preduzetih inicijativa koje su dovele do obrađivanja konkretnih glavnih nosioca aktivnosti Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.

Tim je započeo sa radom pregledom i analizom relevantnih prethodnih publikacija o ovoj tematici. Ovim pregledom i analizom su utvrđene ključne domaće i međunarodne institucije i zainteresovane strane za primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Proces je doveo do pregleda stručnih studija o odgovornosti svake od institucija koje rade u oblastima navedenim u

Trećem poglavlju. Iako nedostaju kvantitativni podaci o praćenju primena odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, izveštaji Mreže žena Kosova pružaju valjane kvalitativne podatke o primenu odredaba te Rezolucije. Nakon pregleda i analize publikacija, organizovani su sastanci sa većinom relevantnih zainteresovanih strana. Na sastancima je raspravljano o njihovim projektima, programima i inicijativama koji se odnose na primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Međutim, zbog ograničenog vremena koje je određeno za obavljanje ovog zadatka i u svrhu bolje organizacije, odlučeno je da se sa preostalim organizacijama stupi u kontakt preko elektronske pošte. U tu svrhu su pripremljena pitanja (Dodatak 7) koja se odnose na njihove projekte u ovoj oblasti rada. Pitanja su poslata odgovornim službenicima za rodna pitanja ili osobama za kontakt, zavisno od organizacione strukture dotičnih organizacija (Dodatak 8). Osobe za kontakt su obaveštene o zaključcima o inicijativama koje su preduzele njihove institucije. Od njih je zatraženo da potvrde ove informacije ili, ukoliko je potrebno, da pruže dodatne informacije.

Ovim procesom rada su utvrđene većina relevantnih inicijativa odn. projekata koje su ove institucije preduzele odn. sprovele između 1999. i 2012. godine. U svrhe organizovanja podataka je stvorena baza podataka u kojoj su podaci

svrstani po sledećim oblastima: naziv institucije, naziv inicijative, planirani ciljevi odn. rezultati, oblast uticaja, period primena, glavni nosilac aktivnosti Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, budžet i status. Neke od organizacija koje su prethodno radile na Kosovu su završile obavljanje zadataka 2012. godine i više nemaju predstavnike odn. nisu zastupljene na Kosovu, pa su stoga podaci o njihovim aktivnostima uzete iz sekundarnih izvora. Pored toga, zbog vremenskih ograničenja, bilo je teško prikupiti određene podatke o svim relevantnim zainteresovanim stranama, inicijativama, budžetima ili donatorima. Prema tome, unapred se izvinjavamo za svaki projekat ili inicijativu koje nisu uključene u ovaj izveštaj.

Iako su se mnogi projekti odn. inicijative bavili jednim ili više konkretnih glavnih nosilaca aktivnosti Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, neki od ovih projekata odn. inicijativa su bili usmereni na njihovo celokupno primene. Baza podataka koja se navodi u Četvrtom poglavlju obuhvata sve utvrđene konkretne inicijative i projekte. Svi drugi projekti i institucije su predstavljene zajedno sa tabelama konkretnih glavnih nosilaca aktivnosti Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija (v. Četvrto poglavlje: Baza podataka o inicijativama koje se odnose na žene, mir i bezbednost).

Treće poglavlje: Iscrtavanje institucionalnog okvira i celokupna primena Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija

Lokalne, državne i međunarodne institucije na Kosovu su radile na primenu Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Za većinu projekata odn. inicijativa se može reći da se bave rešavanjem više od jednog glavnog nosioca aktivnosti Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Projekti odn. inicijative su navedeni u odgovarajućim kolonama tabele pod svakim od glavnih nosilaca aktivnosti (Četvrto poglavlje). U ovom delu izveštaja se uopšteno opisuje rad lokalnih, državnih i međunarodnih institucija na polju tematike koja se tiče žena, mira i bezbednosti na Kosovu u periodu između 1999. i 2012. godine. Na osnovu pregleda stručne literature i razgovora sa relevantnim institucijama, u ovom delu izveštaja predstavljamo glavne institucije i njihove odgovornosti.

3.1. Državne institucije

Vlada Kosova je odgovorna za primenu zakona, politike i strategija koje se tiču poštovanja ljudskih prava i sloboda svih građana. U programu vlade Republike Kosovo za period između 2011. i 2014. godine se navodi da „najviši standardi iz oblasti ljudskih prava i sloboda trebaju da budu postavljeni u temelje demokratske države Kosovo, bez

diskriminacije i uz puno poštovanje kulturne raznolikosti države. Posebna pažnja će biti posvećena integraciji u društvo siromašnih, žrtava trgovine ljudima, itd. Pojave kao što su samoubistvo, nasilje u školama i nasilje u porodici će se razmatrati kroz mere za sprečavanje i politiku društvene integracije. Rodna ravnopravnost će biti obezbeđena integracijom njenih sastavnih delova u svim politikama razvoja i u razvoju konsolidacije institucija⁷. U ovom delu izveštaja se opisuju radnje koje su preduzele različite državne institucije na polju tematike koja se tiče žena, mira i bezbednosti.

Narodna skupština

Narodna skupština je zakonodavno telo nadležno za obezbeđivanje demokratske uprave i budžeta uspostavljanjem i održavanjem zdravog zakonodavnog okvira. U okviru Narodne skupštine deluju tri ključna odbora koja rade na izradi, odobravanju i praćenju zakona koji se odnose na humanu bezbednost i sektor bezbednosti. Drugim rečima, u oblasti humane bezbednosti deluju Odbor za ljudska prava, rodnu ravnopravnost, nestala lica i peticije i Odbor za evropske integracije, a u oblasti sektora bezbednosti

⁷http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Programi_i_Qeverise_eng_.pdf

deluju Odbor za unutrašnje poslove, bezbednost i nadzor Kosovskih snaga bezbednosti. Odbor za ljudska prava, rodnu ravnopravnost, nestala lica i peticije radi na razmatranju nacrtu zakona i usaglašava ih sa zakonima Evropske Unije i međunarodnim zakonima o ljudskim pravima. Ovaj Odbor blisko saraduje sa Agencijom za rodnu ravnopravnost na rešavanju rodni pitanja. Odbor za ljudska prava, rodnu ravnopravnost, nestala lica i peticije je takođe telo koje je odgovorno za usklađivanje rodni pitanja u mandat, politiku i radne planove vlade Kosova⁸.

Osnivanje zakonodavnog okvira koji obezbeđuje prava žena i rodnu ravnopravnost, kao i obustavu prakse nekažnjivosti i sprečavanje rodno zasnovanog nasilja, predstavlja jedan od najvažnijih uspeha u pravcu očuvanja humane bezbednosti žena prema odredbama Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija iz protekle decenije. U daljem tekstu navodimo neke od zakona i državnih planova aktivnosti za primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija na Kosovu.

• **Ustav Republike Kosovo**

Članom 7.2 Ustava Republike Kosovo je utvrđeno da „Republika Kosovo garantuje rodnu ravnopravnost kao osnovnu vrednost demokratskog razvoja društva pružanjem ravnopravnih mogućnosti i ženama i muškarcima u učešću u političkom, privrednom, društvenom, kulturnom i u svim drugim oblastima društvenog života“. Pored toga, neposredno primene Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena je garantovano Ustavom, a u slučaju sukoba između dva pravna instrumenta, međunarodne obaveze imaju primat nad državnim zakonodavstvom⁹.

• **Zakoni**

Pored Ustava, Zakon o rodnoj ravnopravnosti iz 2004. godine, Program za rodnu ravnopravnost i Agencija za rodnu ravnopravnost na Kosovu, koje su utvrđene pod pokroviteljstvom Kancelarije Premijera, kao i Zakon protiv diskriminacije iz 2004. godine predstavljaju najznačajnije instrumente rodne ravnopravnosti i nediskriminacije koje se primenjuju i na javne i na privatne subjekte na Kosovu.

⁸ Razvojni fond Ujedinjenih Nacija za žene: „Položaj žena na Kosovu“, citirano u „Rodna pitanja i bezbednost: iscrtaivanje aktera iz sektora bezbednosti na Kosovu i politika, prakse i strategija koji se odnose na rodna pitanja“, autora Van der Leest Kristin (2010. god.), pripremljene za Koordinacionu grupu za bezbednost i rod.

⁹ Ustav Republike Kosovo. Član 22, Neposredna primenljivost međunarodnih sporazuma i instrumenata,

- 1 Zakon br. 2004/3 protiv diskriminacije¹⁰,
- 2 Zakon br. 2004/2 o rodnoj ravnopravnosti na Kosovu¹¹,
- 3 Zakon br. 03/L-182 o zaštiti od nasilja u porodici¹².

• Plan aktivnosti

- 1 Državni plan aktivnosti za unapređenje rodne ravnopravnosti, 2004. god.¹²,
- 2 Plan aktivnosti za primene Zakona protiv diskriminacije, 11. oktobar 2005. god.¹³,
- 3 Plan aktivnosti za borbu protiv trgovine ljudima na Kosovu za period između 2011. i 2014. god.¹⁴,
- 4 Strategija i plan aktivnosti za borbu protiv trgovine ljudima u Republici Kosovo za period između 2011. i 2014. god, Ministarstvo unutrašnjih poslova. Datum usvajanja: 1. septembar 2011. god.¹⁵,
- 5 Državna strategija i plan aktivnosti za borbu protiv trgovine ljudima za period između 2008. i 2011. god.¹⁶,
- 6 Strategija i plan aktivnosti za primene ljudskih prava u Republici Kosovo za period između 2009. i 2011. god.¹⁷,
- 7 Plan aktivnosti programa za borbu protiv nasilja u kući i plan aktivnosti¹⁸,
- 8 Program za rodnu ravnopravnost na Kosovu¹⁹.

• Zakoni i planovi aktivnosti u pripremi

- 1 Nacrt zakona o izmenama i dopunama zakona br. 2004/2 o ravnopravnosti polova, 30. jun 2013. god.²⁰
- 2 Nacrt zakona o izmenama i dopunama zakona br. 2004/3 protiv diskriminacije; 31. oktobar 2013. god.²¹
- 3 Plan aktivnosti za primene zakona protiv diskriminacije (period između 2013. i 2015. god.)²²
- 4 Plan aktivnosti za primene Rezolucije 1325 o "Ženama, miru i bezbednosti"²³

• Odredbe

- 1 Odredba br. 2003/12 o zaštiti od nasilja u porodici (zamenjena državnim zakonom o zaštiti od nasilja u porodici),²⁴
- 2 Odredba br. 1/2006 o osnivanju, nadležnosti i zadacima Međuministarskog saveta za ravnopravnost polova²⁶,
- 3 Odredba br. 2004/18 o proglašenju Zakona o rodnoj ravnopravnosti na Kosovu kojeg je usvojila Skupština Kosova²⁶,
Uredba Misije privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu br.
- 4 2004/18 o proglašenju Zakona o rodnoj ravnopravnosti na Kosovu (Zakon br. 2004/2)²⁷,
- 5 Odredba br. 2004/32 o proglašenju Zakona protiv diskriminacije kojeg je usvojila Skupština Kosova²⁸.

¹⁰ Službeni list privremenih institucija samouprave na Kosovu, Priština, Godina II, br. 14, 1. jul.

¹¹ Službeni list privremenih institucija samouprave na Kosovu, Priština, Godina II, br. 14, 1. jul.

¹² Republika Kosovo, Skupština.

¹³ Kancelarija Premijera, jun, 2006. god.

¹⁴ Ministarstvo unutrašnjih poslova, maj, 2011. god.

¹⁵ Službeni list privremenih institucija samouprave na Kosovu, Priština, Godina II, br. 14, 1. jul. Spisak strategija i planova aktivnosti za institucije Vlade Kosova.

¹⁶ Ministarstvo unutrašnjih poslova, maj, 2011. god.

¹⁷ Kancelarija Premijera, decembar, 2008. god.

¹⁸ Mreža žena Kosova, „Po koju cenu?“, 2012. god.

¹⁹ Republika Kosovo, Kancelarija Premijera, Agencija za rodnu ravnopravnost.

²⁰ Zakonodavni program 2013. godine, Kancelarija Premijera.

²¹ Zakonodavni program 2013. godine, Kancelarija Premijera.

²² Kancelarija Premijera, Kancelarija za strateško planiranje.

²³ Kancelarija Premijera, Kancelarija za strateško planiranje.

²⁴ UNMIK/REG/2003/12, 9. maj 2003. god.

²⁵ Vlada i ministri su 2. Maja 2012. godine odobrili upisnik sekundarnog važećeg zakonodavstva.

²⁶ UNMIK/REG/2004/18, 7. jun 2004. god.

²⁷ Misija OEBS-a na Kosovu i UNMIK. Odeljenje za ljudska prava i vladavinu prava, Sektor za vladavinu prava. Drugi izveštaj i primeni zakona Skupštine Kosova.

²⁸ UNMIK/REG/2004/32, 20. avgust 2004. god.

• Ostali zakoni

- 1 Izborni zakon Kosova propisuje kvotu od najmanje 30 % učešća žena u Narodnoj skupštini²⁹

Uvođenje zakonske kvote o rodu u Izbornom zakonu kojim se rezerviše 30 % mesta za manje zastupljen rod na listama kandidata koji učestvuju u državnim i lokalnim izborima i u državnim i lokalnim skupštinama je pozitivno doprineo u povećanju zastupljenosti žena u procesu donošenja odluka.

Kancelarija Premijera

U Kancelariji Premijera postoje dva tela koja su odgovorna za praćenje vladinih tela u temeljnom primenu ljudskih prava, rodne ravnopravnosti i dobrog upravljanja. Kancelarija za rodnu ravnopravnost koja je uspostavljena 2005. godine, a zatim pretvorena u Agenciju za rodnu ravnopravnost u okviru Kancelarije Premijera 2006. godine, radi na raznim projektima i strategijama koji se odnose na rodnu ravnopravnost i nasilje u porodici. Agencija za rodnu ravnopravnost je predvodila proces izrade strategije o rodnoj ravnopravnosti, nasilju u porodici i primenu odredaba Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena. U periodu između 2012. i 2013. Godine, Agencija je radila i na primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija na Kosovu. Agencija za rodnu ravnopravnost je 2008. godine

pripremila prvi izveštaj o primenu odredaba Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena³⁰. Agencija za rodnu ravnopravnost trenutno vodi proces izrade za primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija i strategija.

Savetodavna kancelarija za dobro upravljanje, ljudska prava, jednake mogućnosti i rodna pitanja je osnovana 2002. godine i radi u okviru Kancelarije Premijera. Savetodavna kancelarija za dobro upravljanje, ljudska prava, jednake mogućnosti i rodna pitanja nadgleda i savetuje ministre po pitanjima dobrog upravljanja, ljudskih prava, jednakih mogućnosti i rodnih pitanja. Kancelarija takođe služi kao sekretarijat za različita tela vlade i predvodi koordinaciju jedinica za ljudska prava u svim ministarstvima³¹. Pored toga, Jedinica za rodnu ravnopravnost Kancelarije Ombudsmena, službenici za pitanja rodne ravnopravnosti koji rade u okviru ministarstva i Međuministarski savet za rodnu ravnopravnost na državnom nivou, kao i službenici za rodnu ravnopravnost unutar opština i opštinske komisije za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou igraju uloge u obezbeđivanju poštovanja odredaba koje se odnose na rodnu ravnopravnost.

²⁹ Zakon 03/L-073, Član 27.1

³⁰ „Rodna pitanja i bezbednost: iscrtavanje aktera iz sektora bezbednosti na Kosovu i politike, prakse i strategija koji se odnose na rodna pitanja“, autora Van der Leest Kristin (2010. god.), pripremljene za Koordinacionu grupu za bezbednost i rod.

³¹ Isto.

Savet bezbednosti na Kosovu

Savet bezbednosti na Kosovu je osnovan članom 127 Ustava i ima ulogu sistematskog utvrđivanja i procene bezbednosnih pretnji i rizika, sa daljim izvršnim ovlašćenjima u vanrednim situacijama. Savetom predsedava Premijer, a sam Savet se sastoji od sledećih izvršnih članova: Potpredsednik Vlade, Ministar Kosovskih snaga bezbednosti, Ministar unutrašnjih poslova, Ministar inostranih poslova, Ministar pravde, Ministar za privredu i finansije, Ministar za povratak i zajednice i sedam savetodavnih članova. Savet ima savetodavnu ulogu u svim pitanjima koja se odnose na bezbednost na Kosovu i doprinos regionalnoj stabilnosti i radi na preporučivanju politike i strategije za bezbednost. Savet treba da pruži informacije i procene bezbednosne situacije na Kosovu, uključujući utvrđivanje bezbednosnih pretnji i rizika kako bi omogućio Vladu Republike Kosovo da preuzme odgovarajuće odluke u odnosu na bezbednosna pitanja. Do sada, nijedna žena nije učestvovala u Savetu bezbednosti u svojstvu stalnog člana, ne-stalnog savetodavnog člana ili posmatrača.

Centralni i opštinski službenici za pitanja rodne ravnopravnosti

Svaka opština je 2003. godine, a svako ministarstvo 2005. godine počelo da zapošljava službenike za pitanja rodne ravnopravnosti. Službenici za pitanja rodne ravnopravnosti obavljaju poslove u okviru Jedinica za ljudska prava u ministarstvima i opštinama. Iako su

Jedinice odgovorne za nadgledanje primena zakona koji se tiču ljudskih prava u okviru relevantnih ministarstava, službenici za pitanja rodne ravnopravnosti su odgovorni za praćenje i izveštavanje o primenu zakona o rodnoj ravnopravnosti, politici i strategijama odgovarajućim institucijama na centralnom i opštinskom nivou. Službenici za pitanja rodne ravnopravnosti koordiniraju svoj rad i podnose izveštaje Agenciji za rodnu ravnopravnost svaka tri meseca, a ostalim resornim ministarstvima u konkretnim slučajevima. U nekim opštinama, službenici za ljudska prava su preuzeli odgovornosti službenika za pitanja rodne ravnopravnosti.

Ministarstvo rada i socijalne zaštite

Ministarstvo rada i socijalne zaštite je odgovorno za primene Zakona o porodici i socijalnim službama³². Centri za socijalni rad su tela koja su odgovorna za pružanje socijalnih službi na lokalnom nivou. Iako su u procesu decentralizacije, budžet za većinu socijalnih službi je i dalje na centralnom nivou. Ministarstvo rada i socijalne zaštite je odgovorno za zaštitu, olakšavanje stanja i oporavka žrtava nasilja u porodici. Do sada je Ministarstvo rada i socijalne zaštite obavljalo ove poslove pružanjem delimične finansijske podrške skloništim na Kosovu kojima upravljaju nevladine organizacije. Na Kosovu postoji samo jedno javno sklonište.

³² Mreža žena Kosova (2012. god.), „Po koju cenu?“

Policija Kosova

Misija OEBS-a na Kosovu je prvobitno uspostavila Kosovske policijske službe 1999. godine. Na osnovu Zakona br. 03/I-035, Kosovske policijske službe su 2008. godine pretvorene u Policiju Kosova. Od tada je Policija Kosova učestvovala na raznim tečajevima koje su predvodili Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Misija OEBS-a. Zahvaljujući njihovoj podršci Policija Kosova je uspela da:

- uključi humana prava žena i rodnu ravnopravnost u delu obavezne obuke za policiju;
- uspostavi interni savetodavni odbor o pitanjima roda i ravnopravnosti koji predvode viši državni oficiri policije i koji predstavlja glavne nosioce aktivnosti Policije Kosova u koje ubrajamo Jedinicu za ljudske resurse, Jedinicu za nasilje u porodici, Jedinicu za borbu protiv trgovine ljudima i Policijsku jedinicu za zajednice;
- uspostavi Jedinicu za ljudska prava i rodnu ravnopravnost u okviru Kancelarije Generalnog direktora;
- uspostavi Jedinice za posebne istrage o nasilju u porodici i trgovini ljudima u sedištu. Ove jedinice pomažu jedinicama u svakom od šest regiona Kosova i službenicima u svakoj lokalnoj policijskoj stanici u kojima rade po jedan muškarac i jedna žena policajac;
- izgradi kancelarije za razgovore sa pratećom neophodnom opremom;
- uspostavi upravni odbor za rodnu ravnopravnost i humana prava žena koji se sastoji od Jedinice Policije Kosova za ljudska prava i rodnu ravnopravnost, Agencije za rodnu ravnopravnost, Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde, Ministarstva zdravlja, Mreže žena Kosova i Koalicije utočišta za žene;
- uspostavi 2006. Godine uobičajeni radni postupak koji obuhvata principe rodne ravnopravnosti, prepoznaje i radi na daljem jačanju mehanizama za uspostavljanje rodne ravnopravnosti u Policiji Kosova. Prema odredbama uobičajenog radnog postupka, članovi Savetodavnog odbora za rodna pitanja su dužni da izveštavaju o rodnim pitanjima na kvartalnoj osnovi.

Ministarstvo pravde

Ministarstvo pravde je nadležno za obezbeđivanje nezavisnog i profesionalnog obavljanja poslova iz sudskog i tužilačkog sistema. Ministarstvo pravde takođe obezbeđuje da su svi zakoni u skladu sa standardima Evropske Unije. Ministarstvo pravde igra ključnu ulogu u obezbeđivanju jednakog pristupa pravdi i pravnoj zaštiti žrtvama kršenja ljudskih prava³³.

Resor za prava i pomoć žrtvama je osnovan u okviru Odeljenja za civilne poslove i pristup pravdi pri Ministarstvu pravde. Ovo odeljenje pomaže pristup pravdi za žrtve nasilnih zločina i radi na promovisanju njihovih prava. Aktivnosti Resora za prava i pomoć žrtvama uključuje održavanje dvadeset-četvero satne telefonske linije za pomoć žrtvama, informativne kampanje, pribavljanje informacija i pravnih saveta. Pored toga, nekada je imao i državno sklonište za žrtve visokog rizika. Putem administrativnog uputstva, 2012. godine je odgovornost za upravljanje Resorom za prava i pomoć žrtvama prebačena na državnog tužioca, dok se sklonište za žrtve visokog rizika trenutno nalazi pod Ministarstvom rada i socijalne zaštite. Resor za prava i pomoć žrtvama je takođe zastupljeno i regionalno, na opštinskom nivou.

Kazneno-popravna služba

Kazneno-popravna služba Kosova je osnovana 1999. godine i deluje u okviru Ministarstva pravde. U okviru kazneno-popravne službe je otvoreno šest pritvornih centara (Priština, Prizren, Peć, Gnjilane, kosovska Mitrovica i Lipljan), jedan zatvor u Dubravi i jedan Kazneno-popravni centar u Lipljanu. Tokom 2008. godine, Mreža žena Kosova je pružila razne obuke pripadnicima kazneno-popravne službe na Kosovu.

Sudski savet Kosova

Sudski savet Kosova je odgovoran za nadgledanje sudija i tužilaca tokom sudskih slučajeva koji se odnose na rodna pitanja, uključujući slučajeve nasilja u porodici, starateljstva nad decom, imovine i nasledstva, trgovine ljudima, razvoda³⁴. Savet je takođe ponudio razne obuke za sudije i tužioce o zakonima koji se odnose na nasilje u porodici, trgovinu ljudima i druge.

Kosovski institut za pravosuđe

Kosovski institut za pravosuđe je osnovan 2008. godine kao profesionalna agencija koja je odgovorna za obuku sudija i tužilaca, kao i za obuku kandidata na položaj sudija i tužilaca na Kosovu. Kosovski institut za pravosuđe radi u bliskoj saradnji sa Programom Ujedinjenih Nacija za Razvoj, Agencijom Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena i OEBS-om kako bi razvili i sproveli obuke koje se tiču rodni pitanja.

³³ Mreža žena Kosova (2012. god.), "Po koju cenu?"

³⁴ „Rodna pitanja i bezbednost: iscrtavanje aktera iz sektora bezbednosti na Kosovu i politike, prakse i strategija koji se odnose na rodna pitanja“, autora Van der Leest Kristin (2010. god.), pripremljene za Koordinacionu grupu za bezbednost i rod.

Komisija za pravnu pomoć

Komisija za pravnu pomoć je osnovana 2006. godine kao nezavisna institucija vlade kako bi obezbedila pristup pravnoj pomoći onima kojima nedostaju finansijska sredstva. Ovo je prva institucija na Balkanu koju finansira vlada koja pruža besplatnu pravnu pomoć. Komisija za pravnu pomoć je usmerena na pružanje pomoći članovima koji ekonomski ili na neki drugi način pripadaju ugroženim grupama. Pod Komisijom deluju kancelarije za pravnu pomoć koje rade u svih pet regiona Kosova i pružaju besplatnu pravnu pomoć u krivičnim, građanskim i upravnim sporovima. Njihove usluge uključuju pravne savete i besplatno zastupanje pred sudovima i upravnim organima, kao i pomoć u izradi dokumenata i žalbi.

Kancelarija Ombudsmena na Kosovu

Kancelarija Ombudsmena na Kosovu je osnovana 2000. godine i ima ulogu za pruži podršku i zaštitu prava i sloboda lica prema međunarodnim standardima o ljudskim pravima. Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je pružila obuku za osoblje Kancelarije Ombudsmena o tome kako da pristupe rešavanju i kako da se nose sa osetljivim pitanjima iz oblasti ljudskih prava koji se odnose na rod. Kancelarija ombudsmena na Kosovu u svom sastavu ima posebnu jedinicu za pitanja koja se odnose na rodna pitanja.

Kosovski Institut za javnu administraciju

Kosovski Institut za javnu administraciju je agencija koja deluje u okviru Ministarstva za javne službe. Institut organizuje i pruža obuku za državne službenike na Kosovu. Kosovski Institut za javnu administraciju je prima podršku od Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena kako bi razvio i isporučio obuku o rodnoj ravnopravnosti, posebno o pitanjima koja se odnose na strategiju i planove aktivnosti.

Ministarstvo za Kosovske snage bezbednosti

Ministarstvo za Kosovske snage bezbednosti vrši civilnu kontrolu nad Kosovskim snagama bezbednosti i formuliše i sprovodi okvir politike koji se odnosi na aktivnosti Kosovskih bezbednosnih snaga³⁵. Kosovske snage bezbednosti su osnovane 2009. godine i nalaze se pod nadzorom KFOR snaga NATO-a. Kosovske snage bezbednosti vrše operacije reagovanja, operacije civilne zaštite i podržavaju vlasti u reagovanju na prirodne katastrofe ili druge vanredne situacije. Shodno međunarodnim i državnim sporazumima i obavezama, uz podršku Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, Ministarstvo za Kosovske snage bezbednosti je odobrilo rodnu ravnopravnost kao cilj. Politika za ljudska prava i rodna ravnopravnostje zajedno sa planom aktivnosti odobrena 2011. godine, pa su osnovane i Radna grupa za rodna pitanja, Jedinica za ljudska prava i položaj službenika za rodna pitanja.

³⁵ Isto.

3.2. Međunarodne organizacije

Evropska unija na Kosovu

Evropska unija je bila sastavni deo međunarodnih napora za izgradnju nove budućnosti na Kosovu od 1999. godine. U sklopu ovih aktivnosti, Evropska unija je igrala izraženu ulogu u obnovi i razvoju Kosova. Evropska unija ponavlja da Kosovo ima jasnu evropsku perspektivu koja je u skladu sa evropskom perspektivom zapadnobalkanskog regiona. Evropska unija redovno utvrđuje praznine u politici i zahteva dalji postupak od vlasti. Studija izvodljivosti za Kosovo je 2012. godine utvrdila kratkoročne i dugoročne prioritete za Kosovo koji čine deo procesa kojim bi se eventualno zaključio Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Ovo političko poravnavanje je predvodnik reformi na Kosovu.

Evropska unija na Kosovu je prisutna preko Kancelarije Evropske Unije na Kosovu, Specijalnog predstavnika Evropske Unije, Misije vladavine prava Evropske Unije na Kosovu i predstavnika država članica Evropske Unije (ambasade i kancelarije za vezu).

Misija vladavine prava Evropske Unije na Kosovu je osnovana Zajedničkom akcijom Saveta 2008/124/CFSP od 4. februara 2008. godine. Misija vladavine prava Evropske Unije na Kosovu poseduje mehanizme za

utvrđivanje njene odgovornosti kao što je Panel za razmatranje ljudskih prava. Pored toga, Misija vladavine prava Evropske Unije na Kosovu ima dva savetnika za rodna pitanja (jedan međunarodni i jedan lokalni zaposlenik).

Prema odredbama Zajedničke akcije Saveta 2008/124/CFSP, Misija vladavine prava Evropske Unije na Kosovu treba da obezbedi da sve njene aktivnosti poštuju međunarodne standarde o ljudskim pravima i da su rodno usklađene. Mandat Misije vladavine prava Evropske Unije na Kosovu zahteva da se rodna pitanja sprovedu u skladu sa politikom Evropske Unije na osnovu Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Dva predana međunarodna i jedan lokalni savetnik za rodna pitanja rad u kancelariji Zamenika šefa misije.

Misija vladavine prava Evropske Unije na Kosovu integrisano deluje u oblasti pravosuđa, policije i carina. Misija pomaže vlastima na Kosovu, pravosudnim organima i organima za primene zakona u napredovanju ka održivosti i odgovornosti. Misija je podeljena u dva „resora“: „Izvršni resor“ i „Resor za jačanje“. Izvršni resor vodi istrage, radi na krivičnom gonjenju i rešava osetljive slučajeve koristeći svoja izvršna

³⁶EU office e-mail correspondence: 22 January 2013

ovlašćenja. Resor za jačanje obavlja poslove nadgledanja, mentorisanja i savetovanja kolega iz policije, pravosuđa i carina.

U poslednjih nekoliko godina, Evropska unija je preduzela oštre mere kako bi iz politike prešla u praksu. Među neke ubrajamo: usvajanje sveobuhvatnog pristupa Evropske Unije za primene Rezolucije 1325 i 1820 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija o ženama, miru i bezbednosti, razvoj smernica za pravilno primene ovih obaveza u kontekstu zajedničke bezbednosno-odbrambene politike i plan aktivnosti Evropske Unije o rodnoj ravnopravnosti i osnaženju žena (za period između 2010. i 2015. godine)³⁷. U Kancelariji rade osobe za kontakt za rodna pitanja koje, zajedno sa savetnicima za rodna pitanja Misije vladavine prava Evropske Unije na Kosovu, koordiniraju rad Evropske Unije kada je reč o rodnim pitanjima.

Evropska unija nastavlja da koristi svoju razvojnu politiku kako bi unapredila rodnu ravnopravnost i osnaženje žena. Jedno vrlo konkretno sredstvo predstavlja Dijalog stabilizacije i pridruživanja o dobrom upravljanju i ljudskim pravima. Izveštaj studije o izvodljivosti za Kosovo je objavljen u oktobru prošle godine. Evropska unija će pratiti razvoj situacije i odrednice koje se tiču rodne ravnopravnosti kroz dijaloge o politici i izveštaje kako bi ostale posvećene duhu i obavezama Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija i nastaviće da radi sa međunarodnim i lokalnim partnerima na daljem poboljšanju situacije.

Međunarodna civilna kancelarija

Međunarodna civilna kancelarija je delovala kao važan faktor u uspostavljanju politike, zakonodavnih okvira i pratećih mehanizama u pogledu sektora bezbednosti do septembra 2012. godine. Međunarodna civilna kancelarija je pokušala da razvije mehanizam za nadgledanje pohađanja obuke o rodnim pitanjima i da proceni praćenje istih. Pored toga, Međunarodna civilna kancelarija je posebno radila na stvaranju uslova za integraciju rodnog usklađivanja u jedinice za političko-bezbednosno savetovanje. Još jedan važan cilj Međunarodne civilne kancelarije je bio da uspostavi mehanizam kontrole praćenja pohađanja obuka o rodnim pitanjima od strane osoblja Međunarodne civilne kancelarije i da proceni njihovo praćenje.

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju

Misija OEBS-a na Kosovu je osnovana od strane Stalnog saveta OEBS-a kao posebni sastavni deo Misije privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu u julu 1999. godine. Misija OEBS-a igra važnu ulogu u sistematskoj integraciji rodnog usklađivanja u obukama za upoznavanje situacije. OEBS je takođe bio usredsređen na uključivanje stručnjaka sa Kosova u specifične obuke za upoznavanje situacije kako bi obezbedili analizu lokalnog konteksta i potreba humane bezbednosti, uključujući humanu bezbednost žena i devojčica. Štaviše, u samom sedištu, OEBS usmerava

³⁷ Isto.

pažnju na razvoj stručnosti za rešavanje rodni aspekata trgovine ljudima i nasilja u porodici, kao i rodno zasnovanog nasilja.

OEBS i druge ključne zainteresovane strane su bili aktivni u podršci aktivnosti za integrisanje rodno usklađivanja u jedinice za ljudska prava na lokalnom i centralnom nivou. OEBS je takođe podržao Agenciju za rodnu ravnopravnost u izradi izveštaja o primenu Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena.

Grupa za bezbednost i rodna pitanja

Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je 2007. godine uspostavila Bezbednosnu grupu za rodna pitanja i kordinaciju koju danas nazivamo Grupa za bezbednost i rodna pitanja. Grupom za bezbednost i rodna pitanja predsedava Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, a grupa se sastoji od organizacija za žene (Kvinna til Kvinna, Mreža žena Kosova, Centar za rodne studije), institucija na Kosovu (Agencija za rodnu ravnopravnost, Klub žena, Policija Kosova, Kosovske snage bezbednosti) i međunarodnih

organizacija (Misija vladavine prava Evropske Unije na Kosovu, Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj, Dečji fond Ujedinjenih Nacija, Program Ujedinjenih Nacija za ljudska naselja, Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za ljudska prava, Populacioni fond Ujedinjenih Nacija, Svetska zdravstvena organizacija, Kancelarija Ujedinjenih Nacija za projektne usluge, Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, Kancelarija Evropske Unije, OEBS i KFOR). Grupa za bezbednost i rodna pitanja se zalaže za unapređivanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje žena. Štaviše, Grupa za bezbednost i rodna pitanja utvrđuje gde i u kojoj meri je pitanje rodno usklađivanja integrisano u bezbednosnu politiku, radni postupak, programe i aktivnosti. Grupa za bezbednost i rodna pitanja je bila angažovana u različitim aktivnostima za povećanje razumevanja za potrebe sigurnosti i bezbednosti žena, razmenu informacija i unapređivanje saradnje i koordinacije od svog osnivanja.

³⁸Stickings.M., (2011).Networking and Network - building in Support of Women, Peace and Security. UN Women Experiences from the Western Balkans. UN Women, Valeur, s.r.o.

Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj (UNDP)

Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj aktivno deluje na Kosovu od 1999. godine. Program je pomogao vladi Kosova da razvije lokalne institucije, a partner je i u naporima za izgradnju Kosova. U svom radu, Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj poklanja posebnu pažnju rodnoj ravnopravnosti. Takav pristup Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj je uključen u sve projekte i aktivnosti. Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj je razvio praksu u tri oblasti: demokratsko upravljanje, uključivi rast i politička istraživanja, rodna pitanja i komunikacije.

Namera Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj je da uvede proces rodnog uklapanja u sve politike, programe i aktivnosti Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj na Kosovu, pa je u tom pravcu razvijena i interna strategija za rodno uklapanje. Nakon što je 2008. godine u samom sedištu imenovana osoba za kontakte za rodna pitanja i nakon što su 2009. godine savetnici za rodna pitanja imenovani u nekoliko projekata, uposlen je Viši savetnik za rodna pitanja u delu globalne inicijative za ubrzanje integracije rodnog uklapanja tokom i nakon sukoba. Time je Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj na Kosovu usmeren na uspostavljanje internih sistema koji bi mogli da olakšaju održivost primenjenih promena, u koje ubrajamo uspostavljanje interne odgovornosti, povećanje kapaciteta rukovodilaca programa i zapošljavanje i savetovanje državnog službenika za rodna pitanja. Od imenovanja 2010. godine, Državni službenik za rodna pitanja igra

ključnu ulogu u savetovanju i obezbeđenju kvaliteta za primene strategije rodne ravnopravnosti Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Osam tačaka dnevnog reda Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj koji čine deo Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.

Pored toga, Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj je osnovao tim za politička istraživanja, rodna pitanja i komunikacije čiji je cilj da okupe funkcije koje se ukrštavaju u isti tim. U delu ovog tima, Službenik za rodna pitanja je odgovoran za nadgledanje svakog novog projekta u pripremi, postojećih projekata, kao i za pružanje pomoći u razvijanju rodne komponente.

Mehanizam za rodno obeležavanje je obezbedio da svi projekti, programi i postupci u Programu Ujedinjenih Nacija za Razvoj odgovaraju strategiji rodnog uklapanja i da, po tome, razvijaju svoje planove.

Ovim novim pristupom za postizanje rodne ravnopravnosti, Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj naglašava izgradnju novih partnerstava i daje smernice i pruža savete domaćim partnerima, kao što su Klub žena u Skupštini Kosova, Poslovno udruženje žena i Regionalni lobi žena za mir, bezbednost i pravdu u Jugoistočnoj Evropi. Ovo je dovelo do jačanja programskog odgovora na političko učestvovanje žena, bezbednost žena i ekonomsko osnaživanje žena. Ove inicijative su olakšale širi razvoj ovih oblasti i vodili početke drugih. Program

Ujedinjenih Nacija za Razvoj radi na jačanju postojećih sistema za pravnu pomoć u informisanju ugroženih zajednica, posebno žena, angažovanjem specijalizovanih pravnih organizacija i institucija, kao što su Udruženje advokata Kosova, kako bi obezbedili odgovarajuće i sveobuhvatne usluge.

Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj podržava vladu u izradi zakonodavstva, politike i strategija sa rodnim dimenzijama. Neke od njih uključuju: zakon o nasilju u porodici, uvođenje obračuna troškova za socijalna pitanja, razvoj državne strategije za mala i srednja preduzeća koji uključuje sve pokazatelje za žensko preduzetništvo, okvir za muškarce i žene sa invaliditetom u osmišljavanju državne strategije, angažovanje sa privatnim preduzećima za podršku privrednog rasta, saradnja sa privatnim preduzećima u pripravnici programima i poslovnim udruženjima žena u kreiranju politike, unapređivanje vladavine zakona i rodne pravde srazmeravanjem pravosudnih institucija i unapređivanjem žena u sistemu i uvođenje koncepta za pravnu pomoć i usluge u multietničkim područjima. Nadalje, Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj pruža podršku za pravno osnaživanje žena i organizacija građanskog društva, posebno ženskih organizacija, radi na kreiranju okvira za izradu državnih strateških planova za smanjenje rizika od katastrofa, koje uključuju ženske nevladine organizacije, kao i na kreiranju strategije rodnog uklapanja u procesu planiranja smanjenja rizika od katastrofa, radi na uvođenju novih opština u mehanizme za rodno osetljivo pružanje usluga u svojstvu pristupa ljudskih prava, radi na pružanju podrške za rodno osetljivo budžetiranje u tri pilot opštine za kasniju replikaciju i u skladu sa procesom decentralizacije, saraduje sa strateškim planovima ženskih stranačkih klubova u naredne četiri godina i brine se za opstanak kvote određene za žene pružanjem podrške za komunikacije i odnos sa društvenim medijima i povezivanjem sa Međunarodnom mrežom znanja žena u politici. Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj podržava vlasti u oblasti klimatskih promena i životne sredine na Kosovu u oblikovanju aktuelnih strateških planova i intervencija. Rodne dimenzije životne sredine se sprovode kroz ekološko planiranje i planiranje turizma u pilot opštini u delu sastavnog planiranja za životnu sredinu u opštini.

Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice (UNHCR)

Među drugim prioritetima politike zaštite, Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice se bavi posebnim potrebama žena i devojčica na svim nivoima. Rodna ravnopravnost i ravnopravnost žena i muškaraca spadaju u posebne prioritete zaštite Visokog komesarijata Ujedinjenih Nacija za izbeglice. Potrebe posebne zaštite i slabosti raseljenih lica se neprestano prate i rešavaju. Pored toga, Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice neprekidno unapređuje praksu zastupljenosti žena u procesu donošenja odluka.

Dečji fond Ujedinjenih Nacija (UNICEF)

Glavno žarište rada Dečjeg fonda Ujedinjenih Nacija čini zaštita i razvoj dece na Kosovu. Pažnja Dečjeg fonda Ujedinjenih Nacija u svim projektima se usmerava na unapređenje ravnopravnog pristupa uslugama razvoja, posebno obrazovanja, i za dečake i za devojčice. Između ostalog, Dečji fond Ujedinjenih Nacija radi zajedno i pruža podršku Ministarstvu obrazovanja, nauke i tehnologije na primenu početnih osnovnih programa opismenjavanja žena na selu.

Populacioni fond Ujedinjenih Nacija (UNFPA)

Populacioni fond Ujedinjenih Nacija, Dečji fond Ujedinjenih Nacija i Svetska zdravstvena organizacija u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, organizacijama građanskog društva i drugim relevantnim partnerima sprovode program pod nazivom „Poboljšanje zdravlja žena i dece na Kosovu“ kako bi unapredili sistem i kvalitet zdravstvenih usluga na Kosovu za žene i decu, podigli svest o reproduktivnom zdravlju i naglasili društvene prednosti poboljšanja zdravstvene nege žena i dece.

Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN Women)

Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je prisutna na Kosovu od 1999. godine. Mandat Agencije je da podstakne rodnu ravnopravnost, osnaživanje žena i uklapanje rodne tematike u rad drugih agencija Ujedinjenih Nacija. Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena od 1999. godine služi kao sredstvo za promovisanje i doprinosenje vladinim naporima i naporima građanskog društva da obezbede integraciju rodnog uklapanja u ukupan mirovni proces

i izgradnju institucija, a ne samo u sektoru bezbednosti, kao i zakone i strategije za borbu protiv nasilja nad ženama i obezbeđivanje jednakih prava za žene i njihovo učešće u procesu donošenja odluka. Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena blisko saraduje sa građanskim društvom, odgovornim mehanizmima za rodna pitanja u institucijama vlasti i sa ženskim grupama i organizacijama. Agencija deluje kao katalizator i pojačivač većine procesa koji uključuju rodnu ravnopravnost i osnaživanje. Agencija takođe podržava druge organizacije prilikom izvršavanja različitih aktivnosti, kao što je to slučaj sa podrškom koja je pružena Agenciji za rodnu ravnopravnost tokom razvoja strateškog plana rada i organizovanju obuka koje tretiraju rodna pitanja u vladinim institucijama. Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena obuhvata sve aspekte koji imaju neposredan ili posredan uticaj na rodnu ravnopravnost, osnaživanje žena i uklapanje rodni pitanja, kao su bezbednost, zaštita, učešće, zakoni, pomoć i saNacija.

Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, jedna od ključnih zainteresovanih strana za primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, je blisko saradivala sa postojećim i novim organizacijama na uspostavljanju i održavanju partnerstava koji omogućavaju uključive i održive mreže iz kojih proizilaze inicijative osmišljene na lokalnom nivou.

Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je 2002. godine potpomogla proces pravljenja prvog državnog plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti na Kosovu, tokom kojeg su uspeli da okupe žene iz politike, vlade, građanskog društva i sredstava javnog informisanja. Iako su međunarodne organizacije bile pozvane da učestvuju u ovom procesu, one nisu bile uključene, a grupe i organizacije za žene sa Kosova su razvile svoje sopstvene državne planove aktivnosti. Nakon razvijanja državnog plana aktivnosti, tokom 2004. godine Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena se zajedno sa ženama poslanicama i Mrežom žena Kosova zalagala za usvajanje plana aktivnosti od strane vlade što je dovelo do izgradnje veće rodne mašinerije na Kosovu. Ovaj proces je uključio izradu i donošenje zakona o rodnoj ravnopravnosti, osnivanje međuministarske radne grupe o rodni pitanjima, zapošljavanje službenika za rodna pitanja u ministarstvima, osnivanje Jedinice za rodna pitanja u Kancelariji Ombudsmena i osnivanje Agencije za rodnu ravnopravnost.

Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena podržava Agenciju za rodnu ravnopravnost od osnivanja tako što obezbeđuje svakodnevnu pomoć međunarodnih i domaćih pravnika, razvoj kapaciteta osoblja Agencije za rodnu ravnopravnost i službenika za rodna pitanja u ministarstvima i opštinama. U poslednje vreme, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena

radi na pružanju podrške Agenciji za rodnu ravnopravnost i radnoj grupi koju je imenovala vlada kako bi razvili plan aktivnosti za primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.

Od 2003. godine Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je razvila partnerstva sa ključnim bezbednosnim zainteresovanim stranama kao što su Policija Kosova, Zaštitni korpus Kosova i drugi relevantni partneri što je dovelo do integracije rodnog uklapanja u strukture i programe Policije Kosova i Zaštitnog korpusa Kosova. Osnovan je Odbor za rodna pitanja i zaposlen je službenik za rodna pitanja, a Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je zatim krenula da pruža podršku za Razvoj kapaciteta Policije Kosova i Zaštitnog korpusa Kosova na polju rodne ravnopravnosti i humanih prava žena, na stvaranju rezervne grupe instruktora policije i razvoju nastavnih planova. Rodni mehanizmi Zaštitnog korpusa Kosova i ljudi obučeni u njima rade i danas i predstavljaju pokretačku snagu za uključivanje rodnog uklapanja u Kosovske snage bezbednosti. Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je takođe pružila podršku Centru za javnu bezbednost, obrazovanje i razvoj na Kosovu u razvoju dve ili tri nastavne ili obučne jedinice o rodnoj ravnopravnosti i humanoj bezbednosti žena tokom obavezne petodnevne obuke Policije Kosova. Danas se u Centru za javnu bezbednost, obrazovanje i razvoj na Kosovu petodnevne obuke za pripadnike policije i drugog obezbeđenja održavaju najmanje dva puta godišnje. Pored toga, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i

osnaživanje žena je potpomogla osnivanje odnosa između ženskih organizacija i sektora bezbednosti u koje ubrajamo i zajedničke aktivnosti između organizacija građanskog društva i Policije Kosova. Trenutno, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena nastavlja da pruža podršku Policiji Kosova kroz pružanje podrške procesu uspostavljanja Udruženja žena pripadnica policije.

Pored toga, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je održala obuku o rodno povezanim zakonima i strategijama za pravosudne i pravne stručnjake. U ovoj oblasti, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je pružila podršku za Udruženje sudija na Kosovu i nastavlja da pruža podršku Kosovskom institutu za pravosuđe u oblasti institucionalizacije rodnog uklapanja i humanih prava žena u pravosuđu. Do danas je stvorena rezerva pružaoca usluga obuke (sudije i tužioci) koji pružaju obuku za zaposlenike pravosudnog sistema u svim regionima Kosova, kao i obuku o humanim pravima žena, nasilju u porodici i ženama i imovinskom pravu koji su uključeni u nastavni program obuke Kosovskog instituta za pravosuđe.

Od 1999. godine, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je podržala niz aktivnosti kako bi se omogućilo zagovornicima rodne ravnopravnosti da utiču na rad koji vodi ka miru i bezbednosti u njihovim zemljama i regionalno u smislu podsticanja prekograničnog i međuetničkog dijaloga, statusa osoba koje su preživele seksualno nasilje tokom sukoba (od 2006. god.), promovisanje učešća žena u mirovnim pregovorima i procesu

donošenja odluka, rešavanje potreba žena iz manjinskih zajednica i snažne podrške za praćenje primena odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.

Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena takođe blisko saraduje sa građanskim društvom. Agencija je potpomogla uključivanje aktivistkinja u sastanke na visokom nivou pozivajući ih da direkto učestvuju ili deleći njihove primere u radu na tim sastancima. Agencija je takođe pružila podršku za vezu između žena i međunarodnih zainteresovanih strana kao što su: Odeljenje za mirovne operacije, Savet bezbednosti Ujedinjenih Nacija i sedište Ujedinjenih Nacija u Njujorku, Martti Ahtisaari, Specijalni izaslanik Ujedinjenih Nacija za Kosovo, institucije Evropske Unije u Briselu i drugi. Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je takođe pružila neposrednu tehničku i finansijsku podršku brojnim organizacijama građanskog društva koje obavljaju poslove koji se tiču žena, mira i bezbednosti.

Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je od 2005. godine podržala ženske organizacije na Kosovu i u Bosni i Hercegovini na primenu odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija i na stvaranju partnerstva po pitanjima koja se odnose na žene, mir i bezbednost na regionalnom i podregionalnom nivou. Kao što smo već naveli, konkretna podrška je pružena Mreži žena Kosova na praćenju obima primena odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija od strane vlade i međunarodnih organizacija. U bliskoj saradnji sa aktivistkinjama, na

osnovu preporuka izveštaja Mreža žena Kosova je izradila plan aktivnosti za primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je takođe pružila podršku procesu ažuriranja strategije Mreže žena Kosova i izgradila kapacitete članica organizacije kako bi se bolje uključile u proces donošenja odluka.

U okviru podrške regionalnoj izgradnji mira, 2006. godine je uspostavljen i Regionalni lobi žena za mir, bezbednost i pravdu u Jugoistočnoj Evropi koji omogućava istaknutim ženama političarima i aktivistima da promovišu izgradnju mira i da utiču na dnevni red pitanja mira i bezbednosti na Balkanu. Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena i dalje predstavlja instrumentalni partner za funkcionisanje Regionalnog ženskog lobija za mir, bezbednost i pravdu u Jugoistočnoj Evropi, dok, u isto vreme, podržava razvoj i nezavisnost organizacije. Pored toga, preko rukovodstva Mreže žena Kosova i Srbije, rukovodstva Žena u crnom i Regionalnog ženskog lobija za mir, bezbednost i pravdu u Jugoistočnoj Evropi, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je podržala i produženu ruku Koalicije žena za mir, mrežu ženskih organizacija sa Kosova. Mreža žena je postojala i pre sukoba na Kosovu i žene su bile u mogućnosti da koriste svoje lične veze za prekogranično zagovaranje.

Kao što je već pomenuto, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je osnovala i predsedava Grupom za rodna pitanja i bezbednost.

3.3. Građansko društvo

Građansko društvo na Kosovu je igralo centralnu ulogu u isticanju uloge žena na pitanjima mira i bezbednosti. Mreža žena Kosova i druge organizacije za žene građanskog društva su doprinele razvoju državnog plana aktivnosti za rodnu ravnopravnost, program za rodnu ravnopravnost na Kosovu, Zakon o rodnoj ravnopravnosti i Zakon protiv diskriminacije.

Mreža žena Kosova je jedna od vodećih organizacija u zagovaranju i lobiranju za primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Mrežu žena Kosova su osnovale i vode ženske organizacije koje deluju u službi i zaštiti prava žena i devojčica na Kosovu. Mreža broji 100 članica. Ova organizacija je bila aktivna pre, tokom i posle sukoba, iako je formalno uspostavljena tek 2000. godine. Prikupljanjem informacija na terenu i analiziranjem istih, Mreža žena Kosova je uspostavila sopstveni program za bezbednost žena, ljudska prava i izgradnju mira, bez spoljne pomoći. Održavanjem jakih veza sa bazom organizacije na Kosovu, Mreža žena Kosova je vršila poslove zagovaranja i lobiranja do najvišeg nivoa institucija.

Mreža žena Kosova aktivno i kontinuirano prati primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija kroz tri izveštaja⁴¹. Centar za rodne studije je takođe sproveo istraživanje o rodnim pitanjima i bezbednosti pod nazivom „Praćenje bezbednosne situacije sa rodne tačke gledišta“. Uz podršku Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, Centar za rodne studije je pripremio alternativni izveštaj Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena za potrebe odbora Konvencije.

Pored toga, Mreža žena Kosova koristi svoja iskustva kako bi podržali 15 srpskih ženskih organizacija u stvaranju Mreže Srпкиnja Kosova unutar Mreže žena Kosova. Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena i Mreža žena Kosova zajedno rade na osnaživanju i uključivanju žena srpske nacionalnosti u primenu odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.

Mreža žena Kosova je organizovala i predvodila osam sastanaka sa međunarodnim i domaćim donosiocima odluka, kao što su

⁴¹ Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je podržala izradu prva dva izveštaja, dok je izradu trećeg izveštaja podržala Austrijska agencija za Razvoj. Ovi izveštaji pružaju detaljne podatke o radu svih relevantnih domaćih institucija, međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija u cilju primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.

predstavnicima Međunarodne civilne kancelarije, Specijalni izveštač za Evropsku uniju za Kosovo, klub žena poslanika u parlamentu i Direktor Agencije za rodnu ravnopravnost, kako bi razgovarali o načinu zalaganja za primene državnog plana aktivnosti, odgovarajućih zakona i odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija⁴².

Udruženje advokata NORMA je veoma aktivno u omogućavanju pristupa pravdi za žrtve rodno zasnovanog nasilja, nasilja u porodici i trgovine ljudima jer im pruža pravnu pomoć, podršku i zastupanje. NORMA je takođe koristila rodno zasnovano nasilje za platformu na kojoj okuplja žene iz različitih etničkih zajednica i tako doprinela međuetničkom dijalogu, izgradnji poverenja i pomirenja u zajednicama. Medica Kosova je veoma aktivna od 1999. godine u radu sa žrtvama rodno

zasnovanog nasilja, uključujući i rad sa onima koji su preživeli seksualno nasilje tokom sukoba, pružanjem usluga rehabilitacije i zalažući se za veći pristup usluga na ispunjavanju potreba ovih žena na Kosovu. Rehabilitacioni centar za žrtve torture na Kosovu je delovao na polju mentalnog zdravlja pružanjem besplatnih individualnih i grupnih psiholoških savetovanja. Među njihovim specifičnim ciljnim grupama su preživele žrtve seksualnog nasilja tokom sukoba. Uz snažnu podršku i mentorstvo Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, 2012. godine, posle šest godina rada, je zvanično osnovana Mreža organizacija Romkinja, Aškalijki i Egipćanki na Kosovu. Ova Mreža obavlja rad na polju zagovaranja za rešavanje prava, potreba i zabrinutosti Romkinja, Aškalijki i Egipćanki na Kosovu.

⁴² Mreža žena Kosova, Praćenje primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija Kosovu.

Četvrto poglavlje: Baza podataka inicijativa odnosno projekata o ženama, miru i bezbednosti

Ovaj deo izveštaja uključuje sve inicijative odn. projekte koji su utvrđeni tokom istraživanja. Inicijative odn. projekti su predstavljeni u obliku baze podataka koja sadrži podatke sa sledećim informacijama: naziv institucije, naziv inicijative, planirani ciljevi odn. rezultati, period primena, glavni nosilac aktivnosti Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija (sprečavanje, učešće, zaštita i pomoć i saNacija), donator odn. organizacija koja podržava inicijativu i trenutni status u primenu inicijative. Inicijative odn. projekti su analizirani i razvrstani pod odgovarajućim glavnim nosiocima aktivnosti na osnovu planiranih ciljeva i rezultata. Podaci koji nedostaju su predstavljeni sa „-“ što pokazuje da podaci ili nedostaju ili nisu mogli biti prikupljeni iz institucija. Većina podataka koji nedostaju,

odn. podataka koji nisu mogli biti prikupljeni od srodnih institucija, je usledila zbog nepostojanja osoblja u relevantnim institucijama ili zbog nepostojanja institucionalne memorije.

Identifikovali smo ukupno 88 inicijativa odn. projekata koje su imale za cilj da se pozabave pitanjima koja se tiču uloge žena u miru i bezbednosti. Većinu inicijativa su finansirale međunarodne organizacije koje su pružile podršku lokalnim institucijama na hvatanju u koštac sa pitanjima rodne nejednakosti i nedostatkom učešća žena u politici i bezbednosno-privrednoj politici. Baza podataka koju predstavljamo ne sadrži sve nego većinu inicijativa i glavne inicijative koje su preduzete u ovoj oblasti.

**Baza podataka inicijativa odn. projekata o ženama, miru i bezbednosti
preduzetih u periodu između 1999. i 2012. godine**

Br.	Naziv institucije	Naziv inicijative odn. projekta	Planirani ciljevi odn. rezultati	Period primene	Sprečavanje	Zaštita	Učešće	Pomoć i saNacija	Donator odn. organizacija koja podržava inicijativu odn. projekat	Status inicijative odn. projekta
1	Centar za obuku i resurse	Javna rasprava o učešću žena u konačnom pregovoru o statusu Kosova	Organizovanje javne diskusije sa Lobi-jem žena Kosova o uključivanju žena u mirovne pregovore	2006. god.			✓		-	Završen
2	Agencija za rodnu ravnopravnost	Izrada državnog plana aktivnosti za primene odredaba Rezolucije 1325	Izrada nacrta državne strategije za primenu odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. U izradi učestvovali građansko društvo, javne institucije i međunarodne organizacije.	2012. god.	✓	✓	✓	✓	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena i Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za ljudska prava	U toku
3	Amnesty International	Kosovo (Srbija i Crna Gora): „Da li to znači da imamo prava?“, Zaštita humanih prava žena i devojčica kojima se trguje radi obavljanja prisilne prostitucije na Kosovu.	U izveštaju je utvrđeno da postoji zlostavljanje žena i devojčica na Kosovu, među kojima otmice, lišavanje slobode i uskraćivanje slobode kretanja. Ove pojave često prate oduzimanje putnih i ličnih dokumenata od strane trećih lica.	2004. god.	✓	✓			-	Završen
4	Civilna policija i Zaštitni korpus Kosova	Rodno usmerena obuka	Obuka koju je pripremio Viši savetnik za rodna pitanja Civilne policije je imala za cilj povećanje odgovornosti u svim aspektima i nivoima donošenja odluka koje utiču na žene i rodna pitanja u okviru mandata Misije privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu.	2005. god.	✓		✓		Civilna policija i Zaštitni korpus Kosova	Završen

5	Veće za odbranu ljudskih prava i sloboda	Organizovanje okruglog stola o ulozi sredstava javnog informisanja i građanskog društva u unapređenju položaja žena	Veće za odbranu ljudskih prava i sloboda je organizovalo okrugli sto sa predstavnicima parlamenta, nevladinih organizacija, sredstava javnog informisanja i ministarstava kako bi razgovarali o ulozi sredstava javnog informisanja i građanskog društva u unapređenju položaja žena u društvu. Glavna tema diskusije je bila Rezolucija 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.	2007. god.	✓		✓		Veće za odbranu ljudskih prava i sloboda	Završen
6	Kancelarija za vezu Evropske komisije na Kosovu	Istraživanje i praćenje primena zakona o rodnoj ravnopravnosti	Istraživanje i praćenje primene zakona o rodnoj ravnopravnosti. Što se tiče procesa praćenja, ovaj projekat ima za cilj podizanje svesti o slabom položaju žena u raznim slojevima društva.	Između 2010. i 2012. god.	✓	✓	✓		Ambasada Holandije, Evropska unija, Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava	Završen
7	Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava	Prevenција za ugrožene mlade i žene na Kosovu	Opšti cilj projekta se sastoji od borbe i osujećivanja trgovine ljudima podizanjem svesti o opasnostima koje prete pripadnicima najpodložnijih grupa.	2010. god.	✓				Evropska unija	Završen
8	Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava	Istraživanje i praćenje primene zakona o rodnoj ravnopravnosti	Projekat ima za cilj unapređenje poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda kroz promovisanje poštovanja prava žena.	Između 2009. i 2011. god.	✓	✓			Evropska unija	Završen
9	Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava	Jačanje uloge starijih žena u promovisanju rodne ravnopravnosti	Oснаživanje ugroženih starijih žena u ruralnim područjima kako bi se uticalo na postizanje rodne ravnopravnosti u društvu na Kosovu. Rezultati: osnivanje dnevnog centra za pružanje svakodnevnih usluga i aktivnosti za osnaživanje žena.	Između 2011. i 2013. god.		✓	✓	✓	Evropska unija	U toku

10	Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava	Rodna svest postaje delom popularne kulture	Uvođenje rodno osetljivih sadržaja u popularnu odn. matičnu kulturu kroz delovanje pop i hip-hop pevača. Podizanje svesti o negativnim posledicama rodno zasnovanog nasilja među mladima i pružanje vidljivosti rodne ravnopravnosti u najpopularnijim umetničkim izrazima i društveno-kulturnim događajima. Rezultati: prikupljanje i distribuiranje podataka o rasprostranjenosti nasilja među mladima.	Između 2012. i 2014. god.		✓	✓		Evropska unija	U toku
11	Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava	Žene u zajedničkom radu za postizanje ljudskih prava	Žene iz Kosovske Mitrovice u zajedničkom radu na postizanju humanih prava i prava u opštini Kosovska Mitrovica bez obzira na rodnu, versku ili etničku pripadnost. Rezultati: osnivanje pet međuetničkih grupa za žene na svakoj od lokacija.	Između 2012. i 2014. god.			✓	✓	Evropska unija	U toku
12	Vlada Kosova	Jedinice za ljudska prava	Uspostavljanje jedinica za ljudska prava na lokalnom i centralnom nivou u skladu sa Odlukom br. 055. Mandat Jedinica za ljudska prava je da zaštiti, promoviše i izveštava o ljudskim pravima.	2005. god.	✓	✓	✓	✓	Kancelarija Premijera Kosova	Završen
13	Vlada Kosova	Komisija za pravnu pomoć	Vlada Kosova je osnovala Komisiju za pravnu pomoć kako bi pružila besplatnu pravnu pomoć marginalizovanim grupama, uključujući žrtve nasilja u porodici i trgovine ljudima.			✓		✓	Vlada Kosova	Završen
14	Međunarodna organizacija za migracije i Koalicija skloništa	Sigurne kuće Saveća za bezbednost Kosova	Cilj ovog projekta je da finansira šest skloništa gde žene koje se suočavaju sa nasiljem u porodici mogu naći bezbedno mesto. Skloništa se nalaze širom Kosova (Priština, Mitrovica, Đakovica, Peć, Prizren i Gnjilane).	Između 2010. i 2012. god.		✓		✓	Ambasada Holandije	U toku

15	Policija Kosova, Ministarstvo za rad i socijalno staranje, Ministarstvo pravde, sklonište, Resor za zastupanje i pomoć žrtvama	Uobičajeni radni postupak o trgovini ljudima	Osnivanje uobičajenog radnog postupka o odgovornostima dodeljenih ustanovama kao što su Policija Kosova, Ministarstvo za rad i socijalno staranje, Ministarstvo pravde, skloništa i Resor za zastupanje i pomoć žrtvama u upravljanju slučajevima trgovine žena i dece.	2010. god.		✓		✓	Misija OEBS-a i Međunarodna organizacija za migracije	Završen
16	Mreža žena Kosova	Protest za učesće žena u pregovaračkom timu	Mreža žena Kosova je organizovala protest za uključivanje žena u pregovarački tim. Njihove tvrdnje se zasnivaju na primeni odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.	2006. god.	✓	✓	✓	✓	-	Završen
17	Mreža žena Kosova	Povećanje svesti o Rezoluciji 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija među pripadnicima KFOR-a.	Mreža žena Kosova je organizovala niz susreta i razgovora sa predstavnicima KFOR-a kako bi ih informisala i podigla svest o Rezoluciji 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.	2007. god.	✓	✓			Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Završen
18	Mreža žena Kosova	Izveštaj „Bezbednost počinje kod kuće“	Mreža žena Kosova je svela anketu o stavovima o nasilju u porodici. U anketi je dokumentovana rasprostranjenost i oblici nasilja u porodici na Kosovu, kao i institucionalni odgovor za zaštitu žrtava, krivično gonjenje počilaca i sprečavanje nasilja.	2008. god.	✓	✓		✓	Agencija za rodnu ravnopravnost	Završen
19	Mreža žena Kosova	Praćenje primena odredaba Rezolucije 1325: Činjenice i priče za decu	Mreža žena Kosova prati primenu odredaba Rezolucije 1325 po treći put koristeći činjenice koje se odnose na situaciju na Kosovu, ali i priče za decu izvedene iz iskustava ključnih zainteresovanih strana na Kosovu sa kojima su vođeni razgovori po ovom pitanju.	2011. god.	✓	✓	✓		Austrijska razvojna saradnja	Završen

20	Mreža žena Kosova	Protest za pravdu za silovane žene	Mreža žena Kosova je organizovala proteste na kojima se tražila pravda za žene silovane tokom rata.	2012. godina		✓	✓	✓	Mreža žena Kosova	Završen
21	Mreža žena Kosova	Pružanje pomoći mrežama žena na Kosovu	Osnivanje i održavanje mreže organizacija za žene za zaštitu i promovisanje prava žena i devojčica na Kosovu	Između 2000. i 2012. god.	✓	✓	✓		Fondacija Kvinna till Kvinna	U toku
22	Mreža žena Kosova	Pružanje pomoći jedinicama za rodna pitanja u Zaštitnom korpusu Kosova i Policiji Kosova	Policija Kosova, Zaštitni korpus Kosova, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, KFOR, Policija UNMIK-a i Mreža žena Kosova su saradivali kako bi unapredili primenu odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Ove organizacije su pomogle Jedinicama za rodna pitanja u Policiji Kosova i Zaštitnom korpusu Kosova pružanjem obuke, informacija i saradnje na polju aktivnosti koje se tiču uloge žena u procesu donošenja odluka, trgovine ljudima i nasilja u porodici.		✓	✓	✓		Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena i Mreža žena Kosova	Završen
23	Mreža žena Kosova i Žene u crnom	Uspostavljanje memoranduma između Mreža žena Kosova i Žena u crnom	Mreža žena Kosova i Žene u crnom su potpisale memorandum koji obeležava početak zajedničkog praćenja pregovora između Kosova i Srbije kako bi se pobrinulo da su glasovi žena uzeti u obzir.	2007. god.	✓		✓		Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Završen
24	Mreža žena Kosova i Lobi žena Kosova	Podizanje svesti o Rezoluciji 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija	Mreža žena Kosova je 8. marta organizovala razne javne nastupe na kojima su pružili informacije o Rezoluciji 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija i značaju učešća žena u procesu donošenja odluka, posebno tokom pregovora. Mreža žena Kosova je takođe organizovala protest ispred Narodnog pozorišta u Prištini.	2007. god.	✓		✓		Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Završen

25	Centar za javnu bezbednost, obrazovanje i razvoj na Kosovu	Uspostavljanje Centra za rodnu ravnopravnost	Uz podršku Misije vladavine prava Evropske Unije na Kosovu, Centar za javnu bezbednost, obrazovanje i razvoj na Kosovu je osnovao sektor u okviru centra koji se bavi samo pitanjima rodne ravnopravnosti	2009. god.	✓				Misija vladavine prava Evropske Unije na Kosovu	Završen
26	Kazneno-popravna služba Kosova	Obuka o pitanjima rodne ravnopravnosti	Kazneno-popravna služba Kosova je inicirala i organizovala obuku za osoblje o rodnoj ravnopravnosti u svom delu doprinosa primeni odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.		✓				Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Završen
27	Centar za rodne studije na Kosovu	Politika protiv seksualnog uznemiravanja	Centar za rodne studije na Kosovu je pripremio politiku protiv seksualnog uznemiravanja koja treba da se primenjuje na Univerzitetu u Prištini.	Između 2004. i 2005. god.	✓	✓			Centar za rodne studije na Kosovu	Završen
28	Centar za rodne studije na Kosovu	Alternativni izveštaj	Priprema alternativnog izveštaja o primeni Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena na Kosovu.		✓				Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Završen
29	Vlada Kosova	Povećanje učešća žena u procesu donošenja odluka.	Uspostavljanje kvote od 30% reprezentacije rodova u lokalnim i centralnim skupštinama.	2001. god.			✓		-	Završen
30	Vlada Kosova	Osnivanje Agencije za rodnu ravnopravnost	Osnivanje Kancelarije za rodnu ravnopravnost u okviru Kancelarije Premijera. Kancelarija za rodnu ravnopravnost je 2008. godine pretvorena u Agenciju za rodnu ravnopravnost.	2004. god.	✓	✓	✓	✓	Kancelarija Premijera	Završen
31	Policija Kosova	Izgradnja sobe za razgovore	Policija Kosova je namenila 12 prostorija u stanicama policije širom Kosova za obavljanje razgovora sa strankama kako bi se obezbedila privatnost za žene koje prijave slučajeve nasilja.			✓		✓	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Završen

32	Fondacija populacije Kosova	Hvatanje u koštac sa prostitucijom i trgovinom ljudima u seksualne svrhe na Kosovu.	Cilj ovog projekta se sastojao od istraživanja fenomena trgovine ljudima i prostitucije na Kosovu. Zaključci istrage su prosleđeni relevantnim zainteresovanim stranama čime je podstaknuto učinkovito reagovanje na prostituciju i trgovinu ljudima u seksualne svrhe.	Između 2011. i 2012. god.	✓	✓			Ambasada Holandije	U toku
33	Organizacija Romkinja, Aškalijki i Egipćanki na Kosovu	Povećanje učešća Romkinja, Aškalijki i Egipćanki na Kosovu.	Učestvovanje i diskusija o pitanjima vezanim za primenu odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija kroz učešće Romkinja, Aškalijki i Egipćanki u radu vladinih radnih grupa koje su osnovali Kosovska fondacija za otvoreno društvo i OEBS kako bi se uhvatili u koštac sa pitanjima koja se odnose na Romkinje, Aškalijke i Egipćanke na Kosovu.		✓		✓		Misija OEBS-a i Kosovska fondacija za otvoreno društvo	Završen
34	Fondacija Kvinna till Kvinna	Popularisanje i lobiranje za primenu odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija	Fondacija Kvinna till Kvinna je bila aktivna u lobiranju primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija. Poslali su dva pisma Ministru spoljnih poslova Švedske 2006. godine i Specijalnom predstavniku Generalnog sekretara na Kosovu 2005. godine.	Između 2005. i 2006. god.	✓				Fondacija Kvinna till Kvinna	Završen
35	Fondacija Kvinna till Kvinna	Pružanje podrške Fondaciji Kvinna till Kvinna	Kroz podršku lokalnih nevladinih organizacija Fondacija Kvinna till Kvinna usmerava pažnju na sledeće oblasti: žene u mirovnom procesu, organizovanje žena, učešće žena u procesima odlučivanja, humana prava žena, delovanje žena protiv nasilja i seksualnog zlostavljanja i fizičko i mentalno zdravlje žena.	Između 2007. i 2012. god.		✓	✓	✓	Ambasada Švedske	U toku

36	Fondacija Kvinna till Kvinna	Pružanje podrške programu Fondacije Kvinna till Kvinna na Kosovu tokom perioda između 2012. i 2014. god.	Fondacija Kvinna till Kvinna se sastoji od tri programske oblasti: 1) doprinošenje održivim pokretima žena na Kosovu kroz pružanje podrške širokom spektru organizacija; 2) poboljšanje humane bezbednosti žena na Kosovu kroz rad partnerskih organizacija koje rade protiv neposrednog i strukturalnog nasilja; 3) partnerske organizacije na Kosovu su doprinele povećanom učešću žena i njihovom donošenju odluka.	Između 2012. i 2014. god.		✓	✓	✓	Ambasada Švedske	U toku
37	Nevladina organizacija Prava žena	Kampanja protiv nasilja u porodici, sprovela Nevladina organizacija Prava žena	Dugoročni cilj projekta je postizanje učinkovite primene zakona protiv nasilja u porodici.	2012. god.	✓	✓			Ambasada Holandije	U toku
38	Udruženje advokata Norma i Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Regionalni lobi žena za mir, bezbednost i pravdu u Jugoistočnoj Evropi	Podrška međuetničkom dijalogu između srpskih i albanskih ženskih nevladinih organizacija	2005. god.			✓		Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Završen
39	Misija OEBS-a	Plan aktivnosti za rodna pitanja	Plan aktivnosti ima za cilj da spreči rodnu diskriminaciju u političkim, vojnim, privrednim, ekološkim i humanim oblastima upravljanja i da uspostavi okvir za organizovanje i procenu programa i projekata.	2004. god.	✓		✓		Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Završen
40	Misija OEBS-a	Međuministarski savet o rodnoj ravnopravnosti	Savet radi na povezivanju rodne ravnopravnosti i bezbednosti na način definisan u Rezoluciji 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija i postavlja prioritete za učešće žena u sprečavanju sukoba, upravljanje krizom i aktivnostima sanacije nakon sukoba.	2005. god.			✓		Misija OEBS-a	Završen

41	PVPT	Osnivanje Centra za zaštitu žrtava i sprečavanje trgovine ljudima	Program je počeo sa radom u julu 2008. godine. Svrha programa je da obezbedi smeštaj i rehabilitaciju žrtava i potencijalnih žrtava trgovine ljudima širom Kosova. Organizacija takođe obavlja aktivnosti na podizanju svesti.	Između 2008. i 2011. god.		✓		✓	Ambasada Finske	Završen
42	Regionalni lobi žena za mir, bezbednost i pravdu u Jugoistočnoj Evropi		Članovi Regionalnog lobija žena za mir, bezbednost i pravdu u Jugoistočnoj Evropi su se sastali sa Martti Ahtisarijem, Specijalnim izaslanikom Generalnog sekretara za Kosovo, i članovima Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, po pitanju Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija i budućeg statusa Kosova.	2008. god.	✓	✓	✓	✓	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Završen
43	Regionalni lobi žena za mir, bezbednost i pravdu	Početak dijaloga između žena poslanika iz Srbije i sa Kosova	Regionalni lobi žena za mir, bezbednost i pravdu je regionalna organizacija koja okuplja žene političare, stručnjake i aktiviste iz zapadnog Balkana, posvećena ciljevima produbljivanja humane bezbednosti i promovisanju prava žena i učešća žena u procesima donošenja odluka i rušenju prepreka etnocentrične politike.	Između 2012. i 2013. god.	✓	✓	✓	✓	Ambasada Finske	U toku
44	„Jeta ne Kosove“ („Život na Kosovu“) RTK i RTV 21	Povećanje svesti o Rezoluciji 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija	RTV 21 je snimila dokumentarni film pod nazivom „Jeta ne Kosove“ („Život na Kosovu“) u kojem se zagovara i objašnjava Rezolucija 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.	2007. god.	✓	✓	✓	✓	Sredstva javnog informisanja	Završen

45	Koalicija skloništa	Jačanje koalicije skloništa	Opšti cilj predloženog projekta je povećanje koalicije odn. mreže skloništa na Kosovu u svojstvu značajnog učesnika građanskog društva tako da može da se zalaže i nadgleda primenu nedavno usvojenih zakona o nasilju u porodici, da promoviše adekvatno pružanje dostupnih i kvalitetnih usluga, privredno osnaživanje ugroženih žena, identifikaciju i upućivanje žrtava trgovine ljudima, kao i da stupi u regionalnu koordinaciju sa pružaocima drugih usluga.	Između 2011. i 2012. god.		✓		✓	Ambasada Holandije	U toku
46	Sklonište u Gnjilanu	Centar za zaštitu i rehabilitaciju žena i dece u Gnjilanu, Druga faza	Pored Centra za žene u Gnjilanu koji je jedini na istoku Kosova, na zapadnom Kosovu postoje četiri druga skloništa za žene žrtve nasilja u porodici. Pored opštine Gnjilane, kontakti su intenzivirani i sa okolnim zajednicama čije su žene takođe smeštene u Centru kako bi se stvorilo održivo pokriće troškova Centra u budućnosti.	Između 2003. i 2005. god.		✓		✓	Austrijska agencija za Razvoj, Caritas Austrija i organizacija za žene „Liria“ („Sloboda“)	Završen

47	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Unapređenje primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija o ženama, miru i bezbednosti	Regionalni projekat o unapređenju primene odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija o ženama, miru i bezbednosti u regionu Zapadnog Balkana na Kosovu je započeo 1999. godine kao pilot-projekat koji je postao regionalni projekat 2005. godine. U okviru projekta, Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena je radila zajedno sa vladinim partnerima i organizacijama za žene i mrežama za žene, uključujući Mrežu žena Kosova, Mrežu organizacija Romkinja, Aškalijki i Egipćanki na Kosovu i Regionalni lobi žena za mir, bezbednost i pravdu u Jugoistočnoj Evropi, na promovisanju i primeni obaveza koje se tiču rodne i bezbednosne tematike koja proizilazi iz odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija i dopunskih rezolucija, uključujući podršku za povećanje rodne odgovornosti u sektoru bezbednosti i razvoj planova aktivnosti.	Između 1999. i 2013. god.	✓	✓	✓	✓	Austrija, Island, Norveška i Švedska	U toku
48	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena i Misija OEBS-a	Osnivanje komisija za rodnu ravnopravnost u skupštinama opština	Integracija rodnih pitanja u opštinske strategije i prakse koje su dovele do osnivanja komisija o rodnoj ravnopravnosti u skupštinama opština kroz inicijative gradonačelnika.	Između 2001. i 2003. god.	✓	✓	✓	✓	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Završen

49	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Unapređivanje rodne ravnopravnosti i prava žena na Kosovu	Pružanje podrške za primenu državnog plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti na Kosovu preko Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Između 2008. i 2009. god.	✓	✓	✓		Ambasada Švedske	Završen
50	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Evropska unija	Povećanje učešća žena u izgradnji mira i planiranju nakon sukoba	Ovaj dvogodišnji program ima za cilj da obezbedi veće učešće žena u izgradnji mira i posleratnom planiranju. Ovi ciljevi će biti postignuti jačanjem kapaciteta i koordinacije sa relevantnim institucijama Evropske Unije, Ujedinjenih Nacija i zainteresovanih strana, uspostavljanjem redovnog prostora za dijalog sa organizacijama žena u građanskom društvu, pripremom i usvajanjem državnog plana aktivnosti za primenu odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, obezbeđivanja pristupa građanskom društvu semenu institucionalnog finansiranja, pružanjem podrške za žene lidere na učestvovanju u izgradnji mira i planiranju nakon sukoba, vođenju javno visoko vidljivih inicijativa i kroz podizanje javne svesti o WPS.	Između 2012. i 2014. god.			✓		Instrument za stabilnost Evropske komisije	U toku
51	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj	Unapređenje rodne pravde	Projekat pomaže pravno osnaživanje, uspostavljanje mera protiv diskriminacije ugroženih sredina, posebno žena, radi na pružanju podrške tranzicionoj pravdi, jačanju zajednica, posebno zajednica žena, na pristupu telima za ljudska prava.	2012. god.		✓			Ambasada Holandije	U toku

52	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj	Inicijativa za zaštitu i bezbednost žena	Prva faza projekta pod nazivom „Inicijativa za zaštitu i bezbednost žena“ Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj je bila usmerena na osnivanje učinkovitih institucija pravosuđa i policije i na doprinošenje povećanju lične bezbednosti. Kako bi se postigao ovaj cilj, „Inicijativa za zaštitu i bezbednost žena“ Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj se usmerila na povećanje kapaciteta javnih institucija u borbi protiv nasilja nad ženama.	Između 2007. i 2010. god.	✓	✓		✓	Kancelarija za spoljne poslove i pitanja Komonvelta	Završen
53	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj	Program borbe protiv trgovine ljudima na Kosovu	Glavni ciljevi ovog trogodišnjeg programa su se sastajali od obezbeđivanja usluga reintegriranja za žrtve trgovine ljudima i od povećanja učesća zajednice u sprečavanju trgovine ljudima na Kosovu.	Između 2008. i 2012. god.	✓	✓	✓	✓	Tim Ujedinjenih Nacija na Kosovu	U toku

54	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj	Globalni program za rodnu ravnopravnost	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj na Kosovu je razvio unutrašnju strategiju za integrisanje rodne usklađenosti. Nakon što je 2008. godine imenovana osoba za kontakte za rodna pitanja u samom sedištu i nakon što su 2009. godine postavljeni savetnici za rodna pitanja u nekoliko projekata, zaposlen je Viši savetnik za rodna pitanja u delu globalne inicijative za ubrzanje integracije rodne usklađenosti tokom i nakon sukoba. Državni službenik za rodna pitanja igra ključnu ulogu u savetovanju i obezbeđivanju kvaliteta u primeni strategije rodne ravnopravnosti Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Osam tačaka dnevnog reda Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj koji čine deo Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.	Između 2009. i 2012. god.	✓	✓	✓		Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj	U toku
55	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj	Inicijativa za zaštitu i bezbednost žena Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj	Povećanje kapaciteta vlade, agencija za bezbednost i pravosuđa na primeni Zakona o nasilju u porodici. Priprema, primena i praćenje državne strategije i plana aktivnosti protiv nasilja u porodici, pružanje tehničke i materijalne podrške Ministarstvu unutrašnjih poslova na revidiranju državne strategije i plana aktivnosti za borbu protiv trgovine ljudima. Jačanje sposobnosti građanskog društva na praćenju i proveravanju primena zakona o nasilju u porodici i državnog plana aktivnosti.	Između 2010. i 2013. god.	✓	✓		✓	Ambasada Holandije	U toku

56	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	Učešće žena u oblikovanju novog Kosova	Dve komponente ovog projekta uključuju faktore kao što su podizanje nivoa svesti, zastupanja i broja žena političara i žena izbornih kandidata o pitanjima rodne ravnopravnosti i srodnih problema, kao i povećanje komunikacije između srpskih i albanskih žena na pitanjima mira i bezbednosti.	2008. god.			✓	✓	Rodni fond	Završen
57	Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice	Program lokalizacije zaštite manjina i povratnika	KN (NCA) je vodeća agencija za zaštitu Visokog komesarijata Ujedinjenih Nacija za izbeglice u Kosovskoj Mitrovici. Agencija pomaže povratak i reintegraciju na osnovama održivosti zajednice povratnika iz redova manjinskih zajednica, strogo promovise zaštitu i podršku u ostvarivanju trajnih rešenja za muškarce i žene koji su raseljeni unutar Kosova.	2008. god.		✓		✓	Ambasada Norveške	Završen
58	Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice	Obuka na temu seksualnog i rodno zasnovanog nasilja	Ova obuka se sastoji od dva cilja: jačanje ukupnih kapaciteta osoblja i partnerskih organizacija i doprinosenje globalnim strateškim prioritetima Visokog komesarijata Ujedinjenih Nacija za izbeglice hvatanjem u koštac sa rezultatima izveštaja „Bezbednost od nasilja i eksploatacije“.	2012. godina	✓	✓			Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice	U toku

59	Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice	Godišnja obuka na temu seksualnog i rodno zasnovanog nasilja za program građanskih prava na Kosovu	Pružanje posebnih obuka na temu seksualnog i rodno zasnovanog nasilja za Program građanskih prava na Kosovu koji pruža besplatnu pravnu pomoć za lica od interesa Visokog komesarijata Ujedinjenih Nacija za izbeglice. Zbog ovih obuka, od 2009. godine, glavna kancelarija Programa građanskih prava na Kosovu u Prištini, kao i pet terenskih kancelarija, su imenovali osoblje koje je odgovorno za AGDM i SGBV pitanja iako svi zaposleni, uključujući IPSare, imaju zadatak da rade na ovim aktivnostima u svakodnevnom radu.		✓	✓			Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice	U toku
60	Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice	Centar za žene u izbegličkom centru Osterode u severnoj Mitrovici	Pružanje podrške organizaciji Norveška crkvena pomoć i Kosovskoj agenciji za zastupanje i razvoj kako bi održali centar za žene u izbegličkom centru Osterode u severnoj Mitrovici.					✓	Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice	-
61	Dečji fond Ujedinjenih Nacija	Istraga nasilja nad decom u školama na Kosovu	Istraživanje prirode i obima nasilja nad decom u školama Kosova radi boljeg razumevanja, učinkovitog sprečavanja i reagovanja.	2005. god.	✓				Dečji fond Ujedinjenih Nacija	Završen
62	Dečji fond Ujedinjenih Nacija	Obrazovanje na Kosovu zasnovano na životnim veštinama	Cilj ovog projekta je da obuču mlade ljude neophodnim životnim veštinama koje će im omogućiti: da donose informisane odluke, da vežbaju lične i društvene veštine, da steknu i primene veštine kritičkog i kreativnog razmišljanja, da promovišu društvenu odgovornost i kontrolu nad svojim emocijama, da promovišu toleranciju, izgradnju mira, međunacionalno pomirenje i rodnu ravnopravnost.	Između 2001. i 2011. god.	✓	✓			Dečji fond Ujedinjenih Nacija	Završen

63	Dečji fond Ujedinjenih Nacija i Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije	Program opismenjanja žena „Dritare jete“ („Prozor u život“)	Program teži da podstakne decu, posebno djevojčice, iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana da se vrate u školu nakon prevremenog prekida obrazovanja.	Između 2001. i 2005. god.			✓	✓	Svetska banka i Dečji fond Ujedinjenih Nacija	Završen
64	Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice	Inicijativa žena Kosova	Organizacija je olakšala mobilizaciju žena širom Kosova tako što je usmerila konkretnu pažnju na povratnice, raseljena lica i ratom pogođene žene i pružila pomoć njima i njihovim porodicama da obnove svoje živote. Organizacija je podigla nivo svesti žena kako da postanu relevantni akteri promena i podstakla razvoj mreža žena.	Između 1999. i 2001. god.			✓	✓	Biro za stanovništvo, izbeglice i migracije Stejt departamenta SAD	Završen
65	Tim Ujedinjenih Nacija na Kosovu	Rodno zasnovano nasilje	Program za borbu protiv rodno zasnovanog nasilja na Kosovu je formulisao radnu grupu za borbu protiv rodno zasnovanog nasilja Tima Ujedinjenih Nacija na Kosovu kako bi se održala primena državne strategije Kosova i plana aktivnosti borbe protiv nasilja u porodici u periodu između 2010. i 2013. godine. Zajednički program koji su sproveli Tim Ujedinjenih Nacija na Kosovu i Program za borbu protiv rodno zasnovanog nasilja će pomoći kod primene programa usvajanjem sveobuhvatnog i uključivog pristupa koji se preduzima u tri pilot opštine. U okviru programa je predviđeno ostvarenje ciljeva kroz četiri metode za ključne intervencije: a) sprečavanje, b) zaštita, c) reintegracija i d) razmeravanje.	Između 2011. i 2013. god.	✓	✓		✓	Ambasada Finske	U toku

66	Misija privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu	Kancelarija za rodnu ravnopravnost	Kancelarija za rodnu ravnopravnost je uspostavljena kako bi pratila primenu odredaba UNMIK-a o rodnoj ravnopravnosti, ojačala kapacitete PISG na rešenju rodnih pitanja i podržala organizacije za žene i žene iz redova manjinskih zajednica kako bi pristupile višim nivoima vlasti i organa Ujedinjenih Nacija.	2000. god.	✓	✓	✓		-	Završen
67	Misija privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu	Savetodavna komisija za ljudska prava	Osnovana Uredbom UNMIK-a br. 2006/12, 132 kao privremeni organ za razmatranje navoda o kršenju ljudskih prava od strane UNMIK-a i slanje zaključaka Koordinacionoj grupi za bezbednost i rod.	2006. god.	✓	✓		✓	UNMIK	Završen
68	Agencija SAD za međunarodni razvoj		Vlada Sjedinjenih Američkih Država je vršila poslove koordinacije sa Ministarstvom za obrazovanje u primeni rodne procene u osnovnom obrazovanju iz koje je razvijen sveobuhvatni plan.		✓				Vlada Sjedinjenih Američkih Država	-
69	Agencija SAD za međunarodni razvoj	Program stipendija „Hope“ („Nada“)	Vlada Sjedinjenih Država podržava žene preko Agencije SAD za međunarodni razvoj povećanjem kapaciteta oko 20 žena lidera na visokim položajima u lokalnoj upravi, građanskom društvu i privatnim preduzećima kroz stipendije i programe obuke koji izgrađuju njihovu konkurentnost.				✓		Vlada Sjedinjenih Američkih Država	U toku

70	Agencija SAD za međunarodni razvoj	Pružanje pomoći skupštinskim komisijama	Vlada Sjedinjenih Država podržava žene poslanice preko Agencije SAD za međunarodni razvoj pružanjem pomoći u opštinskim komisijama i drugim grupama koje rade na pitanjima žena u Narodnoj skupštini. Zahvaljujući ovoj pomoći, žene su integrisane u proces donošenja odluka i pomažu Skupštini da postane moderniji i demokratskiji parlament. Konkretno, ova pomoć osnažuje žene poslanice da osmisle strategije za povećanje zastupljenosti žena na državnom nivou.		✓		✓		Vlada Sjedinjenih Američkih Država	-
71	Agencija SAD za međunarodni razvoj	Učešće žena iz reda manjinskih zajednica	Aktivnosti na podsticanju učestvovanja žena iz reda manjinskih zajednica u procesima donošenja odluka, mogućnostima za zapošljavanje žena i pružanju podrške preduzećima čiji su vlasnici žene iz reda manjinskih zajednica da povećaju nivo zapošljavanja i produktivnosti žena, kao i njihovo učešće u redovima radne snage u javnim i privatnim preduzećima.		✓		✓		Vlada Sjedinjenih Američkih Država	-
72	Agencija SAD za međunarodni razvoj	Podrška ženama članovima opštinskih skupština	Aktivnosti na opštinskom nivou su usmerene na pomažanje lokalne uprave na Kosovu da poveća kapacitete žena-članica opštinskih skupština i da pruži podršku lokalnoj upravi i rodnim pitanjima. Podrška će uključivati 21 (od ukupno 37 opština na Kosovu) programa partnerskih opština.				✓		Vlada Sjedinjenih Američkih Država	-
73	Klub žena	Neformalna grupa žena	Neformalna grupa žena radi na mobilisanju žena poslanica iz svih političkih stranaka oko zajedničkih interesa. Grupa je osnovala i razvila strateški plan 2008. godine.	2008. god.	✓		✓		-	U toku

74	Mreža žena u crnom i Mreža žena Kosova	Koalicija žena za mir	Koalicija žena za mir je u martu 2006. godine osnovala Mrežu žena u crnom i Mrežu žena Kosova. Njihov rad je vođen sledećim principima: pravedan i održiv mir i rad na uključivanju žena u procese izgradnje mira u svojstvu ravnopravnih partnera naglašavajući činjenicu da žene nisu žrtve, nego da su preživle rat i da su dinamički akteri u mirovnim pokretima.	2006. god.			✓	✓	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	U toku
75	Centar za žene	Reproduktivno zdravlje na Kosovu	Projekat će uključivati: obuku za Razvoj nevladinih organizacija i upravljanje, ljudska prava, rodnu ravnopravnost, i mir i pomirenje, kao i obuke iz tinskog rada i organizacionih i građanskih aktivnosti, organizovane u saradnji sa lokalnim institucijama, ostalim lokalnim i međunarodnim nevladinim organizacijama.	Između 2011. i 2012. god.			✓	✓	Ambasada Finske	U toku
76	Organizacije za žene	Šesnaest dana aktivizma protiv nasilja	Tekuća globalna kampanja koju koordinira Grupa za bezbednost i rodna pitanja. Grupa je organizovala kampanju za podsticanje ljudi da prijave nasilje u porodici i da traže pomoć kako bi se sprečilo buduće nasilje uključivanjem muškaraca. Nakon sprovođenja kampanje, bezbednosne institucije su primetile povećan broj prijavljivanja slučajeva nasilja u porodici.	Između 2000. i 2012. god.	✓	✓		✓	Inicijativa za sigurnost i bezbednost žena Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj, Evropska unija i Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	U toku
77		„Žene mogu“	Projekat će doprineti aktivnom učešću žena u političkom i javnom životu kroz obuke i provođenje kampanja zagovaranja. Projekat će doprineti jačanju organizacija za žene i unaprediti usmeravanje pažnje na pitanja rodne ravnopravnosti.	2008. god.	✓		✓		Ambasada Norveške	Završen

78		Svest o borbi protiv trgovine ljudima	Projekat pokušava da poveća javnu svest o trgovini ljudima putem radio debata koje su usmerene na devojčice i dečake, državna tela i građane Kosova.	2009. god.	✓	✓			Ambasada Holandije	Završen
79		Zaštita i unapređenje ustavnih prava žena na zapadnom Kosovu	Povećanje svesti o ustavnim i zakonskim pravima žena na zapadu Kosova, uključujući seoske oblasti Đakovica, Dečani, Junik, Suva Reka i Orahovac. Ovaj projekat prati rad sudova na zapadu Kosova na pitanjima primene naslednog prava.	2011. god.	✓	✓			Ambasada Velike Britanije	Završen
80		Osnaživanje sigurnih kuća i drugih institucija koje se bave pitanjem nasilja u porodici kroz izgradnju kapaciteta za posredovanje	Cilj ovog projekta je izgrađivanje kapaciteta osoblja koje radi u sigurnim kućama, policije u zajednicima i osoblja koje radi u službama za socijalno staranje o mehanizmima za zaštitu ljudskih prava kao što su posredovanje i olakšavanje kako bi se pomoglo u smanjenju nasilja u porodici protiv žena i kako bi se olakšala njihova integraciju u svoje porodice i društvo u celini.	2012. god.	✓	✓			Ambasada Velike Britanije	U toku
81		Koliko znamo o sopstvenom zdravlju	Svrha ovog projekta je podizanje svesti kod devojčica i žena u opštini Orahovac o njihovim pravima da vode zdrave živote, da preduzimaju redovne preglede i kontrole, podizanje svesti među majkama o značaju odvođenja ćerki kod ginekologa u slučaju problema.	Između 2007. i 2012. god.	✓	✓		✓	Švajcarska kancelarija za saradnju na Kosovu	U toku

82		Borba protiv nasilja u porodici: zagovaranje integriteta, Centar za zaštitu žena i dece	Cilj programa borbe protiv nasilja u porodici zagovaranjem integriteta Centra za zaštitu žena i dece u Gnjilanu je „da poboljša živote žena Kosova, posebno ruralnih, aktuelnih i potencijalnih žrtava nasilja u porodici, podsticanjem stvaranja unutrašnje klime u kojoj nema nasilja“.	Između 2010. i 2011. god.		✓		✓	Švajcarska kancelarija za saradnju na Kosovu	Završen
83		Aufklärungsunterricht („Seksualno obrazovanje“), Kosovo	Ovaj projekat ima za cilj da pruži poduku iz seksualnog obrazovanja na Kosovu, a posebno u ruralnim područjima. U mnogim područjima na Kosovu, poduka iz seksualnog obrazovanja se još uvek ne smatra prihvatljivom. Ovaj projekat pokušava da otvori dijalog u tom pravcu. Projekat će omogućiti obrazovanje u postojećim zdravstvenim centrima i školama.	Između 2010. i 2011. god.	✓	✓			Ambasada Holandije	Završen
84		Osnaživanje žena za učešće u politici i demokratskom donošenju odluka	Ovaj projekat ima za cilj da reši ovu nejednakost primenom dve nove grupe za zagovaranje rodne ravnopravnosti u opštinama Đakovica i Peć. Ove grupe uključuju odabrane žene političare, nevladine organizacije za žene, ugrožene i marginalizovane žene, kao što su pripadnice grupe Roma, Aškalija i Egipćana, Srkinje i muškarci pristalice.	Između 2011. i 2012. god.	✓		✓		Ambasada Holandije	Završen
85		Zdrave žene - zdravo društvo	Ovaj projekat ima za cilj da pruži poduku iz seksualnog obrazovanja i time poveća svest o rizicima koji predstavljaju rak dojke i materice, ali i da ukaže na pravilnu upotrebu kontraceptivnih sredstava i ginekološke zdravstvene zaštite.	Između 2012. i 2013. godine	✓			✓	Ambasada Holandije	U toku

86		Projekat rodno osetljivih budžeta	Podsticanje dobrog upravljanja, aktivnosti na polju rodnih pitanja na opštinskom nivou i jačanje procesa decentralizacije kroz projekat posudbi opštinama koje dobro izvršavaju poslove u okviru inicijativa za obuku koji su pokrenuli OEBS i LOGOS (Švajcarska agencija za Razvoj).	Između 2012. i 2013. godine	✓		✓		Ambasada Velike Britanije	U toku
87		Osnovno zdravstveno obrazovanje žena i devojaka, Zdrava budućnost našeg društva	Cilj projekta je sticanje osnovnog zdravstvenog obrazovanja žena i devojaka, posebno udovica koje su glave porodica, mladih žena, trudnica i devojaka koje pokušavaju da se venčaju.	Između 2012. i 2013. godine	✓	✓			Švajcarska kancelarija za saradnju na Kosovu	U toku
88		Osnaživanje žena kroz psihološku i pravnu pomoć	Projekat će stvoriti prilike na nuđenje psiholoških, emotivnih i pravnih usluga za najmanje 350 žena i devojaka koje su žrtve nasilja u porodici u opštini Dečani.	Između 2012. i 2013. godine		✓		✓	Švajcarska kancelarija za saradnju na Kosovu	U toku

Peto poglavlje: rezultati i zaključci

Ovaj Izveštaj o obavljenom zadatku predstavlja opšti pregled nastojanja domaćih i međunarodnih organizacija koje rade u oblasti žena, mira i bezbednosti. U Izveštaju smo prvo predstavili institucije, a kasnije pružili spisak inicijativa koje obrađuju datu tematiku koje smo sakupili u bazu podataka. Baza podataka sadrži informacije o inicijativama za žene, mir i bezbednost koje su preduzete na Kosovu između 1999. i 2012. godine. Kako bi ocenili inicijative po oblastima uticaja korišćeni su glavni nosioci aktivnosti Rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.

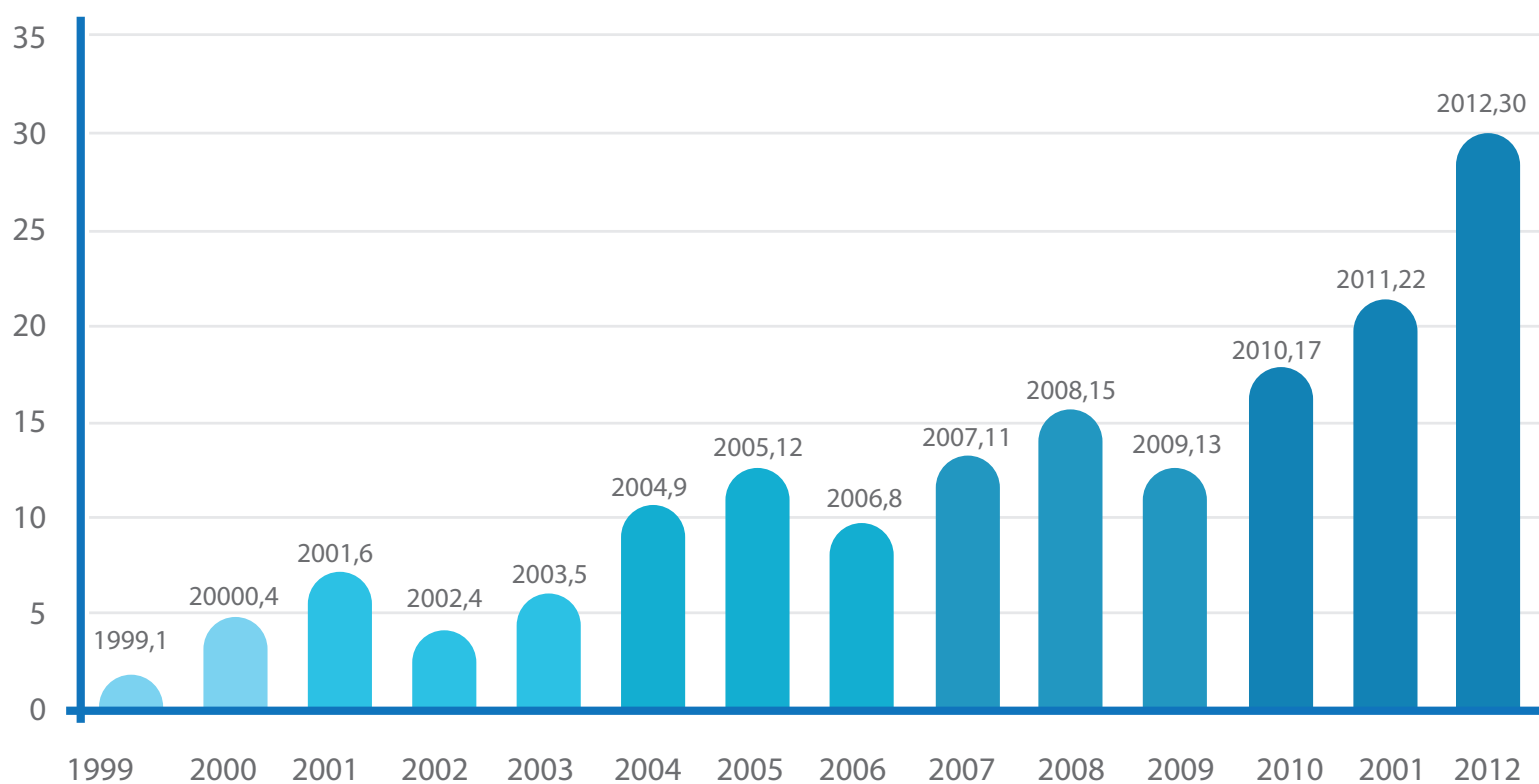
Postupak prikupljanja podataka se sastojao od pregleda i analize publikacija gde je pažnja uglavnom usmerena na procenu i praćenje izveštaja o Rezoluciji 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, specifičnih izveštaja Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena koji sadrže informacije koje se odnose na aktivnosti iscertavanja. Nakon što su utvrđene glavne institucije i njihove odgovornosti, vođeni su razgovori sa relevantnim institucijama ili su institucije kontaktirane preko elektronske pošte za dobijanje dodatnih informacija.

Nakon iscertavanja inicijativa o ženama, miru i bezbednosti koje su preduzete na Kosovu između 1999. i 2012. godine, ocenjeno je da je neophodno da se nastavi sa deskriptivnom analizom prikupljenih podataka. Kako bi se pružila jasnija slika preduzetih inicijativa, obavljene su sledeće analize. Prvobitno je izvršena analiza inicijativa koje su preduzete između 1999. i 2013. godine. Pošto je jedna od glavnih kategorija u bazi podataka glavni nosioc aktivnosti Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, u narednom koraku analize smo se usmerili na glavne nosioce aktivnosti obrađenih inicijativa. Nakon toga je pripremljena godišnja prezentacija broja inicijativa po glavnim nosiocima aktivnosti Rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija u periodu između 1999. i 2012. godine. Postepeno je ponuđena i prezentacija o statusu inicijativa.

U prvoj tabeli je prikazan broj inicijativa koje su preduzete svake godine između 1999. i 2012. godine. Devetnaest odsto ukupnih inicijativa (v. Sliku 1) su ili primenjene ili se primenjuju 2012. godine.

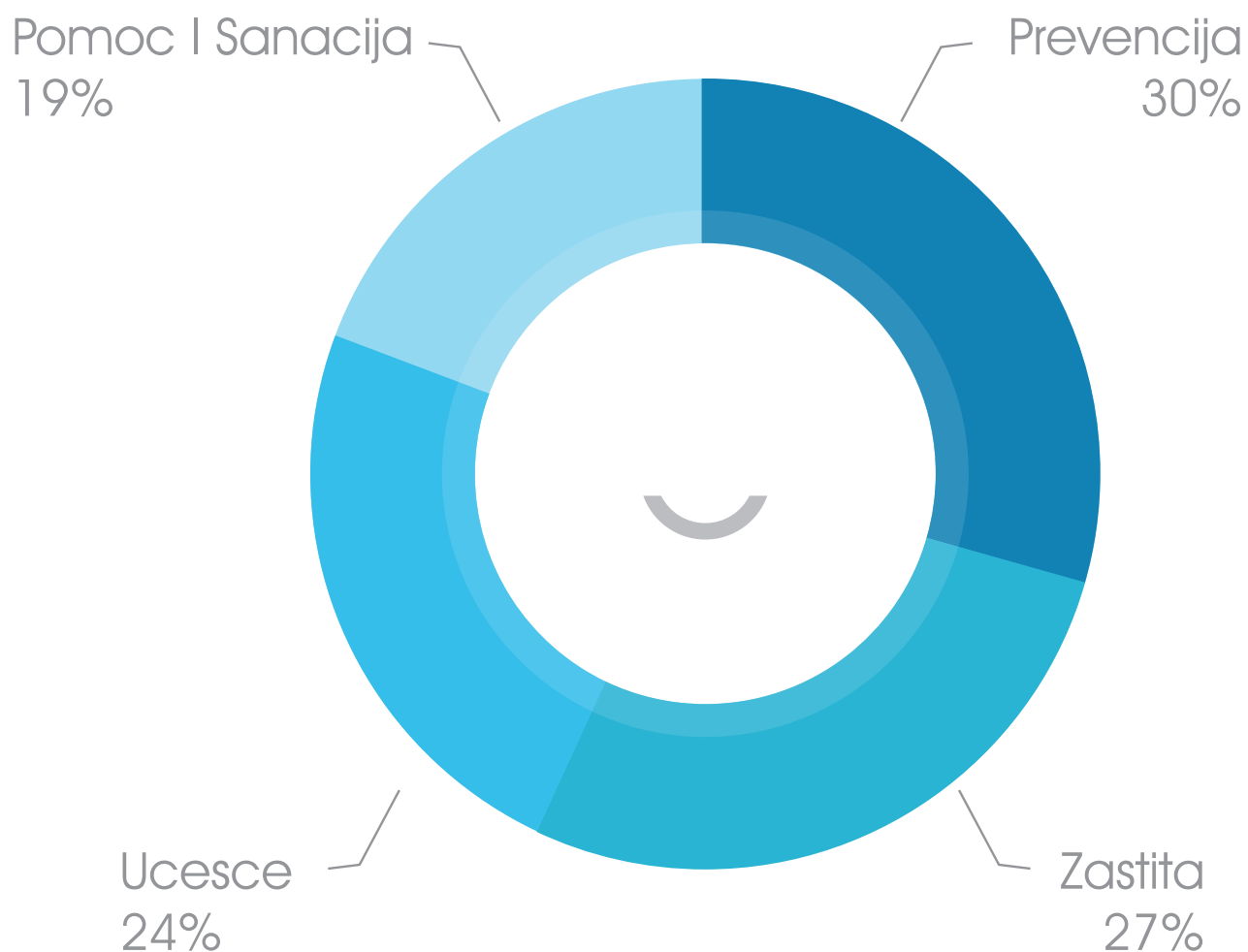
Broj Inicijativa za period 1999-2012

Slika 1. Broj inicijativa, podaci po godini

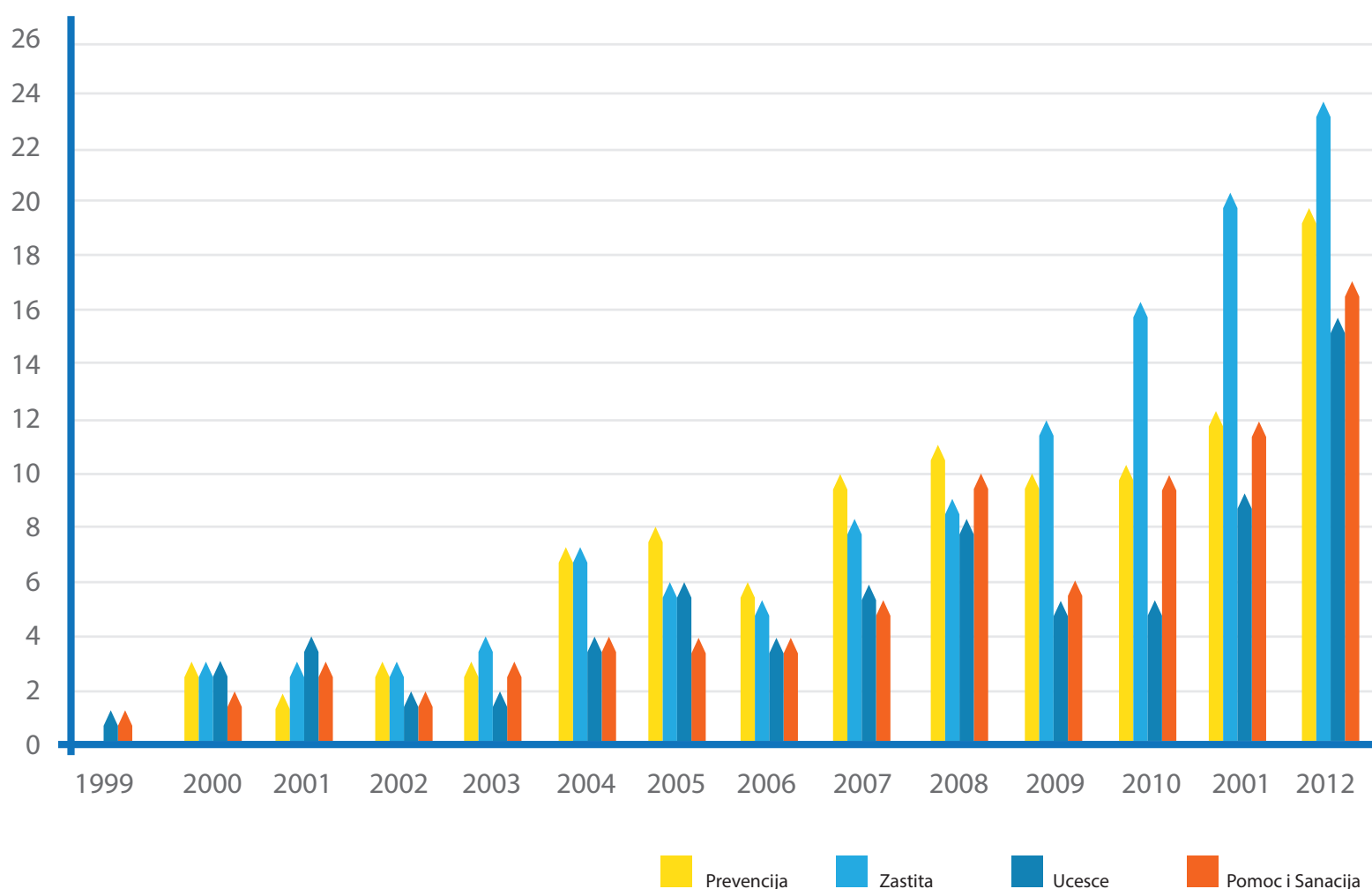
Procenom inicijativa po glavnim nosiocima aktivnosti je primećeno da je većina inicijativa koje su preduzete na Kosovu između 1999. i 2012. godine na primeni odredaba Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija bila usmerene na sprečavanje i zaštitu (v. Sliku 2).

Implementacija Rezolucije 1325 Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija

Sa druge strane, bilo je manje inicijativa koje spadaju u okvire glavnih nosioca aktivnosti Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija koji se odnose na učešće, pomoć i sanaciju. Pored toga, glavni nosioc aktivnosti koji se odnosi na zaštitu je rešen u sklopu većeg broja inicijativa u poslednje četiri godine (v. Sliku 3).

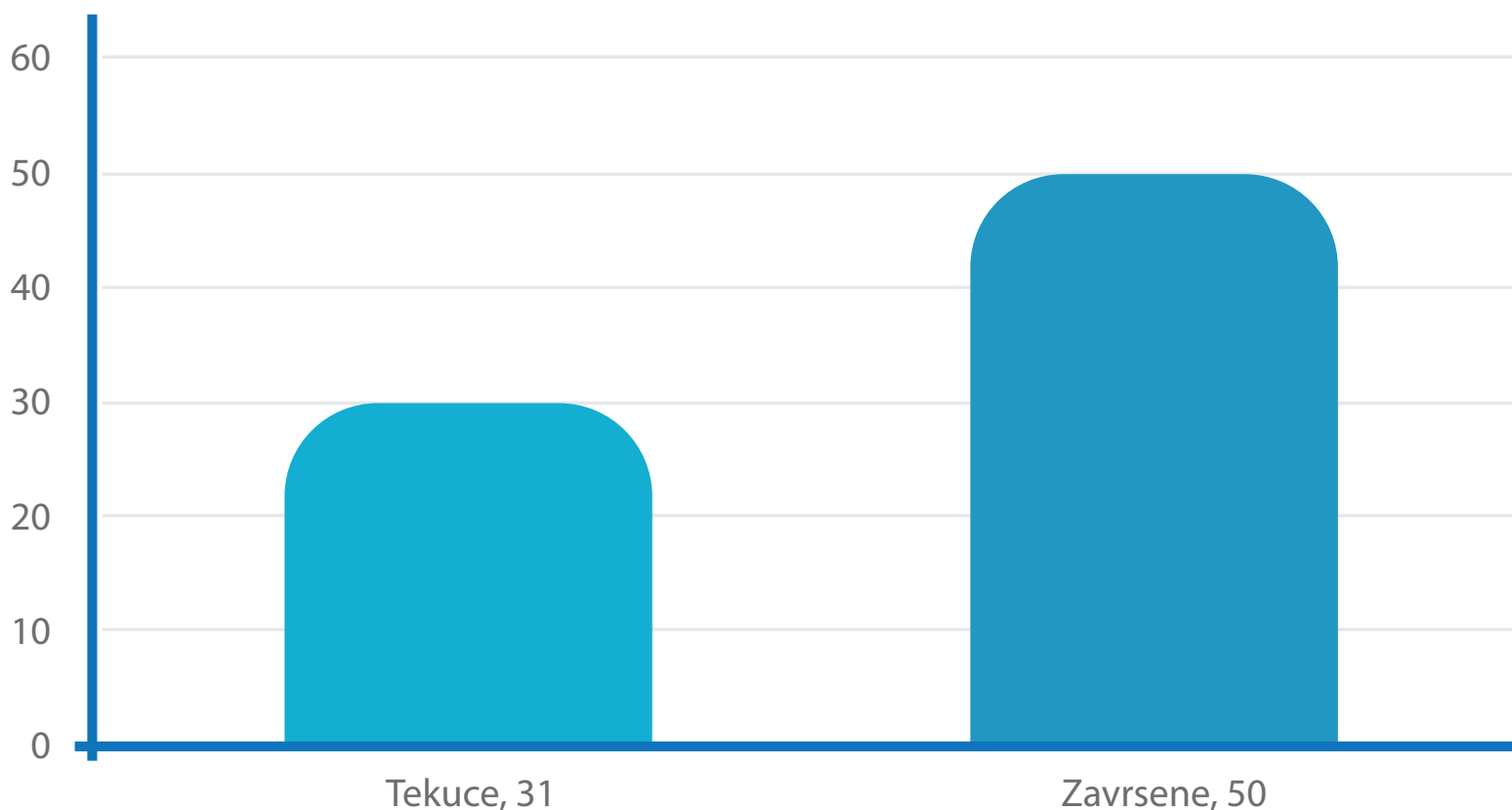
Inicijativa po Rezoluciji 1325 Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija za period 2000-2012

Slika 3. Godišnja zastupljenost inicijativa glavnih nosioca aktivnosti Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija

Na osnovu naših podataka, 62% inicijativa je završeno, a 38% inicijativa je u toku (Slika 4).

Status Inicijativa

Slika 4. Status inicijativa

Da zaključimo, treba uraditi više posla na primeni nosioca aktivnosti koji se odnosi na pomoć i sanaciju posle sukoba na Kosovu, sa posebnim osvrtom na rodno osetljiva pitanja tranzicione pravde i odštete za preživle seksualnog nasilja na Kosovu u vezi sa odredbama Rezolucija 1820, 1888 i 1889 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija rezolucijom. Pored glavnih nosioca aktivnosti koji se odnose na sprečavanje i zaštitu koji trebaju da se usmere na kreiranje okruženja koji omogućuju privredno, političko i društveno učešće žena, više posla je, takođe, potrebno u ispunjavanju obaveza glavnih nosioca aktivnosti koji se odnose na učešće, a koji ima za cilj trajno i svrsishodno učešće i zastupljenost žena u mirovnim procesima i procesu donošenja odluka. Inicijative domaćih i međunarodnih organizacija trebaju

da usmere pažnju na stvaranje okruženja koji omogućuju privredno, političko i društveno učešće žena. Prema tome, postoji velika potreba za ekonomskom integracijom inicijativa za žene i za žene koje su glave domaćinstava.

Ova baze podataka daje sveobuhvatan popis utvrđenih inicijativa institucija sa kojima smo stupili u kontakt. Može da se koristi u cilju koordinacije budućih inicijativa kako bi se izbeglo preklapanje aktivnosti i za usavršavanje centra pažnje svake od aktivnosti. Na kraju, baza podataka može biti učinjena korisnijom za sve korisnike ako se češće ažurira. Dakle, baza podataka treba da bude uzeta u vlasništvo konkretne institucije koja će snositi odgovornost za redovnu razmenu podataka i ažuriranje.

Reference

Međunarodna civilna kancelarija, februar 2008. do septembra 2012. godine. Dokumentu na sledećoj adresi poslednji put pristupljeno 28. novembra 2012: <http://www.ico-kos.org/index.php?id=8>

Interni donatorski izveštaj Razvojnog fonda Ujedinjenih Nacija za žene za austrijsku vladu o primenu projekta „Žene u izgradnji mira i humani

Mreža žena Kosova (2007. god.). Praćenje primene Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija na Kosovu.

Mreža žena Kosova (2009. god.). Praćenje primene Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija na Kosovu.

Mreža žena Kosova (2011. god.). Činjenice i basne.

S. Maquire. (2008. god.). Primena Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti na Kosovu: praktični saveti za upotrebu Misije vladavine prava Evropske Unije na Kosovu na Kosovu.

Grupa za koordinaciju bezbednosno-rodnih pitanja: „Zajedno ka postizanju bezbednosti koja odgovara rodu“, Razvojni fond Ujedinjenih Nacija za žene: Položaj žena na Kosovu.

Stickings. M., (2011. god.) „Umrežavanje i mreže: izgradnja u podršci žena, mira i bezbednosti“ Iskustva Agencije Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena iz zemalja Zapadnog Balkana. Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, Valeur, s.r.o.

Visoki komesar Ujedinjenih Nacija za izbeglice, Jedinica na političko-analitička pitanja. (2002. god.). Inicijativa žena Kosova.

Koalicija žena za mir, Druga godišnja konferencija. (2007. god.). Kroz žensku solidarnost prema pravednom miru.

Misija privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu Službeni list. Dokumentu na sledećoj adresi poslednji put pristupljeno 18. marta: http://www.unmikonline.org/regulations/index_reg_2004.htm

Misija OEBS-a na Kosovu i Misija privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu. Odeljenje za ljudska prava i vladavinu prava, Sektor za vladavinu prava. Primene zakona Skupštine Kosova, Drugi izveštaj, Skupština Republike Kosovo. Dokumentu poslednji put pristupljeno 21. marta na adresi: <http://www.kuvendikosoves.org/?cid=2,1>

Van der Leest Kristin (2010. god.). „Rodna pitanja i bezbednost: iscrtavanje aktera iz sektora bezbednosti na Kosovu i politike, prakse i strategija koji se odnose na rodna pitanja“, izveštaj pripremljen za Grupu za koordinaciju bezbednosno-rodnih pitanja.

Dodaci

Dodatak 1: Rezolucija 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija

Rezolucija 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija

Savet bezbednosti,

Podsećajući na Rezolucije 1261 (1999. god.) od 25. avgusta 1999. godine, 1265 (1999. god.) od 17. septembra 1999. godine, 1296 (2000. god.) od 19. aprila 2000. i 1314 (2000. god.) od 11. avgusta 2000. godine, na relevantne izjave Predsednika i podsećajući na izjave za javnost Predsednika povodom Dana Ujedinjenih Nacija za prava žena i međunarodni mir od 8. marta 2000. godine (SC/6816),

Podsećajući na obaveze Pekinške deklaracije i Platforme za delovanje (A/52/231) kao i na obaveze koje su sadržane u konačnom dokumentu dvadeset i trećeg posebnog zasedanja Generalne skupštine Ujedinjenih Nacija pod nazivom „Žene 2000. godine: rodna ravnopravnost, razvoj i mir u dvadeset i prvom veku“ (A/S-23/10/Rev.1), posebno obaveze koje se tiču žena i oružanih sukoba,

Imajući u vidu ciljeve i načela Povelje Ujedinjenih Nacija i osnovnu odgovornost Saveta bezbednosti prema Povelji za održavanje međunarodnog mira i bezbednosti,

Izražavajući zabrinutost da civili, posebno žena i deca, čine ogromnu većinu onih koji su pogođeni oružanim sukobima, i u svojstvu izbeglica i interno raseljenih lica, i da su sve više i više na meti boraca i oružanih elemenata, i prepoznavajući posledični uticaj na trajni mir i pomirenje,

Potvrđujući značajnu ulogu žena u sprečavanju i rešavanju sukoba i izgradnji mira i naglašavajući značaj njihovog ravnopravnog učešća i potpunog uključivanja u sve napore za održavanje i promovisanje mira i bezbednosti, kao i potrebu da se poveća njihova uloga u donošenju odluka po pitanju sprečavanja i rešavanja sukoba,

Ponovo potvrđujući potrebu za potpunom primenom međunarodnog humanitarnog prava i zakona o ljudskim pravima koji štite prava žena i devojčica tokom i posle sukoba,

Naglašavajući potrebu da sve strane obezbede da čišćenje mina i programi o prisustvu mina uzmu u obzir posebne potrebe žena i devojčica,

Prepoznajući hitnu potrebu za rodnim usklađivanjem u mirovnim operacijama i, u tom smislu, ukazujući na Deklaraciju iz Windhoek i Namibijski Plan aktivnosti o rodnom usklađivanju višedimenzionalnih operacija podrške miru (S/2000/693),

Prepoznajući i značaj preporuke sadržane u izjavi Predsednika za javnost od 8. marta 2000. godine za specijalizovanu obuku za sve pripadnike mirovnih snaga o zaštiti, posebnim potrebama i humanim pravima žena i dece tokom sukoba,

Priznajući da razumevanje uticaja oružanog sukoba na žene i devojčice, učinkovita institucionalna rešenja da se garantuje njihova zaštita i potpuno učešće u mirovnim procesima mogu značajno da doprinesu održavanju i unapređenju međunarodnog mira i bezbednosti,

Konstatujući potrebu za konsolidaciju podataka o uticaju oružanih sukoba na žene i devojčice,

1. Poziva države članice da obezbede veću zastupljenost žena na svim nivoima odlučivanja u domaćim, regionalnim i međunarodnim institucijama i mehanizmima za sprečavanje, upravljanje i rešavanje sukoba;

2. Podstiče Generalnog sekretara da primeni svoj strateški plan aktivnosti (A/49/587) kojim se poziva na povećanje učešća žena na nivoima odlučivanja u rešavanju sukoba i mirovnim procesima.

3. Poziva Generalnog sekretara da imenuje više žena specijalnih predstavnika i izaslanika da vrše posredovanje u njegovo ime i, u tom smislu, poziva države članice da obezbede Generalnom sekretaru kandidate za uključivanje u redovno ažurirani centralizovani spisak kandidata;

4. Nadalje poziva Generalnog sekretara da traži načina za proširenje uloge i doprinosa žena u terenskim operacijama Ujedinjenih Nacija, posebno među vojnim posmatračima, civilnom policijom, ljudskim pravima i humanitarnim osobljem;

5. Izražava spremnost da ugradi rodnu usklađenost u mirovne operacije i poziva Generalnog sekretara da obezbedi da, gde je moguće, operacije na terenu uključe rodnu komponentu;

6. Zahteva od Generalnog sekretara da obezbedi zemljama članicama vodiče i materijale za obuku o zaštiti, pravima i posebnim potrebama žena, kao i o značaju uključivanja žena u svim mirovnim i merama izgradnje mira, poziva zemlje članice da uvrste ove elemente, kao i programe o svesti o HIV-u i SIDI, u državne programe za obuku vojne i civilne policije u formacijama i dalje zahteva od Generalnog sekretara

da obezbedi da civilno osoblje koje učestvuje u mirovnim operacijama dobije sličnu obuku;

7. Poziva zemlje članice da povećaju dobrovoljnu finansijsku, tehničku i logističku podršku za napore za održavanje rodno osetljive obuke, uključujući i one koje su preduzeli relevantne fondacije i programi, između ostalog, Fond Ujedinjenih Nacija za žene, Dečji fond Ujedinjenih Nacija, Visoki komesar Ujedinjenih Nacija za izbeglice i drugi relevantni organi;

8. Poziva sve uključene strane da usvoje principe rodne perspektive kada pregovaraju i primenjuju mirovne sporazume, uključujući, između ostalog: (a) posebne potrebe žena i devojčica tokom repatrijacije i ponovnog naseljavanja i rehabilitacije, reintegracije i rekonstrukcije nakon sukoba; (b) mere koje podržavaju mirovne inicijative lokalnih žena i procesa za rešavanje sukoba, i da uključe žene

u mehanizme za primenu mirovnih sporazuma; (c) mere kojima se obezbeđuje zaštita i poštovanje humanih prava žena i devojčica, posebno onih koji se odnose na ustav, izborni sistem, policiju i pravosuđe;

9. Poziva sve strane u oružanom sukobu u potpunosti poštiju odredbe međunarodnog prava koje se odnose na zaštitu prava žena i devojčica u svojstvu civila, posebno obaveze koje im pripadaju na osnovu Ženevskih konvencija iz 1949. godine i dodatnih protokola iz 1977. godine, Konvencije o izbeglicama iz 1951. godine i Protokola iz 1967. godine, Konvencije Saveta bezbednosti - 5 - Saopštenje za javnost SC/6942 povodom 4213. sednice (PM) od 31. oktobra 2000. godine o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena iz 1979. godine i Opcionog protokola od 1999. godine i Konvencije Ujedinjenih Nacija o pravima deteta iz 1989. godine i dva Opciona protokola od 25. maja

2000. godine, kao i da imaju u vidu relevantne odredbe Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda;

10. Poziva sve strane u oružanom sukobu da preduzmu posebne mere zaštite žena i devojčica od rodno zasnovanog nasilja, posebno silovanja i drugih oblika seksualnog zlostavljanja i svih drugih oblika nasilja tokom oružanog sukoba;

11. Naglašava odgovornost svih država da stanu na kraj nekažnjivosti i da krivično gone lica koja su odgovorna za genocid, zločine protiv čovečnosti, ratne zločine uključujući i one koje se odnose na seksualno nasilje protiv žena i devojčica i, u tom smislu, naglašava potrebu izuzimanja tih zločina, gde je izvodljivo, iz svih odredaba o amnestiji;

12. Poziva sve strane u oružanim sukobima da poštiju civilni i humanitarni karakter izbegličkih kampova i naselja i da uzmu u obzir posebne potrebe žena i devojčica,

uključujući i projektovanje, i podseća na Rezoluciju 1208 (1998. god.) od 19. novembra 1998;

13. Podstiče sve uključene u planiranje razoružanja, demobilizacije i reintegracije da razmotre različite potrebe žena i muškaraca bivših boraca i da uzmu u obzir potrebe njihovih porodica;

14. Ponovno potvrđuje spremnost, kad god se usvoje mere iz Člana 41 Povelje Ujedinjenih Nacija, da razmotri njihov potencijalni uticaj na civilno stanovništvo, imajući u vidu posebne potrebe žena i devojčica, kako bi razmotrila prikladne humanitarne izuzetke;

15. Izražava spremnost da obezbedi da misije Saveta bezbednosti uzimaju u obzir rodnu problematiku i prava žena, uključujući putem konsultacija sa lokalnim i međunarodnim grupama za žene;

16. Poziva Generalnog sekretara da sprovede studiju o uticaju oružanih sukoba na žene i devojčice, ulogu žena u izgradnji mira i rodne dimenzije mirovnih procesa i rešavanja sukoba, i nadalje ga poziva da podnese izveštaj Savetu bezbednosti o rezultatima te studije i da je stavi na raspolaganje sve zemljama članicama Ujedinjenih Nacija;

17. Zahteva od Generalnog sekretara, gde je moguće, da u svoj izveštaj Savetu bezbednosti uključi napredak po pitanjima rodnog usklađivanja u mirovnim misijama i svim drugim aspektima koji se odnose na žene i devojčice;

18. Odlučuje da se i dalje aktivno bavi ovim pitanjem.

Dodatak 2: Rezolucija 1820

Rezolucija 1820 (2008. god.) Saveta bezbednosti

Savet bezbednosti,

Ponovno potvrđujući posvećenost kontinuiranoj i potpunoj primeni rezolucija 1325 (2000. god.), 1612 (2005. god.) i 1674 (2006. god.) i pozivajući se na izjave Predsednika Saveta bezbednosti od 31. oktobra 2001. godine (Savet bezbednosti/PRST/2001/31), 31. oktobra 2002. godine (Savet bezbednosti/PRST/2002/32), 28. oktobra 2004. (Savet bezbednosti/PRST/2004/40), 27. oktobra 2005. godine (Savet bezbednosti/PRST/2005/52), 8. novembra 2006. godine (Savet bezbednosti/PRST/2006/42), 7. marta 2007. godine (Savet bezbednosti/PRST/2007/5), i 24. oktobra 2007. godine (Savet bezbednosti/PRST/2007/40); Vođen namenama i načelima Povelje Ujedinjenih Nacija,

Ponovno potvrđujući rešenost izraženu u Završnom dokumentu Svetskog samita iz 2005. godine da se eliminišu svi oblici nasilja nad ženama i devojčicama, uključujući okončanje nekažnjivosti i kroz zaštitu civilnog stanovništva, a posebno žena i devojčica, tokom i nakon oružanih sukoba, u skladu sa obavezama međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnim ljudskih pravima koje su države preuzele;

Podsećajući na obaveze iz Pekinške deklaracije i Platforme delovanja (A/52/231), kao i na obaveze sadržane u konačnom dokumentu dvadeset i treće specijalne sednice Generalne skupštine Ujedinjenih Nacija pod nazivom „Žene 2000. godine: rodna jednakost, razvoj i mir za dvadeset i prvi vek“ (A/S-23/10 Rev.1), posebno obaveze koje se odnose na seksualno nasilje i žene u oružanom sukobu;

Ponovno potvrđujući obaveze država potpisnica Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Opcionog protokola uz Konvenciju, Konvencije o pravima deteta i Opcionih protokola uz Konvenciju i pozivajući države koje to još uvek nisu uradile da razmotre ratifikaciju ili pristupanje istim,

Konstatujući da civili čine veliku većinu pogođenih oružanim sukobom, da su žene i devojčice posebno na meti seksualnog nasilja, takođe i u svojstvu ratne taktike ponižavanja, dominiranja, ulivanja straha, raseljavanja i/ili nasilnog preseljenja civilnog dela zajednice ili etničke grupe i da seksualno nasilje koje je počinjeno na ovaj način može u nekim slučajevima potrajati i nakon prestanka neprijateljstva;

Podsećajući na najoštriju osudu svakog seksualnog i drugih oblika nasilja nad civilima tokom oružanih sukoba, posebno nad ženama i decom;

Ponavljajući duboku zabrinutost što uprkos ponovljenim osudama nasilja nad ženama i decom tokom oružanih sukoba, uključujući seksualno nasilje tokom oružanih sukoba, i uprkos pozivima upućenim svim stranama u oružanim sukobima da smesta obustave takve aktivnosti, takve aktivnosti se i dalje dešavaju a u nekim situacijama su postale sistematične i široko rasprostranjene, dosežući užasavajuće nivoe brutalnosti,

Podsećajući na uključivanje velikog broja krivičnih dela seksualnog nasilja u Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda i statute međunarodnih ad hoc krivičnih tribunala,

Ponovo potvrđujući značajnu ulogu žena u sprečavanju i rešavanju sukoba i izgradnji mira i naglašavajući značaj njihovog ravnopravnog učešća i potpunog uključivanja u sve napore za održavanje i promovisanje mira i bezbednosti, kao i potrebu da se poveća njihova uloga u donošenju odluka po pitanju sprečavanja i rešavanja sukoba,

Duboko zabrinuti zbog istrajnih prepreka i izazova za učešće žena i njihovo potpuno uključivanje u sprečavanje i rešavanje sukoba zbog nasilja, zastrašivanja i diskriminacije koji podrivaju kapacitete žena i legitimitet da učestvuju u javnom životu nakon sukoba i priznajući negativan uticaj koji ovo ima na trajni mir, bezbednost i pomirenje, uključujući izgradnju mira nakon sukoba,

Priznajući da države snose glavnu odgovornost da poštovanje i obezbeđenje ljudskih prava svojim građanima, kao i svim pojedincima na njihovoj teritoriji kao što je predviđeno odgovarajućim međunarodnim pravom,

Potvrđujući da strane u oružanim sukobima snose glavnu odgovornost za preduzimanje svih mogućih mera kako bi obezbedili zaštitu ugroženih civila,

Pozdravljajući tekuću koordinaciju napora unutar sistema Ujedinjenih Nacija koji su obeleženi međuagencijskom inicijativom "Aktivnosti Ujedinjenih Nacija protiv seksualnog nasilja u sukobu" kako bi se stvorila svest o seksualnom nasilju tokom i nakon oružanih sukoba kako bi se, na kraju, stavila tačka na iste,

1. Naglašava da seksualno nasilje, korišćeno ili naređeno u svojstvu ratne taktike namernog ciljanja civila ili u delu rasprostranjenog ili sistematskog napada na civilno stanovništvo može znatno pogoršati oružane sukobe i može da ometa ponovno uspostavljanje međunarodnog mira i bezbednosti, potvrđuje, u ovom smislu, da učinkoviti koraci za sprečavanje i odgovoranje na

takve akte seksualnog nasilja mogu značajno da doprinesu očuvanju međunarodnog mira i bezbednosti, i izražava spremnost, u smislu situacija koje se razmatraju na dnevnom redu Saveta, da, gde je neophodno, usvoji odgovarajuće korake za hvatanje u koštac sa rasprostranjenim ili sistematskim seksualnim nasiljem;

2. Zahteva od svih strana u oružanom sukobu trenutno i potpuno stupanje na snagu prekidanja svih akata seksualnog nasilja nad civilima;

3. Zahteva od svih strana u oružanim sukobima da bez odlaganja preduzmu odgovarajuće mere za zaštitu civila, uključujući žene i devojčice, od svih oblika seksualnog nasilja, koje bi mogle da uključuju, između ostalog, primenu odgovarajućih vojno-disciplinskih mera i uvažavanje principa komandne odgovornosti, obuku žive sile o kategoričnoj zabrani svih oblika seksualnog nasilja

nad civilima, raskrinkavanje mitova koji pothranjuju seksualno nasilje, proveru oružanih i bezbednosnih snaga za uzimanje u obzir počinjenih dela silovanja i drugih oblika seksualnog nasilja, i evakuaciju žena i dece iz neposredne ratne opasnosti od seksualnog nasilja na bezbedna područja i zahteva od Generalnog sekretara, gde je moguće, da podstakne dijalog po tom pitanju u kontekstu šire rasprave o rešavanju sukoba između odgovarajućih zvaničnika Ujedinjenih Nacija i strana u sukobu, uzimajući u obzir, između ostalog, stavove koje su izrazile žene iz pogođenih lokalnih zajednica;

4. Naglašava da silovanje i drugi oblici seksualnog nasilja mogu predstavljati ratni zločin, zločin protiv čovečnosti ili osnovno delo u vezi sa genocidom, naglašava potrebu za isključenjem krivičnih dela seksualnog nasilja iz odredaba o amnestiji u kontekstu rešavanja sukoba, i poziva zemlje članice da poštuju svoje obaveze krivičnog gonjenja lica koja su odgovorna za takva dela, da obezbedi da sve žrtve seksualnog nasilja, posebno žene i devojčice, uživaju jednaku zaštitu pred zakonom i jednak pristup pravdi, i naglašava značaj okončanja nekažnjivosti za takve radnje u delu sveobuhvatnog pristupa težnji za održivim mirom, pravdom, istinom i nacionalnim pomirenjem.

5. Potvrđuje nameru da, prilikom uspostavljanja i obnavljanja konkretnih režima sankcija u državama, treba uzeti u obzir prikladnost ciljanih i izgladenih mera protiv strana u oružanim sukobima koje počinje silovanje i druge oblike seksualnog nasilja protiv žena i devojčica tokom oružanih sukoba;

6. Zahteva od Generalnog sekretara Ujedinjenih Nacija, u konsultaciji sa Savetom bezbednosti, Specijalnim komitetom za mirovne operacije i sopstvenom radnom grupom i relevantnim državama, po potrebi, da razviju i primene odgovarajuće programe obuke za mirovno i humanitarno osoblje koje radi za Ujedinjene nacije u kontekstu misija sa mandatom Saveta kako bi im se pomoglo da bolje preduprede, prepoznaju i odgovore na seksualno nasilje i druge oblike nasilja nad civilima;

7. Zahteva od Generalnog sekretara da nastavi i ojača napore za primenjivanje politike nulte tolerancije za seksualnu eksploataciju i zlostavljanje u mirovnim operacijama Ujedinjenih Nacija i poziva zemlje koje šalju vojsku i policiju da preduzmu odgovarajuće

preventivne aktivnosti, uključujući obuku za podizanje svesti pre i tokom angažovanja na terenu i druge radnje kako bi se obezbedila puna odgovornost u slučaju takvog ponašanja u kojem učestvuje njihovo osoblje;

8. Podstiče zemlje koje šalju vojsku i policiju, u dogovoru sa Generalnim sekretarom, da razmotre korake koje bi mogli da preduzmu kako bi podigli nivo svesti i reagovanja njihovog ljudstva koje učestvuje u mirovnim operacijama Ujedinjenih Nacija da zaštite civile, uključujući žene i decu, i da spreče seksualno nasilje protiv žena i devojčica tokom i nakon sukoba, uključujući gde god je moguće, raspoređivanje većeg procenta žena u sklopu mirovnih snaga ili policije;

9. Zahteva od Generalnog sekretara da razvije učinkovite smernice i strategije za poboljšanje sposobnosti relevantnih mirovnih operacija Ujedinjenih Nacija, u skladu sa njihovim mandatima, da zaštiti civile, uključujući žene i devojčice, od svih oblika seksualnog nasilja i da sistematski uključuju u svoje pisane izveštaje Savetu o sukobima svoja zapažanja o zaštiti žena i devojčica i preporuke u tom pogledu;

10. Zahteva od Generalnog sekretara i relevantnih agencija Ujedinjenih Nacija, između ostalog, kroz konsultacije sa ženama i, prema potrebi, organizacijama koje predvode žene, da razviju učinkovite mehanizme za obezbeđenje zaštite od nasilja, uključujući posebno seksualno nasilje, žena i devojčica u i oko naselja za izbeglice i interno raseljena lica kojima upravljaju Ujedinjene nacije, kao i tokom procesa razoružanja, demobilizacije i reintegracije, kao i u naporima za reforme u sektoru pravde i bezbednosti koje pomažu Ujedinjene nacije;

11. Naglašava važnu ulogu koju Komisija za izgradnju mira može da igra u uključivanju među savete i preporuke za strategije izgradnje mira nakon sukoba, gde je to primereno, načine za rešavanje slučajeva seksualnog nasilja počinjenog tokom i nakon oružanih sukoba i u obezbeđivanju konsultacija i učinkovite zastupljenosti organizacija za žene koje deluju u skopu građanskog društva u konkretnim sastavima država, u delu šireg pristupa rodnim pitanjima;

12. Poziva Generalnog sekretara i njegove specijalne izaslanike da pozove žene da učestvuju u razgovorima koji se odnose na sprečavanje i rešavanje sukoba, održavanje mira i bezbednosti, kao i izgradnju mira nakon sukoba i podstiče sve strane u takvim razgovorima da olakšaju ravnopravno i puno učešće žena na svim nivoima donošenja odluka;

13. Poziva sve zainteresovane strane, uključujući države članice, tela Ujedinjenih Nacija i finansijske institucije, da podrže razvoj i jačanje kapaciteta državnih institucija, posebno sektore pravosuđa i zdravstva, i lokalnih mreža građanskog društva u cilju pružanja održive pomoći žrtvama seksualnog nasilja tokom i nakon oružanih sukoba;

14. Posebno poziva odgovarajuća regionalna i subregionalna tela da razmotre razvoj i sprovođenje politike, aktivnosti i zastupanja čije će pogodnosti da kosrite žene i devojčice koje su pogođene seksualnim nasiljem tokom oružanih sukoba;

15. Takođe zahteva od Generalnog sekretara da podnese izveštaj Savetu do 30. juna 2009. godine o sprovođenju ove Rezolucije u kontekstu situacija na dnevnom redu Saveta i to koristeći informacije na raspolaganju izvorima Ujedinjenih Nacija, uključujući timove u zemljama, mirovnim operacijama i drugo osoblje Ujedinjenih Nacija, koje će uključivati, između ostalog, informacije o oružanim sukobima u kojima se seksualno nasilje široko i sistematski koristi protiv civila; analizu rasprostranjenosti i kretanja seksualnog nasilja tokom oružanih sukoba; predlog strategija za smanjenje podložnosti žena i devojčica takvom nasilju; referentne vrednosti za merenje napretka u sprečavanju i rešavanju seksualnog nasilja; odgovarajuće stavove od implementacionih partnera Ujedinjenih Nacija koji

rade na terenu; informacije o njegovim planovima za olakšavanje prikupljanja blagovremenih, objektivnih, tačnih i pouzdanih informacija o upotrebi seksualnog nasilja oružanim sukobima, uključujući kroz poboljšanu koordinaciju aktivnosti Ujedinjenih Nacija na terenu i u sedištu; i informacije o aktivnostima koje su preuzele strane u oružanim sukobima za sprovođenje njihovih odgovornosti kao što su opisane u ovoj Rezoluciji, posebno one koje se odnose na trenutno i potpuno prekidanje svih dela seksualnog nasilja i preduzimanje odgovarajućih mera za zaštitu žena i devojčica od svih oblika seksualnog nasilja;

16. Odlučuje da se i dalje aktivno bavi ovim pitanjem.

Dodatak 3: Rezolucija 1888 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija

Rezolucija 1888 Saveta bezbednosti

Savet bezbednosti,

Ponovno potvrđujući svoju posvećenost kontinuiranoj i punoj implementaciji rezolucija 1325 (2000.), 1612 (2005.), 1674 (2006.), 1820 (2008.), 1882 (2009.), 1882 (2009.) i svih relevantnih saopštenja svojih predsednika,

Pozdravljajući izveštaj generalnog sekretara od 16. jula 2009. godine (S/2009/362), ali i dalje duboko zabrinut zbog nedostatka napretka po pitanju seksualnog nasilja u situacijama oružanog sukoba, posebno nad ženama i decom, i pogotovo nad devojkama, i zapažajući, kao što je dokumentovano u izveštaju generalnog sekretara, da se seksualno nasilje dešava u oružanim sukobima širom sveta,

Potvrđujući duboku zabrinutost što se, uprkos u više navrata ponovljenim osudama nasilja nad ženama i decom, uključujući sve oblike seksualnog nasilja u situacijama oružanog sukoba, i uprkos pozivima Saveta bezbednosti svim stranama u oružanom sukobu da obustave takva dela sa trenutnim dejstvom, takva dela se i dalje dešavaju, i u nekim situacijama su postala sistematska ili široko rasprostranjena,

Pozivajući se na obaveze iz Pekinške deklaracije i Platforme delovanja (A/52/231), kao i sve obaveze sadržane u završnom dokumentu 23. specijalne sednice Generalne skupštine Ujedinjenih Nacija pod nazivom „Žene 2000: Rodna jednakost, razvoj i mir za 21. vek“ (A/S-23/10 Rev.1), a posebno na one obaveze koje se tiču seksualnog nasilja i žena u situacijama oružanog sukoba;

Ponovno potvrđujući obaveze država potpisnica Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Fakultativnog protokola uz istu konvenciju, te Konvencije o pravima deteta i Fakultativnih protokola uz istu konvenciju, i pozivajući države koje to još uvek nisu učinile da razmotre ratifikaciju ili pristupanje istim,

Pozivajući se na to da međunarodno humanitarno pravo pruža opštu zaštitu ženama i deci kao dela civilnog stanovništva tokom oružanih sukoba i specijalnu zaštitu zbog činjenice da bi oni mogli da posebno budu izloženi riziku,

Pozivajući se na odgovornosti država da spreče nekažnjivost i krivično gone odgovorne za genocid, zločine protiv čovečnosti, ratne zločine i druge užasne zločine nad civilima, i, u tom pogledu, zapažajući uz zabrinutost da je samo ograničen broj počilaca seksualnog nasilja priveden pravdi, pri tome priznajući da u sukobu i postkonfliktnim situacijama nacionalni pravosudni sistemi mogu biti znatno oslabljeni,

Ponovno potvrđuje da je sprečavanje nekažnjivosti ključno ako društvo u sukobu ili koje se oporavlja od sukoba treba da se suoči sa prošlim zlostavljanjima civila pogođenim oružanim sukobom i da spreči takva zlostavljanja u budućnosti, skrećući pažnju na pun opseg pravosudnih mehanizama i onih za pomirenje koje treba razmotriti, uključujući nacionalne, međunarodne i „mešovite“ krivične sudove i tribunale, te komisije za istinu i pomirenje, i opažajući da se takvim mehanizmima može unaprediti ne samo individualna odgovornost za ozbiljne zločine, već i mir, istina, pomirenje i prava žrtava,

Pozivajući se na uključnje niza dela seksualnog nasilja u Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda i statute ad hoc međunarodnih krivičnih tribunala,

Naglašavajući nužnost za sve države i nedržavne aktere u sukobima da se u potpunosti pridržavaju svojih obaveza prema primenjivom međunarodnom pravu, uključujući zabranu svih oblika seksualnog nasilja,

Priznajući potrebu za civilne i vojne lidere da, u skladu sa principom komandne odgovornosti, iskažu posvećenost i političku volju da spreče seksualno nasilje, bore se protiv nekažnjivosti i utvrde odgovornost, te da neaktivnost može poslati poruku da se pojava seksualnog nasilja u sukobu toleriše,

Naglašavajući važnost rešavanja problema seksualnog nasilja od samog početka mirovnih procesa i napora usmerenih ka posredovanju kako bi se zaštitile populacije izložene riziku i promovisala puna stabilnost, posebno u oblastima

humanitarnog pristupa uoči primirja i sporazuma o ljudskim pravima, primirja i nadziranja primirja, razoružanja, demobilizacije i reintegracije, dogovora o reformi sektora bezbednosti, pravosuđa i reparacija, obnove nakon sukoba i razvoja,

Zapažajući sa zabrinutošću nedovoljnu zastupljenost žena u zvaničnim mirovnim procesima, nedostatak posrednika i posmatrača za nadgledanje primirja valjano obučenih za bavljenje seksualnim nasiljem, i nedostatak žena kao glavnih ili vodećih mirovnih posrednika u mirovnim pregovorima pod okriljem Ujedinjenih Nacija,

Priznajući da su promovisanje i osnaživanje žena, te podrška ženskim organizacijama, suštinski važni za učvršćavanje mira radi promovisanja ravnopravnog i punog učešća žena, i podstičući države članice, donatore i civilno društvo, uključujući nevladine organizacije, da pruže podršku u ovom pogledu,

Pozdravljajući uključenje žena u mirovne misije na civilnim, vojnim i policijskim funkcijama, i priznajući da se žene i deca pogođeni oružanim sukobom mogu osećati bezbednije ako bi radili sa ženama iz mirovnih misija i izveštavali ih o zlostavljanju, te da prisustvo žena kao pripadnica mirovnih trupa može podstaći lokalne žene da se uključe u nacionalne oružane i bezbednosne snage čime bi pomogle u izgradnji sektora bezbednosti koji bi bio pristupačan i prijemčiv za sve, pogotovo žene,

Pozdravljajući napore Odeljenja za mirovne operacije usmerene ka razvoju rodnih smernica za vojno osoblje u mirovnim operacijama radi lakše implementacije rezolucija 1325 (2000.) i 1820 (2008.), te operativnih smernica za pomoć civilnim, vojnim i policijskim komponentama mirovnih misija radi delotvorne implementacije Rezolucije 1820 (2008.),

Razmotrivši izveštaj generalnog sekretara od 16. jula 2009. godine (S/2009/362) i naglašavajući da ova rezolucija ne teži bilo kakvom pravnom utvrđivanju da li su situacije koje se navode u izveštaju generalnog sekretara oružani sukobi ili ne u kontekstu Ženevskih konvencija i Dodatnih protokola uz ove konvencije, niti da ova rezolucija ne donosi unapred sud o pravnom statusu nedržavnih aktera umešanih u ove situacije,

Pozivajući se na odluku Saveta bezbednosti iz Rezolucije 1882 od 4. avgusta 2009. godine (S/RES/1882) da se proširi priložena lista iz godišnjeg izveštaja generalnog sekretara o deci i oružanim sukobima strana u situaciji oružanog sukoba koje se bave regrutovanjem ili korišćenjem dece kršeći pri tome međunarodno pravo tako da obuhvati one sukobljene strane koje, u suprotnosti sa primenjivim međunarodnim pravom, po pravilu ubijaju i sakate decu i/ili siluju i vrše drugo seksualno nasilje nad decom u situacijama oružanog sukoba,

Uočavajući ulogu trenutno dodeljenu Kancelariji specijalnog savetnika za rodna pitanja da prati sprovođenje Rezolucije 1325 i da promoviše rodno izjednačavanje unutar sistema Ujedinjenih Nacija, osnaživanje žena i rodnu jednakost, i ukazujući na važnost delotvorne koordinacije unutar sistema Ujedinjenih Nacija u ovim oblastima,

Priznajući da države snose glavnu odgovornost za poštovanje i osiguravanje ljudskih prava njihovih građana, kao i svih pojedinaca na njihovoj teritoriji u skladu sa relevantnim međunarodnim pravom,

Ponovno potvrđujući da sukobljene strane snose glavnu odgovornost za preduzimanje svih mogućih koraka radi osiguravanja zaštite civila pogođenih sukobom,

Potvrđujući svoju prevashodnu odgovornost za očuvanje međunarodnog mira i bezbednosti, i, s tim u vezi, posvećenost kontinuiranom bavljenju široko rasprostranjenim uticajem oružanog sukoba na civile, uključujući, u tom pogledu, seksualno nasilje,

1. Ponovno potvrđuje da seksualno nasilje, korišćeno ili naloženo kao ratna taktika kako bi se namerno ciljalo civili ili kao deo široko rasprostranjenog ili sistematskog napada protiv civilnog stanovništva, može u značajnoj meri pogoršati situacije oružanih sukoba, te da može sputati ponovno uspostavljanje međunarodnog mira i bezbednosti; potvrđuje u tom pogledu da delotvorni koraci radi sprečavanja i reagovanja na takva dela seksualnog nasilja može doprineti očuvanju međunarodnog mira i bezbednosti; i izražava svoju spremnost, kada se razmatraju takve situacije u okviru dnevnog reda Saveta bezbednosti, da se, gde je to neophodno, usvoje odgovarajući koraci protiv široko rasprostranjenog ili sistematskog seksualnog nasilja;

2. Potvrđuje svoj zahtev svim sukobljenim stranama da u potpunosti obustave sva dela seksualnog nasilja sa trenutnim dejstvom;

3. Zahteva da sve sukobljene strane bez odlaganja preduzmu odgovarajuće mere radi zaštite civila, uključujući žene i devojke, od svih oblika seksualnog nasilja, koje mogu obuhvatiti, između ostalog, uvođenje odgovarajućih vojnih disciplinskih merai održavanje principa komandne odgovornosti, obuku trupa o kategoričnoj zabrani svih oblika seksualnog nasilja nad civilima, raskrinkavanje mitova koji pothranjuju seksualno nasilje, proveru kandidata za oružane i bezbednosne snage kako bi se obezbedilo da se oni koji su povezani sa ozbiljnim kršenjima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava ljudskih prava, uključujući seksualno nasilje, isključe;

4. Zahteva da generalni sekretar Ujedinjenih Nacija imenuje specijalnog predstavnika koji bi obezbedio koherentno i strateško vođstvo, delotvorno radio na jačanju postojećih mehanizama koordinacije Ujedinjenih Nacija,

i angažovao se ulažući napore u oblasti zagovaranja, između ostalog i prema vladama, uključujući vojne i pravosudne zvaničnike, kao i prema svim stranama u oružanom sukobu i civilnom društvu, radi bavljenja, kako na nivou pojedinačnih zemalja tako i u sedištu Ujedinjenih Nacija, problemom seksualnog nasilja u oružanom sukobu, promovišući pri tome saradnju i koordinaciju napora između svih relevantnih aktera, prevashodno kroz međuresorsku inicijativu „Akcija Ujedinjenih Nacija protiv seksualnog nasilja u sukobu“;

5. Podstiče tela koja čine Akciju Ujedinjenih Nacija protiv seksualnog nasilja u sukobu, kao i druge relevantne delove sistema Ujedinjenih Nacija, da podrže rad gorepomenutog specijalnog predstavnika generalnog sekretara, te da produže i unaprede saradnju i razmenu informaciju među svim relevantnim akterima radi jačanja koordinacije i izbegavanja preklapanja na nivou zemalja i u sedištu Ujedinjenih Nacija, kao i da poboljšaju reagovanje celokupnog sistema;

6. Poziva države da sprovedu sveobuhvatne pravne i pravosudne reforme, gde je to primereno, u skladu sa međunarodnim pravom, bez odlaganja, imajući u vidu privođenje pravdi počilaca seksualnog nasilja u sukobima, kao i obezbeđivanje pristupa pravdi za preživle, dostojanstveno postupanje prema njima tokom čitavog pravosudnog procesa, te obezbeđenje zaštite i zadovoljenja u postupku zbog svojih patnji;

7. Poziva sve sukobljene strane da obezbede da se sve prijave o seksualnom nasilju koje su počinili civili ili vojno osoblje temeljno istraže i da se navodni počinioci privedu pravdi, kao i da nadređena civilna lica i vojne starešine, u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravom, upotrebe svoj autoritet i ovlašćenja da spreče seksualno nasilje, uključujući putem borbe protiv nekažnjivosti;

8. Poziva generalnog sekretara da identifikuje i preduzme odgovarajuće mere radi brzog raspoređivanja tima eksperata za posebno zabrinjavajuće

situacije u pogledu seksualnog nasilja u oružanom sukobu, koji bi delovali u okviru prisustva Ujedinjenih Nacija na terenu i uz saglasnost vlade domaćina, radi pružanja pomoći nacionalnim vlastima da ojačaju vladavinu prava, i preporučuje korišćenje postojećih ljudskih resursa unutar sistema Ujedinjenih Nacija i dobrovoljnih priloga, oslanjajući se na potrebnu ekspertizu, gde je to primereno, u oblasti vladavine prava, civilnih i vojnih pravosudnih sistema, posredovanja, krivične istrage, reforme sektora bezbednosti, zaštite svedoka, standarda pravičnog suđenja, i informisanja javnosti; da, između ostalog:

a. Tesno saraduje sa nacionalnim pravnim i pravosudnim zvaničnicima i drugim osobljem u relevantnim vladinim civilnim i vojnim pravosudnim sistemima radi rešavanja problema nekažnjivosti, uključujući putem jačanja nacionalnog kapaciteta i skretanja pažnje na pun opseg pravosudnih mehanizama koje treba razmotriti;

b. Identifikuje propuste u reagovanju zemlje i podstakne holistički nacionalni pristup seksualnom nasilju u oružanom sukobu, uključujući putem jačanja krivične odgovornosti, prijemčivosti u odnosu na žrtve, i pravosudnog kapaciteta;

c. Iznese preporuke za koordinaciju domaćih i međunarodnih napora i resursa radi jačanja vladine sposobnosti da rešava problem seksualnog nasilja u oružanom sukobu;

d. Radi sa misijom Ujedinjenih Nacija, timom u zemlji, i gorepomenutim specijalnim predstavnikom generalnog sekretara, gde je to primereno, na punoj implementaciji mera iz Rezolucije 1820 (2008);

9. Podstiče države, relevantna tela Ujedinjenih Nacija i civilno društvo, gde je to primereno, da pruži pomoć uz tesnu saradnju sa nacionalnim vlastima radi izgradnje nacionalnog kapaciteta pravosuđa i sistema sprovođenja zakona u posebno

zabrinjavajućim situacijama u pogledu seksualnog nasilja u oružanog sukobu;

10. Potvrđuje svoju nameru da, kada usvaja ili produžava ciljane sankcije u situacijama oružanog sukoba, razmotri uključivanje, gde je to primereno, kriterijuma za utvrđivanje u vezi sa delima silovanja i drugim oblicima seksualnog nasilja; i poziva sve mirovne i druge misije Ujedinjenih Nacija i tela Ujedinjenih Nacija, posebno radne grupe za decu i oružani sukob, da podele sa relevantnim komitetima za sankcije Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, uključujući putem relevantnih grupa za monitoring komiteta za sankcije Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija i grupa eksperata, sve važne informacije o seksualnom nasilju;

11. Izražava svoju nameru da obezbedi da rezolucije za uspostavljanje ili produžavanje mirovnih mandata sadrže odredbe, gde je to primereno, o sprečavanju i reaganju na seksualno nasilje, uz odgovarajuće obaveze izveštavanja Savetu bezbednosti;

12. Odlučuje o specifičnim odredbama, gde je to primereno, o zaštiti žena i dece od silovanja u okviru mandata mirovnih operacija Ujedinjenih Nacija, uključujući, po principu „od slučaja do slučaja“, identifikaciju savetnika za zaštitu žena i jedinice za ljudska prava, te zahteva od generalnog sekretara da obezbedi da se potreba za, i broj i uloge savetnika za zaštitu žena, sistematski procenjuju tokom priprema za svaku mirovnu operaciju Ujedinjenih Nacija;

13. Podstiče države, uz podršku međunarodne zajednice, da unapredi pristup zdravstvu, psiho-društvenoj podršci, pravnoj pomoći i uslugama društveno-ekonomske reintegracije za žrtve seksualnog nasilja, posebno u ruralnim oblastima;

14. Izražava svoju nameru da bolje iskoristi periodične posete konfliktnim područjima kroz organizaciju interaktivnih sastanaka sa lokalnim ženama i ženskim organizacijama na terenu o zabrinutosti i potrebama žena u područjima oružanog sukoba;

15. Podstiče lidere na nacionalnom i lokalnom nivou, uključujući tradicionalne lidere gde ih ima i verske lidere, da igraju aktivniju ulogu u podizanju svesti zajednica o seksualnom nasilju radi izbegavanja marginalizacije i stigmatizacije žrtava, kako bi im pomogli u društvenoj reintegraciji, i radi borbe protiv kulture nekažnjivosti za ove zločine;

16. Poziva generalnog sekretara, države članice i lidere regionalnih organizacija da preuzmu mere radi povećanja zastupljenosti žena u procesima posredovanja i odlučivanja u pogledu rešavanja sukoba i izgradnje mira;

17. Poziva da se pitanje seksualnog nasilja uključi u sve agende mirovnih pregovora pod okriljem Ujedinjenih Nacija, i takođe poziva na uključivanje pitanja seksualnog nasilja od samog početka mirovnih procesa u takvim situacijama, posebno u oblastima uoči primirja, humanitarnog pristupa i sporazuma o ljudskim pravima, primirja i nadziranja

primirja, razoružanja, demobilizacije i reintegracije, dogovora o reformi sektora bezbednosti, provere pripadnika oružanih i bezbednosnih snaga, pravosuđa i reparacija, i obnove/razvoja;

18. Ponovno potvrđuje ulogu Komisije za izgradnju mira u promovisanju inkluzivnih rodno zasnovanih pristupa smanjenju nestabilnosti u postkonfliktnim situacijama, uočavajući važnu ulogu žena u obnovi društva, i poziva Komisiju za izgradnju mira da podstakne sve strane u zemljama koje su njenoj agendi da uključe i sprovedu mere za smanjenje seksualnog nasilja u postkonfliktnim strategijama;

19. Podstiče države članice da rasporede veći broj ženskog vojnog i policijskog osoblja unutar mirovnih operacija Ujedinjenih Nacija, i da obezbedi celokupnom vojnom i policijskom osoblju odgovarajuću obuku za izvršavanje njihovih zaduženja;

20. Zahteva od generalnog sekretara

da obezbedi da se pruži tehnička podrška zemljama koje doprinose u vojnom i policijskom ljudstvu kako bi se uključile smernice za vojno i policijsko osoblje za rešavanje problema seksualnog nasilja uoči razmeštanja trupa i tokom uvodne obuke;

21. Zahteva od generalnog sekretara da nastavi i ojača napore radi primene politike nulte tolerancije prema seksualnom iskorišćavanju i zlostavljanju u okviru mirovnih operacija Ujedinjenih Nacija; i poziva države koje doprinose u vojnom i policijskom ljudstvu da preduzmu primerene preventivne akcije, uključujući obuku radi podizanja svesti pre njihovog razmeštanja na terenu, i druge akcije radi osiguravanja pune odgovornosti u slučajevima takvog ponašanja u koje bi bilo umešano njihovo osoblje;

22. Zahteva da generalni sekretar nastavi da usmerava sva relevantna tela Ujedinjenih Nacija da preduzimaju konkretne mere radi obezbeđenja sistematskog rodnog izjednačavanja unutar odgovarajućih institucija, uključujući putem alokacije adekvatnih finansijskih i ljudskih resursa u svim relevantnim kancelarijama i odeljenjima na terenu, kao i radi jačanja, unutar njihovih mandata, međusobne saradnje i koordinacije u odnosu na problem seksualnog nasilja u oružanom konfliktu;

23. Poziva relevantne specijalne predstavnike i koordinatora za pomoć u vanrednim situacijama generalnog sekretara, uz stratešku i tehničku podršku od Akcione mreže Ujedinjenih Nacija, da rade sa državama članicama radi razvoja zajedničkih sveobuhvatnih strategija Ujedinjenih Nacija za borbu protiv seksualnog nasilja, uz konsultacije sa svim relevantnim akterima, i da redovno dostavljaju ažurirane informacije o tome u okviru svojih standardnih izveštaja sedištu Ujedinjenih Nacija;

24. Zahteva da generalni sekretar obezbedi sistematičnije izveštavanje o trendovima, pojavnim obrascima napada i indikatorima za rano upozoravanje o korišćenju seksualnog nasilja u oružanom sukobu u svim relevantnim izveštajima Savetu bezbednosti, i podstiče specijalne predstavnike generalnog sekretara, koordinatora pomoći u vanrednim situacijama, visokog komesara za ljudska prava, specijalnog izvestioca za nasilje nad ženama, i predsedavajućeg Akcione mreže Ujedinjenih Nacija, da obezbede Savetu bezbednosti, uz koordinaciju sa gorepomenutim specijalnim predstavnikom, dodatne brifinge i dokumentaciju o seksualnom nasilju u oružanom sukobu;

25. Zahteva od generalnog sekretara da uključi, gde je to primereno, u svoje redovne izveštaje o pojedinačnim mirovnim operacijama informacije o koracima preduzetim da se sprovedu mere za zaštitu civila, posebno žena i dece, od seksualnog nasilja;

26. Zahteva od generalnog sekretara da, uzimajući u obzir predloge sadržane u njegovom izveštaju kao i sve druge relevantne elemente, da osmisli bez odlaganja, a po mogućstvu u roku od tri meseca, konkretne predloge o načinima putem kojih bi se obezbedili delotvornije i efikasnije praćenje i izveštavanje unutar postojećeg sistema Ujedinjenih Nacija o zaštiti žena i dece od silovanja i drugog seksualnog nasilja u oružanom sukobu i postkonfliktnim situacijama, koristeći ekspertizu iz sistema Ujedinjenih Nacija i doprinose nacionalnih vlada, regionalnih organizacija, nevladinih organizacija u njihovoj savetodavnoj ulozi i različitih aktera civilnog društva, a kako bi se obezbedile blagovremene, objektivne, tačne i pouzdane informacije o propustima u reagovanju tela Ujedinjenih Nacija za razmatranje o preduzimanju odgovarajuće akcije;

27. Zahteva da generalni sekretara nastavi sa podnošenjem godišnjih izveštaja Savetu bezbednosti o implementaciji Rezolucije 1820 (2008.) i da podnese svoje sledeći

izveštaj do septembra 2010. godine o implementaciji ove rezolucije i Rezolucije 1820 (2008.), koji će uključiti, između ostalog:

a. detaljnu koordinaciju i strateški plan za blagovremeno i etičko prikupljanje informacija;

b. poslednje informacije o naporima timova misija Ujedinjenih Nacija za seksualno nasilje da tesno sarađuju sa rezidentnim koordinatorom/humanitarnim koordinatorom, timom Ujedinjenih Nacija u datoj zemlji, i, gde je to primereno, gorepomenutog specijalnog predstavnika i/ili ekspertskih timova, radi rešavanja problema seksualnog nasilja;

c. informacije o stranama u oružanom sukobu za koje se verodostojno sumnja da su odgovorne za masovna silovanja ili druge oblike seksualnog nasilja u situacijama koje su na agendi Saveta bezbednosti;

28. Odlučuje da razmotri, uzimajući u obzir proces koji je ustanovljen rezolucijom 63/311 Generalne skupštine u pogledu kombinovanog tela Ujedinjenih Nacija za rodna pitanja, mandate specijalnog predstavnika koji se pominje u operativnom stavu 4 i tim eksperata iz operativnog stava 8 u roku od dve godine, i potom ih odobri;

29. Odlučuje da ostane aktivno angažovan na ovom pitanju.

Dodatak 4: Rezolucija 1889 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija

Rezolucija 1889 Saveta bezbednosti

Savet bezbednosti,

Ponovno potvrđujući svoju posvećenost kontinuiranoj i punoj implementaciji, na način kojim se uzajamno međusobno podupiru, rezolucija 1325 (2000.), 1612 (2005.), 1674 (2006.), 1820 (2008.), 1882 (2009.), 1888 (2009.) i svih relevantnih saopštenja svojih predsednika,

Vođen namenama i principima Povelje Ujedinjenih Nacija, i imajući na umu osnovnu odgovornost Saveta bezbednosti prema Povelji o očuvanju međunarodnog mira i bezbednosti,

Pozivajući se na rešenost izraženu u Završnom dokumentu Svetskog samita iz 2005. godine da se eliminišu svi oblici nasilja na ženama i devojkama, obaveze država potpisnica Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Fakultativnog protokola uz istu konvenciju, te Konvencije o pravima deteta i Fakultativnih protokola uz istu konvenciju, pozivajući se takođe na obaveze iz Pekinške deklaracije i Platforme delovanja kao i sve obaveze sadržane u završnom dokumentu 23. specijalne sednice Generalne skupštine Ujedinjenih

Nacija pod nazivom „Žene 2000: Rodna jednakost, razvoj i mir za 21. vek“ (A/S-23/10 Rev.1), a posebno na one obaveze koje se odnose na žene i oružane sukobe,

Razmotrivši izveštaj generalnog sekretara (S/2009/465) od 16. septembra 2009. godine i naglašavajući da ova rezolucija ne teži bilo kakvom pravnom utvrđivanju da li su situacije koje se navode u izveštaju generalnog sekretara oružani sukobi ili ne u kontekstu Ženevskih konvencija i Dodatnih protokola uz ove konvencije, niti da ova rezolucija ne donosi unapred sud o pravnom statusu nedržavnih aktera umešanih u ove situacije,

Pozdravljajući napore država članica usprovođenju Rezolucije 1325 (2000.) na nacionalnom nivou, uključujući razvoj nacionalnih akcionih planova, i podstičući države članice da istraju u takvoj implementaciji,

Potvrđujući potrebu za punim, ravnopravnim i delotvornim učešćem žena u svim fazama mirovnih procesa s obzirom na njihovu suštinski važnu ulogu u sprečavanju

i rešavanju sukoba i izgradnji mira, ponovno potvrđujući ključnu ulogu koje žene mogu imati u ponovnom povezivanju tkiva društva koje se oporavlja, i naglašavajući potrebu za njihovim uključivanjem u razvoj i implementaciju postkonfliktnih strategija kako bi se uzele u obzir njihovi pogledi i potrebe,

Izražavajući duboku zabrinutost zbog nedovoljne zastupljenosti žena u svim fazama mirovnih procesa, posebno zbog veoma malog broja žena u formalnim ulogama u procesima posredovanja, i naglašavajući potrebu da se obezbedi da žene budu u odgovarajućoj meri imenovane na nivoima donošenja odluka kao posrednici na visokom nivou i u sastavu posredničkih timova,

I dalje duboko zabrinut zbog istrajnih prepreka punom učešću žena u sprečavanju i rešavanju sukoba i učešću u javnom životu nakon sukoba, kao posledice nasilja i zastrašivanja, nedostatka bezbednosti i vladavine prava, kulturne diskriminacije i stigmatizacije, uključujući porast ekstremističkih ili fanatičnih

stavova o ženama i društveno-ekonomske faktore, uključujući nedostatak pristupa obrazovanju, i, u tom pogledu, prepoznajući da marginalizacija žena može odložiti ili podriti postizanje trajnog mira, bezbednosti i pomirenja,

Prepoznajući posebne potrebe žena i devojaka u postkonfliktnim situacijama, uključujući, između ostalog, fizičku bezbednost, zdravstvene usluge, uključujući reproduktivno i mentalno zdravlje, načine da im se obezbede sredstva za život, zemljišna i imovinska prava, zaposlenje, kao i njihovo učešće u odlučivanju i postkonfliktnom planiranju, posebno u ranim fazama postkonfliktne izgradnje mira,

Primećujući da uprkos napretku, prepreke jačanju učešća žena u sprečavanju i rešavanju sukoba i izgradnji mira opstaju, izražavajući zabrinutost što kapacitet žena za angažovanje u javnom donošenju odluka i ekonomskom oporavku često ne dobija odgovarajuće priznanje ili finansijska sredstva u postkonfliktnim situacijama, i naglašavajući da su finansijska

sredstva za potrebe žena za oporavkom u ranoj fazi suštinski važna za osnaživanje žena, što može doprineti delotvornoj postkonfliktnoj izgradnji mira,

Primećujući da se žene u situacijama oružanog sukoba i postkonfliktnim situacijama često smatraju žrtvama, a ne akterima u pristupu i rešavanju situacija oružanog sukoba, i naglašavajući potrebu usredsređivanja ne samo na zaštitu žena nego i na njihovo osnaživanje u izgradnji mira,

Priznajući da razumevanje uticaja situacija oružanog sukoba na žene i devojke, uključujući kao izbeglica i interno raseljenih lica, odgovarajuće i brzo reagovanje na njihove posebne potrebe i delotvorni institucionalni aranžmani kojima se garantuje njihova zaštita i puno učešće u mirovnom procesu, posebno u ranim fazama postkonfliktne izgradnje mira, može značajno doprineti očuvanju i unapređenju međunarodnog mira i bezbednosti,

Pozdravljajući inicijativu Ujedinjenih Nacija da se razvije sistem sličan onome koji je najpre uveo Program za Razvoj Ujedinjenih Nacija (UNDP) kako bi se omogućilo donosiocima

odluka da prate alokacije sredstava vezana za rodna pitanja u Namenskim donatorskim fondovima grupe za Razvoj Ujedinjenih Nacija,

Pozdravljajući napore generalnog sekretara da imenuje više žena na visoke položaje u Ujedinjenim Nacijama, posebno u misijama na terenu, kao opipljivog koraka ka obezbeđivanju vodeće uloge Ujedinjenih Nacija u implementaciji Rezolucije 1325 (2000.),

Pozdravljajući predstojeće osnivanje upravnog odbora Ujedinjenih Nacija radi povećanja vidljivosti i jačanja koordinacije unutar sistema Ujedinjenih Nacija u pogledu priprema za desetu godišnjicu Rezolucije 1325 (2000.),

Podstičući relevantne aktere da organizuju događaje tokom 2009-2010. godine na globalnom, regionalnom i nacionalnim nivoima radi podizanja svesti o Rezoluciji 1325 (2000.), uključujući ministarske događaje, kako bi se poduprle obaveze koje proističu iz izveštaja "Žene i mir i bezbednost", i radi identifikovanja načina za suočavanje sa preostalim i novim izazovima u sprovođenju Rezolucije 1325 (2000.) u budućnosti,

1. Poziva zemlje članice, međunarodne i regionalne organizacije da preduzmu dodatne mere za unapređenje učešća žena u svim fazama mirovnih procesa, posebno u rešavanju sukoba, postkonfliktnom planiranju i izgradnji mira, uključujući putem povećanja njihovog angažmana u donošenju političkih i ekonomskih odluka u ranim fazama procesa obnove, kao i, između ostalog, promovisanja ženskog liderstva i kapaciteta za angažovanje u upravljanju programima pomoći i planiranju, podrške ženskim organizacijama i suzbijanja negativnih stavova u društvu o kapacitetu žena da ravnopravno participiraju,
2. Potvrđuje svoj poziv svim stranama u oružanim sukobima da u potpunosti poštuju međunarodno pravo primenjivo na prava i zaštitu žena i devojaka;
3. Snažno osuđuje sva kršenja primenjivog međunarodnog prava počinjena protiv žena i devojaka u situacijama oružanih sukoba i postkonfliktnim situacijama, zahteva od svih strana u sukobima da obustave takva dela sa trenutnim dejstvom, i naglašava odgovornost svih država da spreče nekažnjivost i krivično gone odgovorne za sve oblike nasilja nad ženama i devojka u oružanim sukobima, uključujući silovanja i drugo seksualno nasilje;
4. Poziva generalnog sekretara da razvije strategiju, uključujući putem odgovarajuće obuke, radi povećanja broja žena imenovanih da vrše posredovanje u njegovo ime, posebno kao specijalnih predstavnika i specijalnih izaslanika, i da preduzme mere za povećanje učešća žena u političkim misijama Ujedinjenih Nacija i misijama Ujedinjenih Nacija za izgradnju i očuvanje mira;
5. Zahteva od generalnog sekretara da obezbedi da svi izveštaji država Savetu bezbednosti pruže informacije o uticaju situacija oružanog sukoba na žene i devojke, njihovim posebnim potrebama u postkonfliktnim situacijama i preprekama za ostvarivanje ovih potreba;
6. Zahteva od generalnog sekretara da obezbedi da sva relevantna tela Ujedinjenih Nacija, u saradnji sa državama članicama i civilnim društvom, prikupe podatke, analiziraju i sistematično procene posebne potrebe žena i devojaka

u postkonfliktnim situacijama, uključujući, između ostalog, informacije o njihovim potrebama za fizičkom bezbednošću i učešću u odlučivanju i postkonfliktnom planiranju, kako bi se poboljšao sistemsko reagovanje na ove potrebe;

7. Izražava svoju nameru, pri uspostavljanju i obnavljanju mandata misija Ujedinjenih Nacija, da uključi odredbe o promovisanju rodne jednakosti i osnaživanja žena u postkonfliktnim situacijama, i zahteva od generalnog sekretara da nastavi, gde je to primereno, sa imenovanjem savetnika za rodna pitanja i/ili savetnika za zaštitu žena u misijama Ujedinjenih Nacija, te da zatraži od njih, u saradnji sa timovima Ujedinjenih Nacija u zemljama, da pruže tehničku pomoć i obezbede bolju koordinaciju napora usmerenih ka zadovoljavanju potreba za oporavkom žena i devojaka u postkonfliktnim situacijama;

8. Poziva države članice da obezbede rodno izjednačavanje u svim postkonfliktnim procesima i sektorima izgradnje mira i obnove;

9. Poziva države članice, tela Ujedinjenih Nacija, donatore i civilno društvo da obezbede da se osnaživanje žena uzme u obzir pri proceni i planiranju potreba nakon sukoba, te da se uključi u potonje isplate sredstava i programske aktivnosti, uključujući putem razvoja transparentne analize i praćenja sredstava izdvojenih za ostvarivanje potreba žena u postkonfliktnoj fazi;

10. Podstiče države članice u postkonfliktnim situacijama, uz konsultacije sa civilnim društvom, uključujući ženske organizacije, da naznače detaljno potrebe i prioritete žena i devojaka, te da osmisle konkretne strategije, u skladu sa svojim pravnim sistemima, radi ostvarivanja ovih potreba i prioriteta, koji, između ostalog, pokrivaju podršku većoj fizičkoj bezbednosti i boljim društveno-ekonomskim uslovima, kroz obrazovanje, aktivnosti koje donose prihod, pristup osnovnim uslugama, posebno zdravstvenim uslugama, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje, te reproduktivna prava i mentalno zdravlje, rodno senzitivna primena zakona i pristup pravdi, kao i jačanje kapaciteta za angažovanje u javnom odlučivanju na svim nivoima;

11. Poziva države članice, tela Ujedinjenih Nacija i civilno društvo, uključujući nevladine organizacije, da preduzmu sve moguće mere radi obezbeđivanja ravnopravnog pristupa obrazovanju žena i devojaka u postkonfliktnim situacijama, s obzirom na suštinski važnu ulogu obrazovanja u unapređenju učešća žena u odlučivanju nakon sukoba;

12. Poziva sve strane u oružanim sukobima da poštuju civilni i humanitarni karakter izbegličkih kampova i naselja, i obezbede zaštitu svih civila koji borave u kampovima, posebno žena i devojaka, od svih oblika nasilja, uključujući silovanja i drugo seksualno nasilje, te da osiguraju pun, neometan i bezbedan humanitaran pristup tim civilima;

13. Poziva sve uključene u planiranje razoružanja, demobilizaciju i reintegraciju da uzmu u obzir posebne potrebe žena i devojaka povezanih sa oružanim snagama i oružanim grupama i njihovom decom, te da im obezbede pun pristup ovim programima;

14. Podstiče Komisiju za izgradnju mira i Kancelariju za podršku izgradnji mira da i dalje sistematski

usredsređuju pažnju na i obezbeđuju mobilizaciju resursa za unapređenje rodne jednakosti i osnaživanja žena kao integralnog dela izgradnje mira nakon sukoba, kao i da podstiču puno učešće žena u ovom procesu;

15. Zahteva od generalnog sekretara da, u svojoj agendi za delovanje radi unapređenja napora Ujedinjenih Nacija usmerenih na izgradnju mira, uzme u obzir potrebu za poboljšanjem učešća žena u političkom i ekonomskom odlučivanju već u najranijim fazama procesa izgradnje mira;

16. Zahteva od generalnog sekretara da obezbedi punu transparentnost, saradnju i koordinaciju napora između specijalnog predstavnika generalnog sekretara za decu i oružani sukob i specijalnog predstavnika generalnog sekretara za seksualno nasilje i oružani sukob čije je imenovanje Savet bezbednosti zatražio u svojoj Rezoluciji 1888 (2009.);

17. Zahteva od generalnog sekretara da podnese Savetu bezbednosti u roku od 6 meseci, na razmatranje, skup indikatora za korišćenje na globalnom nivou radi praćenja

spvođenja Rezolucije 1325 (2000.), što bi moglo da posluži kao zajednička osnova za izveštavanje od strane relevantnih tela Ujedinjenih Nacija, drugih međunarodnih i regionalnih organizacija, i država članica, o sprovođenju Rezolucije 1325 (2000.) u 2010. godini i kasnije;

18. Zahteva od generalnog sekretara da, u okviru izveštaja zatraženih u S/PRST/2007/40, takođe uključi pregled napretka u sprovođenju Rezolucije 1325 (2000.), procenu procesa putem koga Savet bezbednosti prima, analizira i preduzima akcije po osnovu informacija relevantnih za Rezoluciju 1325 (2000.), preporuke o daljim merama za poboljšanje koordinacije širom sistema Ujedinjenih Nacija, te sa državama članicama i civilnim društvom, radi implementacije kao i pribavljanja podataka o učešću žena u misijama Ujedinjenih Nacija;

19. Zahteva od generalnog sekretara da podnese izveštaj Savetu bezbednosti u roku od 12 meseci o delovanju u pogledu učešća žena i njihovog uključivanja u izgradnju mira i planiranje nakon sukoba, uzimajući u obzir stavove Komisije za izgradnju mira, kao i da uključi u izveštaj, između ostalog:

a. Analizu posebnih potreba žena i devojaka u postkonfliktnim situacijama,

b. Izazove koji se postavljaju učešću žena u rešavanju sukoba, izgradnji mira i rodnom izjednačavanju u svim ranim fazama postkonfliktnog planiranja, finansiranja i procesa oporavka,

c. Mere za podršku nacionalnom kapacitetu u planiranju i finansiranju reagovanja na potrebe žena i devojaka u postkonfliktnim situacijama,

d. Preporuke za poboljšanje međunarodnog i nacionalnog reagovanja na potrebe žena i devojaka u postkonfliktnim situacijama, uključujući razvoj delotvornih finansijskih i institucionalnih aranžmana kojima se garantuje puno i ravnopravno učešće žena u procesu izgradnje mira,

20. Odlučuje da ostane aktivno angažovan na ovom pitanju.

Dodatak 5: Rezolucija 1960 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija

Rezolucija 1960 (2010. god.) Saveta bezbednosti

Savet bezbednosti je potom jednoglasno usvojio Rezoluciju 1960 (2010. god.), čiji kompletan tekst glasi:

Savet bezbednosti,

Ponovo potvrđujući svoju posvećenost nastavku i potpunom sprovođenju Rezolucija 1325 (2000. god.), 1612 (2005. god.), 1674 (2006. god.), 1820 (2008. god.), 1882 (2009. god.), 1888 (2009. god.), 1889 (2009. god.) i 1894 (2009. god.) na međusobno podržavajući način i sve relevantne izjave Predsednika,

Pozdravljajući izveštaj Generalnog sekretara od 24. novembra 2010. godine (S/2010/604), ali i dalje duboko zabrinut zbog sporog napretka po pitanju seksualnog nasilja u oružanim sukobima posebno protiv žena i dece, imajući u vidu da je u izveštaju Generalnog sekretara dokumentovano da se seksualno nasilje dešava tokom oružanih sukoba u celom svetu, Ponavljajući duboku zabrinutost što uprkos ponovljenim osudama nasilja nad ženama i decom tokom oružanih sukoba, uključujući seksualno nasilje tokom oružanih sukoba, i uprkos pozivima upućenim svim stranama u oružanim sukobima da smesta obustave takve aktivnosti, takve aktivnosti se i dalje dešavaju, a, u nekim situacijama, su postale sistematične i široko rasprostranjene, dosežući užasavajuće nivoe brutalnosti,

Ponavljajući potrebu da se sve države članice i nečlanice koje su strane u sukobima u potpunosti pridržavaju svojih obaveza po važećem međunarodnom pravu, uključujući zabranu svih oblika seksualnog nasilja,

Ponavljajući potrebu da civilni i vojni lideri, u skladu sa principima komandne odgovornosti, pokažu predanost i političku volju da spreče seksualno nasilje i da se bore protiv nekažnjivosti i da primene odgovornost, i da nereagovanje po ovim pitanjima može da pošalje poruku da se incidenti seksualnog nasilja u sukobima tolerišu, Podsećajući na odgovornosti država da okončaju nekažnjavanje i da krivično gone lica koja su odgovorna za genocid, zločine protiv čovečnosti, ratne zločine i druge ozbiljne zločine počinjene protiv civila i, u tom smislu, konstatujući sa zabrinutošću da je samo ograničen broj počinilaca seksualnog nasilja doveden pred lice pravde, imajući u vidu da državni sistemi pravde mogu biti znatno oslabljeni tokom i nakon sukoba,

Pozdravljajući napredak u stavljanju u funkciju tima stručnjaka koji će pomoći državnim vlastima u jačanju vladavine zakona u skladu sa Rezolucijom 1888 (2009.

god.), potvrđujući značaj brzog raspoređivanja takvih timova u situacije koje predstavljaju posebnu zabrinutost u pogledu seksualnog nasilja tokom oružanih sukoba, preko Ujedinjenih Nacija na terenu i uz saglasnost Vlade domaćina i, u tom smislu, uvažavajući dobrovoljne priloge za podržavanje njihovih delatnosti,

Priznajući da države snose glavnu odgovornost da poštovanje i obezbeđenje ljudskih prava svim licima na njihovoj teritoriji i svim licima koji podpadaju pod njihovu sudsku nadležnost kao što je predviđeno odgovarajućim međunarodnim pravom, Potvrđujući da strane u oružanim sukobima snose glavnu odgovornost za preduzimanje svih mogućih mera kako bi obezbedili zaštitu ugroženih civila,

Podsećajući da principi međunarodnog humanitarnog prava nude opštu zaštitu ženama i deci koji čine deo civilnog stanovništva tokom oružanih sukoba i posebnu zaštitu zbog činjenice da se mogu nalaziti u posebnoj opasnosti,

Potvrđujući da je okončanje nekažnjivosti od suštinske važnosti ukoliko se društvo koje se oporavlja od sukoba pomiri sa predhodnim

nasiljem nad civilima koji su pogođeni oružanim sukobima i da spreči sva buduća nasilja, skreće pažnju na opseg mehanizama pravde i pomirenja koji se može razmotriti, uključujući državne, međunarodne i 'mešovite' krivične sudove i tribunale i komisije za istinu i pomirenje, i ukazujući da takvi mehanizmi mogu da promovišu ne samo individualnu odgovornost za teška krivična dela, nego i mir, istinu, pomirenje i prava žrtava,

Podsećajući na uključivanje velikog broja krivičnih dela seksualnog nasilja u Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda i statute međunarodnih ad hoc krivičnih tribunala,

Potvrđujući značaj da države, uz podršku međunarodne zajednice, povećaju pristup zdravstvenoj zaštiti, psihološkoj podršci, pravnoj pomoći i uslugama društveno-privredne reintegracije žrtvama seksualnog nasilja, posebno u ruralnim oblastima, i uzimajući u obzir specifične potrebe osoba sa invaliditetom,

Pozdravljajući predloge, zaključke i preporuke iz izveštaja Specijalnog komiteta za mirovne operacije (A/64/19) o potrebama za adekvatnim veštinama i jasnim i

odgovarajućim smjernicama kako bi se omogućilo mirovnim misijama da obavljaju zadatke iz svog mandata, uključujući sprečavanje i reagovanje na seksualno nasilje, ukazujući na značaj da se obezbedi učešće visokog rukovodstva u misijama na pitanjima zaštite civila, uključujući sprečavanje i reagovanje na seksualno nasilje u oružanim sukobima, sa ciljem da se obezbedi da sve komponente misije i to na svim nivoima lanca komande su pravilno informisani i uključeni u sprovođenje mandata misije i njihovih dotičnih odgovornosti, pozdravljajući napredak koji je Generalni sekretar postigao u razvoju operativnih sredstava za sprovođenje zaštite civilnog mandata, i podstičući vojnike i policiju zemalja koje učestvuju u misijama da u potpunosti iskoristite i obezbede povratne informacije o ovim važnim materijalima,

Imajući u vidu napore Generalnog sekretara da se uhvati u koštac sa problemom nedovoljne zastupljenosti žena u mirovnim procesima, nedostatakom posrednika i nadgledača primirja sa odgovarajućom obukom u radu sa seksualnim nasiljem, kao i nedostatak žena na ulogama Načelnika ili Vođe timova mirovnih posrednika u pregovorima pod patronatom Ujedinjenih Nacija, i podstičući takve

dalje napore,

Pozdravljajući uključivanje žena u mirovne misije u građanskim, vojnim i policijskim funkcijama, imajući u vidu da njihovo prisustvo može ohrabriti žene iz lokalnih zajednica da prijave slučajeve seksualnog nasilja,

Nakon razmatranja izveštaja Generalnog sekretara od 24. novembra 2010. godine (S/2010/604) i naglašavajući da ova Rezolucija ne traži načina za donošenje pravne odluke da li situacije koje se spominju u izveštaju Generalnog sekretara spadaju ili ne spadaju u okvir oružanih sukoba u kontekstu Ženevskih konvencija i dodatnih protokola Konvencije, niti prejudicira pravni status strana koje nisu države članice u takvim situacijama,

1. Potvrđuje da seksualno nasilje, korišćeno ili naređeno u svojstvu ratne taktike ili u delu rasprostranjenog ili sistematskog napada na civilno stanovništvo, može znatno pogoršati i produžiti oružane sukobe i može sprečiti ponovno uspostavljanje međunarodnog mira i bezbednosti, potvrđuje, u tom pogledu, da učinkoviti koraci za sprečavanje i reagovanje na takva dela seksualnog nasilja mogu značajno da doprinesu održavanju međunarodnog mira i bezbednosti, i izražava svoju

spremnost, kada se razmatraju situacije na dnevnom redu Saveta, da preduzme, kada god je potrebno, odgovarajuće korake da se uhvati u koštac sa rasprostranjenim ili sistematskim seksualnim nasiljem tokom oružanih sukoba;

2. Ponavlja svoj zahtev da sve strane u oružanom sukobu trenutno i potpuno prekinu sa svim delima seksualnog nasilja;

3. Podstiče Generalnog sekretara da uključi u svoje godišnje izveštaje koje podnosi na osnovu Rezolucija 1820 (2008. god.) i 1888 (2009. god.) detaljne informacije o stranama u oružanim sukobima za koje se verodostojno sumnja da su počinile ili da su odgovorne za silovanja i druge oblike seksualnog nasilja, i da ih navede u prilogu svojih godišnjih izveštaja, kao i strane za koje se verodostojno sumnja da su počinili ili da su odgovorne za šablon silovanja i druge oblike seksualnog nasilja tokom oružanih sukoba na dnevnom redu Saveta bezbednosti, izražava svoju nameru da koristi ovaj dodatak za osnovu bolje usmerenog angažovanja Ujedinjenih Nacija sa tom stranama, uključujući, ako je moguće, mere koje su u skladu sa postupkom odgovarajuće komisija

za sankcije;

4. Zahteva od Generalnog sekretara, u skladu sa odredbama ove Rezolucije i uzimajući u obzir njenu specifičnost, da utvrdi kriterijume uključivanja i skidanja sa spiska strana u svom godišnjem izveštaju o seksualnom nasilju tokom oružanih sukoba dosledno stavovima 175, 176, 178 i 180 njegovom izveštaju A/64/742-S/2010/181;

5. Poziva strane u oružanim sukobima i da donesu i primene specifične obaveze sa specifičnim rokovima izvršenja za borbu protiv seksualnog nasilja, koje treba da sadrže, između ostalog, izdavanje jasnih naređenja kroz lance komandovanja o zabrani seksualnog nasilja i zabrani seksualnog nasilja u Kodeksu ponašanja, vojnim priručnicima ili identičnim dokumentima i dalje poziva strane da donesu i primene specifične obaveze o blagovremenim istražnim radnjama navodnih zloupotreba kako bi se utvrdila odgovornost počinilaca;

6. Zahteva od Generalnog sekretara da prati i nadgleda sprovođenje ovih obaveza od strane strana u oružanim sukobima na dnevnom redu Saveta bezbednosti koje učestvuju u stvaranju šablona silovanja i drugih dela seksualnog nasilja i da redovno ažurira Savet u relevantnim izveštajima i sastancima;

7. Potvrđuje svoju nameru da, prilikom usvajanja ili obnavljanje planiranih sankcija tokom oružanih sukoba, da razmotri uključivanje, u prikladnim situacijama, kriterijuma za određivanje koji se odnose na dela silovanja i drugih oblika seksualnog nasilja, i poziva sve mirovne i druge relevantne misije Ujedinjenih Nacija i tela Ujedinjenih Nacija, a posebno Radnu grupu o deci i oružanim sukobima, Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara za decu i oružane sukobe i Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara Ujedinjenih Nacija o seksualnom nasilju tokom sukoba, da podele sa odgovarajućim Komisijama o sankcijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, uključujući putem grupa za praćenje i grupa stručnjaka odgovarajućih Komisija o sankcijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija, značajne informacije o seksualnom nasilju;

8. Zahteva od Generalnog sekretara da uspostavi aranžmane za praćenje, analizu i izveštavanje o seksualnom nasilju tokom sukoba, uključujući i silovanje tokom i nakon oružanih sukoba i drugih situacija koje su relevantne za primenu Rezolucije 1888 (2009. god.), po potrebi, kao i

uzimajući u obzir specifičnosti svake zemlje, da bi se obezbedio dosledan i koordinisan pristup na terenu, i podstiče Generalnog sekretara da se angažuje sa akterima Ujedinjenih Nacija, domaćim institucijama, organizacijama građanskog društva, pružaocima zdravstvenih usluga, i grupama za žene na unapređenju prikupljanja podataka i analize incidenata, kretanja i šablona silovanja i drugih oblika seksualnog nasilja kako bi se Savetu pomoglo u razmatranju odgovarajućih mera, uključujući planirane i izglađene mere, u potpunosti uvažavajući integritet i specifičnosti mehanizama za praćenje i izveštavanje koji se sprovode u okviru Rezolucija Saveta bezbednosti 1612 (2005. god.) i 1882 (2009. god.) o deci i oružanim sukobima.

9. Zahteva od Generalnog sekretara da nastavi sa obezbeđivanjem pune transparentnosti, saradnje i koordinacije napora između Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara Ujedinjenih Nacija za decu u oružanim sukobima i Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara o seksualnom nasilju tokom sukoba;

10. Pozdravlja rad savetnika za rodna pitanja, raduje se imenovanju više

žena savetnika za zaštitu u mirovnim misijama, u skladu sa odredbama Rezolucije 1888 (2009. god.), naglašava njihov potencijal doprinos u okviru aranžmana za praćenje, analizu i izveštavanje koji će biti osnovani na osnovu operativnog stava 8. ove Rezolucije;

11. Pozdravlja izradu materijala za obuku na osnovu scenarija o borbi protiv seksualnog nasilja koje je izradio Generalni sekretar za mirovne snage i ohrabruje države članice da ih koriste kao upute za pripremu i raspoređivanje mirovnih operacija Ujedinjenih Nacija;

12. Naglašava da, u cilju izvršenja njihovog mandata, misije moraju da efikasno komuniciraju sa lokalnim zajednicama, i podstiče Generalnog sekretara da unapredi njihove kapacitete u tom pravcu;

13. Izražava svoju nameru da posveti dužnu pažnju seksualnom nasilju u ovlašćenjima i obnavljanjima mandata i da zahteva od Generalnog sekretara da uključi, prema potrebi, stručnost na polju rodni pitanja u tehničku procenu misija;

14. Podstiče tela koja čine Aktivnosti Ujedinjenih Nacija protiv seksualnog

nasilja tokom sukoba, kao i druge relevantne delove sistema Ujedinjenih Nacija, da nastavi da pružaju podršku radu gore navedenih Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara Ujedinjenih Nacija o seksualnom nasilju tokom sukoba i da poboljša saradnju i razmenu informacija među svim relevantnim zainteresovanim stranama kako bi se pojačala koordinacija i izbeglo podudaranje u sedištu i na nivou zemalja i poboljšao odgovor u svim segmentima sistema;

15. Podstiče države članice da rasporede veći broj žena u sklopu vojnog i policijskog osoblja u mirovnim operacijama Ujedinjenih Nacija, kao i da obezbede sve vojno i policijsko osoblje sa adekvatnim obukama o seksualnom i rodno zasnovanom nasilju, između ostalog, kako bi mogli da obavljaju njihove dužnosti;

16. Zahteva od Generalnog sekretara da nastavi i ojača napore za sprovođenje politike nulte tolerancije za seksualno iskorišćavanje i zloupotrebu od strane mirovnog i humanitarnog osoblja Ujedinjenih Nacija, i dalje zahteva od Generalnog sekretara da nastavi sa pružanjem i slanjem uputstava o hvatanju u koštac sa seksualnim nasilje uoči razmeštanja trupa i tokom uvođne

obuke vojnog i policijskog osoblja, i da pomogne misijama u razvoju postupaka za konkretne situacije kako bi se uhvatili u koštac sa seksualnim nasiljem na terenu i da obezbedi pružanje tehničke podrške zemljama koje šalju vojnike i policiju kako bi uključili smernice za vojno i policijsko osoblje za rešavanje seksualnog nasilja uoči razmeštanja trupa i tokom uvodne obuke;

17. Poziva Specijalnog predstavnika za seksualno nasilje tokom sukoba da nastavi da podnosi izveštaje o seksualnom nasilju, u skladu sa odredbama Rezolucije 1888 (2009. god.);

18. Zahteva od Generalnog sekretara da nastavi da podnese godišnje izveštaje o sprovođenju odredaba Rezolucija 1820 (2008. god.) i 1888 (2009. god.) i da podnese svoj sledeći izveštaj do decembra 2011. god. o sprovođenju Rezolucija 1820 (2008. god.) i 1888 (2009. god.) i ove Rezolucija da uključuje, između ostalog:

- (a) detaljni plan koordinacije i plan strategije za blagovremeno i etičko prikupljanje informacija;
- (b) podatke o napretku u sprovođenju praćenja, analize i izveštavanje po pitanju aranžmana iz stava 8;

(c) detalje podatke o stranama u oružanim sukobima za koje se verodostojno sumnja da su počinile ili da su odgovorne za dela silovanja i druge oblike seksualnog nasilja i da navede prilog sa spiskom svih strana za koje se verodostojno sumnja da su počinile ili da su odgovorne za šablone silovanja i druge oblike seksualnog nasilja tokom oružanih sukoba na dnevnom redu Saveta bezbednosti;

(d) ažurirane podatke o naporima lica za kontakte Ujedinjenih Nacija o seksualnom nasilju o bliskoj saradnji sa Stalnim koordinatorom odn. Humanitarnim koordinatorom, Timom Ujedinjenih Nacija, i, gde j emoguće, sa Specijalnim predstavnikom Generalnog sekretara za decu u oružanim sukobima i Specijalnim predstavnikom Generalnog sekretara za seksualno nasilje tokom sukoba i/ili timom stručnjaka, kako bi se uhvatili u koštac sa seksualnim nasiljem;

19. Odlučuje da se i dalje aktivno bavi ovim pitanjem.

Dodatak 6: Globalni pokazatelji Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija

GLOBALNI POKAZATELJI

Spisak 26 pokazatelja predstavljenih Savetu bezbednosti u delu izveštaja Generalnog sekretara S/2010/498.

Broj	Pokazatelj
1a	Rasprostranjenost seksualnog nasilja
1b	Šabloni seksualnog nasilja tokom i nakon sukoba Tekst preporuka u delu kojih odeljenja trebaju da podnesu izveštaje o: <ul style="list-style-type: none"> • vrstama mera (predložene ili sprovedene), • vrstama nasilja, • vrsti počinioca, • konkretnim grupama koje su pogođene (etnička pripadnost, geografski položaj, starost).
2	Mera u kojoj su mirovne misije Ujedinjenih Nacija i posebne političke misije uključile informacije o povredama humanih prava žena i devojčica u svojim povremenim izveštajima Savetu bezbednosti.
3a	Mera u kojoj su povrede humanih prava žena i devojčica prijavljena, prosleđena na dalje postupanje ili istražena od strane tela koja se bave pitanjem ljudskih prava. Izveštaj o: <ul style="list-style-type: none"> • broju i vrsti prijavljenih, prosleđenih ili istraženih slučajeva, • Proceni preduzetih aktivnosti odn. preporuka za rešavanje povreda.
3b	Broj i procenat udela žena u organima uprave u domaćim telima za ljudska prava.
4	Procenat prijavljenih slučajeva seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja koja su navodni počinila uniformisana lica, civilni pripadnici mirovnih snaga i/ili humanitarni radnici po kojima se postupilo od ukupnog broja prosleđenih slučajeva.
5a	Mera u kojoj su mera za zaštitu humanih prava žena i devojčica uključena u direktive načelnika vojnog sastava mirovnih snaga ili načelnika policijskog sastava policijskih snaga.
5b	Mera u kojoj su mere za zaštitu humanih prava žena i devojčica uključena u okvir domaće bezbednosne politike. Postojeći i novi rodno-specifičan jezik kojim se izveštava o: <ul style="list-style-type: none"> • vrsti dokumenta, • analizi konteksta za bezbednosne pretnje ženama i devojčicama, • vrste mera.
6	Broj i vrsta aktivnosti koje je preduzeo Savet bezbednosti u odnosu na Rezoluciju 1325 (2000. god.) o: <ul style="list-style-type: none"> • broju aktivnosti, • vrstama aktivnosti: zahtev za pokretanje istražnih radnji, podešavanje posebnih mehanizama, zahtev za mirovnim operacijama, uvođenjem sankcija, ovlašćenom upotrebom sile, uspostavljanje međunarodnog suda, prosleđivanje slučaja Međunarodnom kaznenom sudu, • vrsti dokumenta (tj. Rezolucija, predsednička izjava, itd.).
7	Broj i procentualni udeo žena u izvršnom rukovodstvu relevantnih regionalnih i subregionalnih organizacija uključenih u sprečavanje sukoba. Regionalne i subregionalne organizacije će uključiti one koje su utvrđene u A/RES/55/285.
8	Procenat mirovnih sporazuma sa posebnim odredbama koje se tiču poboljšanja bezbednosti i statusa žena i devojčica.
9	Udeo žena na visokim položajima u Ujedinjenim Nacijama i u misijama na terenu.
10	Procenat misija na terenu sa visokim nivoom stručnosti o rodnom pitanjima.
11a	Zastupljenost žena među posrednicima, pregovaračima i tehničkim stručnjacima u formalnim mirovnim pregovorima.
11b	Učešće žena u svojstvu zvaničnog posmatrača na početku i na kraju formalnih mirovnih pregovora.
12a	Političko učestvovanje žena u parlamentima i na ministarskim položajima. Izveštaj o udelu žena: <ul style="list-style-type: none"> • na mestima u parlamentu, • na ministarskim položajima.

12b	Političko učešće žena u svojstvu glasača i biračkih kandidata. Izveštaj o udelu žena među: <ul style="list-style-type: none"> • licima prijavljenim za glasanje, • licima koja zaista glasaju, • parlamentarnim kandidatima.
13	Mera u kojoj misije Saveta bezbednosti rešavaju konkretne probleme koji utiču na žene i devojčice u uslovima angažovanja i izveštajima o misiji.
14	Indeks fizičke bezbednosti žena i devojčica Pokazatelj koji je zasnovan na rezultatima ankete koja je imala za cilj da izmeri tri dimenzije: <ul style="list-style-type: none"> • Stavovi o fizičkoj bezbednosti žena i devojčica (po lokaciji, dobu dana), • Varijable koje mere kako se utiče na mogućnost žena i devojčica da učestvuju u javnom životu, • Varijable koje mere kako se utiče na redovne aktivnosti žena i devojčica.
15	Mera u kojoj su domaći zakoni koji štite humana prava žena i devojčica u skladu sa međunarodnim standardima.
16	Nivo učešća žena u sektoru pravosuđa i bezbednosti.
17	Postojanje domaćih mehanizama za kontrolu ilegalnog malokalibarskog oružja i lakog naoružanja. Ovaj indikator izveštava o: <ul style="list-style-type: none"> • postojanje domaće agencije za koordinaciju malokalibarskog oružja i lakog naoružanja ili osobe za kontakte na domaćem nivou (st. 4. i 5. Odeljka II POA), • vođenje evidencije o imovini i prenosu malokalibarskog oružja i lakog naoružanja (st. 9 u Odeljku II POA).
18	Procenat ili (novčani ekvivalent, procena) beneficija od privremenog zaposlenja koje su zaprimile žene ili devojčice u kontekstu programa za rano privredno oporavljanje.
19	Procenat prosleđenih slučajeva seksualnog i rodno zasnovanog nasilja protiv žena i devojčica koji je prijavljen, krivično gonjen ili krivično rešen.
20	Broj sati obuke po osoblju koje radi na poslovima donošenja odluka u sektoru bezbednosti i institucijama sektora pravosuđa kako bi se rešili slučajevi seksualnog i rodno zasnovanog nasilja.
21a	Stopa smrtnosti roditelja.
21b	Neto podaci upisa u osnovne i srednje škole, podaci po rodu polaznika.
22a	Udeo budžeta koji se odnosi na pokazatelje rodne ravnopravnosti u okvirima za strateško planiranje.
22b	Procenat budžeta koji se odnosi na ciljeve koje se bave pitanjima rodne ravnopravnosti u okvirima za strateško planiranje.
23a	Udeo ukupnih isplaćenih sredstava koji su izdvojeni za organizacije građanskog društva za rešavanje pitanja rodne ravnopravnosti.
23b	Udeo ukupnih isplaćenih sredstava za podršku pitanja rodne ravnopravnosti koji su izdvojeni za organizacije građanskog društva.
24a	Udeo isplaćenih sredstava iz trusta multidonatora koja su korišćena za rešavanje pitanja rodne ravnopravnosti.
24b	Udeo ukupne potrošnje sistema Ujedinjenih Nacija koja je korišćena za podršku pitanja rodne ravnopravnosti.
25	Mera u kojoj su komisije za istinu i pomirenje uključile odredbe za rešavanje prava i učešća žena i devojčica.
26a	Procenat ili (novčani ekvivalent, procena) beneficija od programa DDR koje su zaprimile žene ili devojčice.
26b	Procenat ili (novčani ekvivalent, procena) beneficija od programa DDR koje su zaprimile žene ili devojčice.

Dodatak 7: Pitanja vodilje za iscrtavanje inicijativa o ženama, miru i bezbednosti

Sprečavanje

A. Sprečavanje svake vrste nasilja protiv žena, posebno seksualnog i rodno zasnovanog nasilja.

Pitanja:

- Da li ste preduzeli projekte koji doprinose sprečavanju svih oblika nasilja nad ženama? (Nasilja u porodici, seksualnog zlostavljanja, itd.)
- Da li ste preduzeli projekte koji su usmereni na sprečavanje rasprostranjenosti seksualnog nasilja?

B. Uspostavljanje operativnog sistema za praćenje, izveštavanje i reagovanje na kršenje prava žena i devojčica tokom sukoba, primirja, mirovnih pregovora i nakon sukoba.

Pitanja:

- Kada ste pokrenuli uvrštavanje rodno razvrstanih podataka u vaše izveštaje o praćenju, izveštavanju i pripremama projekta odn. programa?
- Da li je došlo do uspostavljanja konkretnih inicijativa za izveštavanje odn. evidenciju kršenja humanih prava žena i devojčica?
- Da li su ti podaci uključeni u periodične izveštaje Savetu bezbednosti Ujedinjenih Nacija?
- Da li je tokom godina postojala ijedna inicijativa koja je bila usmerena na poređenje nasilja nad ženama i devojčicama?
- Kako je posle sukoba vaša institucija odgovorila na rešavanju kršenja prava žena i devojčica tokom sukoba?

C. Međunarodni i akteri bezbednosti zemalja nečlanica koji odgovaraju i koji su pozvani da odgovore na kršenje prava žena i devojčica u skladu sa međunarodnim standardima.

Pitanja:

- Da li ste preduzeli ijednu inicijativu za uspostavljanje, održavanje i jačanje struktura u slučajevima prijave seksualnog nasilja gde su počinioci uniformisani ili civilni pripadnici mirovnih snaga i/ili humanitarni radnici?
- Da li ste preduzeli ijednu inicijativu za postupanje po takvim predmetima?

- Da li je vaša organizacija preduzela ijednu inicijativu za organizovanje obuke, kampanja u cilju informisanja žena i devojčica o pravilima i zakonima koji se primjenjuju na uniformisane ili civilne pripadnike mirovnih snaga i/ili humanitarne radnike?
- Da li posedujete pravila i propisa za zaštitu humanih prava žena i devojčica među direktivama načelnika vojnih odn. policijskih sastava?
- Da li ste preduzeli ijednu inicijativu za uključenje posebnih mera zaštite humanih prava žena i devojčica u direktivama koje je izdao vojni sastav ili načelnici policijskih snaga u mirovnim misijama?
- Mera u kojoj su mere za zaštitu humanih prava žena i devojčica uključene u okvir domaće bezbednosne politike. Da li posedujete pravila i propisa za zaštitu humanih prava žena i devojčica među okvirom domaće bezbednosne politike?

D. Odredbe koje se odnose na posebne potrebe i pitanja žena i devojčica su uključene u mehanizme sistema ranog upozorenja i sprečavanja sukoba i njihova primena se prati.

Pitanja:

- Da li je Savet bezbednosti preduzeo konkretne aktivnosti u vezi sa Rezolucijom 1325? (Ne primenjuje se za Kosovo, ali je potrebno da se konkretno navede u izveštaju)
- Da li je vaša institucija preduzela bilo kakve inicijative za podizanje broja žena na rukovodećim položajima relevantnih regionalnih i subregionalnih organizacija?
- Da li ste se preduzeli inicijativa da podstaknete žene da učestvuju na rukovodećim položajima relevantnih regionalnih i subregionalnih organizacija koje su uključene u sprečavanje sukoba?

Učešće

A. Uključivanje žena i interesa žena u procese donošenja odluka koje se odnose na sprečavanje, upravljanje i rešavanje sukoba.

Pitanja:

- Da li je Rezolucija 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija konkretno naglasila ili pružila odredbe za unapređivanje bezbednosti i statusa žena i devojčica?
- Da li je vaša organizacija preduzela bilo kakve inicijative da poveća zastupljenost i značajno učešće žena u Ujedinjenim Nacijama i drugim međunarodnim misijama koje se odnose na mir i bezbednost?
- Da li je uspostavljena ijedna inicijativa za povećanje broja žena u misijama Ujedinjenih Nacija?
- Da li je vaša organizacija uspostavila ijednu inicijativu koja poredi udeo žena na visokim položajima u misijama Ujedinjenih Nacija na terenu?
- Da li je došlo do realizacije ijedne inicijative za slanje visokih stručnjaka za rodna pitanja u misije na terenu?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za kvalifikovanje ili obučavanje stručnjaka za rodna pitanja za više položaje u misijama na terenu?

B. Povećanje zastupljenosti i značajnog učešća žena u formalnim i neformalnim mirovnim pregovorima i procesima izgradnje mira.

Pitanja:

- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za postavljanje žena u svojstvu posrednika, pregovarača i tehničkih stručnjaka u formalnim mirovnim pregovorima?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za poticanje učešća žena u svojstvu zvaničnih posmatrača na početku i na kraju formalnih mirovnih pregovora?

C. Povećati zastupljenost i značajno učešće žena u domaćoj i lokalnoj upravi u svojstvu izabраниh zvaničnika građana i donosioca odluka.

Pitanja:

- Da li je vaša organizacija preduzela ijednu inicijativu za povećanje političkog učešća žena u parlamentu i na ministarskim položajima?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za utvrđivanje, planiranje i obučavanje žena sa konkretnim rukovodnim veštinama i pozadinom?
- Da li je vaša organizacija preduzela ijednu inicijativu za informisanje žena o njihovim pravima u svojstvu glasača?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za podsticanje političkog učešća žena u svojstvu kandidata?

D. Veće učešće žena i organizacija za žene u aktivnosti sprečavanja, upravljanja, rešavanja i reagovanja na sukobe i kršenja humanih prava žena i devojčica.

Pitanja:

- Da li su navedene posebne napomene o uslovima angažovanja misija Saveta bezbednosti u smislu pitanja koja utiču na žene i devojčice?

Zaštita

A. Bezbednost, fizičko i duševno zdravlje i ekonomska bezbednost žena i devojčica, kao i poštovanje njihovih humanih prava.

Pitanja:

- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za obezbeđivanje fizičke bezbednosti žena i devojčica?
- Da li postoje posebne strukture zaštite koje su uspostavljene zbog inicijativa koje je preduzela vaša organizacija?

B. Politička, privredna, društvena i kulturna prava žena i devojčica su zaštićena i sprovode se preko domaćih zakona u skladu sa međunarodnim standardima.

- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za uvođenje novih zakona u odnosu na zaštitu humanih prava žena i devojčica u skladu sa međunarodnim standardima?
- Ukoliko jesu, navedite konkretne zakone.
- Kada su ovi zakoni usvojeni u parlamentu?
- Da li se nadgleda primena tih zakona?

C. uspostavljanje operativnih mehanizama i struktura za jačanje fizičke bezbednosti i sigurnosti žena i devojčica.

Pitanja:

- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za poboljšanje učešća žena u vašoj instituciji (sektori pravosuđa, bezbednosti i odnosa sa drugim državama)?
- Da li je došlo do povećanja stepena učešća žena u vašoj organizaciji zbog konkretnih inicijative koje ste uspostavili?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za podsticanje domaćih mehanizama za kontrolu ilegalnog malokalibarskog oružja i lakog naoružanja?

D. Žene i devojčice koje su u opasnosti imaju pristup uslugama za podršku sredstava za život.

Pitanja:

- Da li ste preduzeli ijednu inicijativu za stvaranje privremenog zaposlenja žena i devojčica u kontekstu programa za rano privredno oporavljanje?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za povećanje procenta beneficije za žene i devojčice u kontekstu programa za rano privredno oporavljanje?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za uključivanje žena i devojčica u svojstvu odvojene ciljne grupa u vaše programe za podršku sredstava za život?

E. Povećanje pristupa pravdi žena čija su prava prekršena.

Pitanja:

- Da li je vaša organizacija preduzela ijednu inicijativu za utvrđivanje uobičajenog radnog postupka?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za osnivanje posebne baze podataka u kojoj će biti prikupljeni podaci o prosleđenim slučajevima seksualnog i rodno zasnovanog nasilja protiv žena i devojčica kako bi se informisalo o stepenu napretka u prosleđivanju seksualnog i rodno zasnovanog nasilja?
- Da li je osoblje vaše ustanove primilo konkretnu obuku iz rodno zasnovanog nasilja?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za informisanje vašeg osoblje o rešavanju slučajeva seksualnog i rodno zasnovanog nasilja?

Pomoć i saNacija

A. Zadovoljenje specifičnih potreba reproduktivnog zdravlja žena tokom i posle sukoba.

Pitanja:

- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za medicinsko osoblje koja je usmerena na kvalitet pruženih usluga za mlade majke?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za informisanje mladih majki o zdravstvenom sistemu i kako mogu da dobiju pristup u centre za zdravstvenu zaštitu?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za povećanje upisa devojčica u škole?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za ukazivanje na napredak u upisu devojčica u škole?

B. Potrebe žena i devojaka, posebno ugroženih grupa (interno raseljenih lica, žrtava seksualnog i rodno zasnovanog nasilja, bivših boraca, izbeglica, povratnika) se pominju u programima sanacije, rane sanacije i privrednog oporavljanja

Pitanja:

- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za planiranje budžeta za sprovođenje strategija koje se bave pitanjima rodne jednakosti?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za upoređivanje odnosa udela budžeta koji se odnose na pokazatelje koji se odnose na pitanja rodne ravnopravnosti u okvirima za strateško planiranje?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa vezana za planiranje budžeta za ciljeve koji se bave pitanjima rodne ravnopravnosti u okvirima za strateško planiranje?
- Koje su projekte sprovele nevladine organizacije koje su dobile vašu podršku u odnosu na pitanja rodne jednakosti?

- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za povećanje ukupnih distribuiranih sredstava organizacijama građanskog društva koja su dodeljena za rešavanje i podršku pitanja rodne jednakosti?
- Koji su projekti finansirani iz trusta multidonatora koji su se odnosili na pitanja rodne jednakosti?
- Koje inicijativa su bile preduzete za rodnu jednakost?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za analiziranje i procenu ishoda ukupnih troškova sistema Ujedinjenih Nacija koji su upotrebljeni za podršku pitanja rodne jednakosti?

C. Institucija i postupak tranzicione pravde, pomirenja i obnove poštuju principe rodne jednakosti nakon sukoba.

Pitanja:

- Da li je preduzeta ijedna inicijativa za istinu, pomirenje i rekonstrukciju u pogledu žena?
- Da li ste pratili promene ili napredak u pogledu komisija za istinu i pomirenje u uključivanju odredaba za rešavanje pitanja prava i učešća žena i devojčica?

D. Razoružanje, demobilizacija i reintegracija i reforma programa sektora bezbednosti se odnose na specifične bezbednosne i druge potrebe žena bezbednosnih aktera i boraca i žena i devojčica koje se stavljaju u vezu sa oružanim grupama.

Pitanja:

- Da li je preduzeta ijedna inicijativa u vezi programa reparacije gde su žene i devojčice primale beneficije?
- Da li je preduzeta ijedna inicijativa u vezi DDR programa gde su žene i devojčice primale beneficije?

Dodatak 8: Spisak institucija

Ime i prezime	Institucija	Kontakt	Datum i vreme održanog sastanka
Edona Hajrullahu	Agencija za rodnu ravnopravnost	Edona.hajrullahu@rks-gov.net	12. mart 2013. god. u 11:00 časova
Emma Kay	Ambasada Holandije	emma.kay@minbuza.nl	Komunikacija ostvarena putem elektronske pošte.
Patrick Schmelzer Visar Bivolaku	Kancelarija Evropske Unije na Kosovu	patrick.schmelzer@eeas.europa.eu visar.bivolaku@ext.eeas.europa.eu	Komunikacija ostvarena putem elektronske pošte.
Brigitte Holzner	Misija vladavine prava Evropske Unije na Kosovu	Brigitte.Holzner@eulex-kosovo.eu	9. novembar 2012. god. u 14:30 časova
Kotilainen Vesa	Ambasada Finske	Vesa.Kotilainen@formin.fi	Komunikacija ostvarena putem elektronske pošte.
Gabriele Becker Rrezarta Jashari	Nemačka agencija za Razvoj	038233002316 gabriele.becker@giz.de rrezarta.jashari@giz.de	9. novembar 2012. god. u 10:00 časova
Roberto Cancel	Međunarodna organizacija za migracije	45284563 rcancel@iom.int	Komunikacija ostvarena putem elektronske pošte.
Elisabeth Schleicher	KFOR	SCHLEICHERE@hq.kfor.nato.int	Komunikacija ostvarena putem elektronske pošte.
Behar Selimi Hysni Shala	Policija Kosova	045 99 88 77; 044 519 919 bselimi@hotmail.com Hysni.Shala@kosovopolice.com	Komunikacija ostvarena putem elektronske pošte.
Hadije Binjaku	Kosovske bezbednosne snage	044357 096 dija_binaku@hotmail.com	Komunikacija ostvarena putem elektronske pošte.
Arbena Kuriu	Kancelarija Visokog komesarijata Ujedinjenih Nacija za ljudska prava	038 249 176 akuriu@ohchr.org	7. novembar 2012. god. u 10:00 časova
Rudina Ademi	Save the Children	Rudina.Ademi-Shala@eur.savethechildren.se	Komunikacija ostvarena putem elektronske pošte.
Brikena Sylejmani	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj	0 44 199 750 brikena.sylejmani@undp.org	7. novembar 2012. god. u 14:00 časova
Berenika Gashi	Inicijativa za sigurnost i bezbednost žena Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj	berenika.gashi@undp.org	20. novembar 2012. god. u 10:00 časova

Visare Nimani	Populacioni fond Ujedinjenih Nacija	nimani@unfpa.org	8. novembar 2012. god. u 10:30 časova
Vjollca Gjonbalaj	Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice	gjonbala@unhcr.org	Komunikacija ostvarena putem elektronske pošte.
Pia Hangaslahti	Dečji fond Ujedinjenih Nacija	049 351822 phangaslahti@unicef.org	14. novembar 2012. god. u 09:00 časova
Flora Macula Nita Gojani	Agencija Ujedinjenih Nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena	049 194 189 flora.macula@unwomen.org nita.gojani@unwomen.org	23. novembar 2012. god. u 08:45 časova
Skender Syla	Svetska zdravstvena organizacija	044 504 311 ssy@whopr.org	9. novembar 2012. god. u 13:00 časova

UNDP Kosovo Office, Payton Place No. 14, 10000
Pristina, Kosovo
Phone: +381 (0) 38 249066
Fax: +381 (0) 38 249065
E-mail: registry.ks@undp.org

